

TIGHT BINDING BOOK

# **brown book**

UNIVERSAL  
LIBRARY

**OU\_206117**

UNIVERSAL  
LIBRARY



OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T81 / 6193

Accession No. G.T. 24

Author గణపతిశర్మ .

Title శివయోగసాక్షయము .

This book should be returned on or before the date last marked below.



శ్రీ సప్తవిధాదిత్యగోగ్రంథమాల. ౧౧

సంపాదకులు.

కొడిమేని రాజలింగా రాధ్యులు

శివయోగ సారము.

ద్వితీయ సూక్తులము.



T 81

G 195  
v II

గ్రంథకర్త

కొలని యాది గణపతి దేవుడు

# శైవప్రచారిణీకార్యాల యమున వెలకు దొరకు గ్రంథములు

గ్రంథమాల చందా దారులకు

ఇతరులకు

1 కాశీసారము	0 1 3	0 2 0
2 భద్రదాయు రుపాఖ్యానము	0 8 0	9 12 0
3 విద్యాస్థానవినిర్ణయము	0 8 0	0 12 0
4 శైవసిద్ధాంత దర్శిని.	1 4 0	1 8 0
5 ఉపదేశకాండము	3 0 0	3 8 0
6 సరసహృదయాను రంజనము	1 8 0	2 0 0
7 స్కాందమహాపురాణము సంభవకాండము సంస్కృతము తాత్పర్యము తోసమా	3 0 0	3 8 0
8 సంభవకాండము వచనము	1 4 0	1 8 0
9 సోమవార వ్రతకల్పము	1 0 0	1 8 0
10 సర్వమధురము	1 0 0	1 0 0
11 వీరభద్రద్రాష్టాత్తరశతనామావళి	0 3 0	0 4 0
12 వీరభద్రస్తోత్రకదంబము	0 8 0	0 12 0
13 భక్తచాల శతకము	0 1 3	0 2 0
14 శరభాంక లింగశతకము	0 3 0	0 4 0
15 గీతగోరీశకావ్యము	0 8 0	0 8 0
16 అగ్నిముఖము జయోదలు	0 3 0	0 4 0
17 విఘ్నేశ్వరపూజపుణ్యాహవాచనము.	0 2 0	0 3 0
18 శివయోగసారము 1 వ భాగము	1 0 0	1 4 0
19 " 2 వ భాగము.	1 0 0	1 4 0

వలయువారు

శైవప్రచారిణీ వరంగల్ అస్మికాయ వలయును.

శ్రేష్ఠ ప్రచారణీ గ్రంథమాల ౧౫

## శివయోగ సారము.

తెండ్రవ స పుటము.

౪౩

బ్ర॥ శ్రీ॥ విద్యా్ ముదిగొండ వీరేశ లింగ శాస్త్రిగారిచే

దాత్పర్యము వ్రాయబడి,

బ్ర॥ శ్రీ॥ కొడిమేల రాజ లింగా రాధ్యుల వారిచే

శ్రేష్ఠ ప్రచారణీ ముద్రాక్షర శాల యందు

ముద్రదీపక బడియె.

కాపీలు. ౧౦౦౦

చందాదారులకు

1927

ఇతరులకు

వెల 1-0-0

వెల 1-4-0





## రాజ పోషకులు.

1 బ్ర॥ శ్రీ॥ రా॥ త్రివిజ్ఞతా సాగ్ రాజకందుకూరి బాలసూర్య ప్రసాదరావు జమీందారుగారు. దేవిడి.

## శాశ్వత తాభి మానులు.

- 1 మ॥ రా॥ కొమరవెల్లి శాశయ్యగారు. వరంగల్.
- 2 మ॥ రా॥ భూపతి రామయ్య గారు. వరంగల్.
- 3 మ॥ రా॥ భూపతి రత్నంగారు. వరంగల్.
- 4 మ॥ రా॥ నాగబుడి కట్టయ్యగారు. వరంగల్.
- 5 మ॥ రా॥ కొంపూరిరామలింగం గారు. వరంగల్.
- 6 మ॥ రా॥ కుంచందుబ్బయ్య నాగయ్యగారు. వరంగల్.

## శాశ్వత చందా దారులు.

- 1 బ్ర॥ శ్రీ॥ పశుపతిరాధ్యులమల్లయ్యలియ్యవార్లంగారు మట్టెవాడ.
- 2 బ్ర॥ ముద్దిగిరిరాజమూంబగారిమల్లయ్యలియ్యవార్లంగారువరంగల్
- 3 బ్ర॥ శ్రీ॥ శివదేవుల వీరేశలింగా రాధ్యులవారు వరంగల్.
- 4 మ॥ రా॥ అద్వైతమ్మగారి నారాయణ సింగుగారు వరంగల్.
- 5 మ॥ రా॥ పెద్దిరయ్యగారు మల్లిమూచ్చల
- 6 మ॥ రా॥ ములుగు కీప్తయ్యగారు సిద్దిపేట.
- 7 మ॥ రా॥ కొమరవెల్లి శివరాజంగారి అంతయ్య గారు. "
- 8 మ॥ రా॥ భూపతి బుద్దిరామయ్య గారు. ముల్క-నూరు



# విషయ సూచిక

— : \* : —

శివయోగ సారము— ఉత్తరభాగము— ద్వితీయాశ్వాసము.

విషయము		పుట
౧ అరిషడ్వర్గ లక్షణము	...	౨
౨ గామ స్వరూపము	...	"
౩ కామ మహిమ	...	గీ
౪ కోఠి స్వరూపము	...	౧౪
౫ లోభ స్వరూపము	...	౧౬
౬ మోహ స్వరూపము	...	౨౨
౭ మద లక్షణము	...	౨౮
౮ మాత్సర్య లక్షణము	...	౩౧
౯ అరిష్ట లక్షణము	...	౩౭
౧౦ కర్మ విచారము	...	౪౨
౧౧ శరీరతీర్థ వివరణము	...	౪౮
౧౨ కర్మయజ్ఞ చూషణము	...	౪౯
౧౩ జ్ఞానయజ్ఞ ప్రాశస్త్యము	...	గీ ౦
౧౪ జగత్కర్తయ్యాశ్చరుడని నిరూపించుట		గీ ౬
౧౫ గురుశిష్య సంవాదము	...	౬౦
౧౬ గురుశిష్య సోదర చర్యాజ్ఞాన విచారము		౬౨
౧౭ ఇతరుల కొనర్చు హితాహిత కర్మఫల విచారము		౬౩
౧౮ యోగ ప్రాశస్త్యము	...	౬౪
౧౯ మాయా విచారము	...	౬౮
౨౦ శివాశివాది నామఃబులు గల వస్తువిచారము		౭౯

## విషయసూచిక.

విషయము		పుట
౨౧ మృత్యు లక్షణ విచారము	...	౭౨
౨౨ తనుత్రీయ విచారము	...	౭౭
౨౩ యోగ విచారము	...	౭౯
౨౪ రాజయోగ మహిమ	...	౮౧
౨౫ హఠయోగ ప్రభావము	...	౮౫
౨౬ అష్టాంగ విచారము.	...	౮౯
౨౭ అనుబంధము.	...	౯౩

సమాప్తము.





శ్రీ రాజేశ్వరాయనమః

## శివయోగసారము

శిల్పరభాగము.

ద్వితీయాశ్వాసము.



శివయోగశ్లో

నాకర మహానీయ మూర్తి యతులిత కీర్తి

స్వీకృత గురువైభవయ

స్వీకృత భవనూక నార్య! శ్రీగురు వర్యా!

౧

తా. స్వా సంపదల కాలచాల పగు శివయోగ భావ మహిమచే సంసార సముద్రమును దాటి కీర్తి శాలివై వెలయుచు నూకనా రాధ్యుడవను పేరుచేబ్రకాశించుచున్న గురువర్యా!

ఆ. నె. శైవ యోగశాస్త్ర సారసముచ్ఛయ

ప్రకరణముల యర్థ భావ నిల్ల

తెరుగు కవిరెడవి తల్లివిగ నభవ

దాష్ట విన్నవించు నవధరింపు.

౨

తా. మాయాజ్ఞుల పరిపాదములది శివయోగ శాస్త్రము నదిని భావములనిలబడి

సులభముగ బోధించెద వినుండు.

అరిషడ్వర్గ లక్షణము.

—●—

క. నెఱి వెలుకలి వారలనం

ఓట గెలిచిన నైన నదివృథా పాకం బే

తెఱుగున నై నను లోనిప

గెటగెలుచుట యదివిరక్తి గరిమంబయ్యెన్.

3

తా. బాహ్య శత్రువుల గెల్చుటది యొకనొప్పకాదు. లోపలనున్న కామకోరిక తోధ మోహముల మాత్స్ర్య ములను అంత రింగశత్రువులను జయించవలెను.

క. కామము క్రోధము లోభము

వ్యామోహము మదము మత్సరా టోపంబుల్

నామది బ్రబలిన వడరి

స్తోమంబును వరుసఁజూటన్ ద్రోలఁగవలయున్.

౪

తా. మనంబునఁ బ్రబలియున్న కామకోరికలు నాటింటిని గ్రమంబుగా జయింపవలెను.

వ. అవ్విధం బెట్టిదనెన.

గీ

తా. ఆయరి పక్షస్వ విజయ మిటులఁ జేయవలయు ననిన

కామ స్వరూపము.

—●—

క. తొల్లిటి నిజకర్మ ఫలము:

తెల్లం బూవునకుఁ దోడఁగిదిగి నల్లయ్యెన్

ఎల్లపుడు బొంది యుండఁ

నుల్లముగో మొడు గోరుట చితంబగునే.

౬

తా. అవునను దోకయుండి నటులఁ బానుపూర్వ జన్మమునఁ జేసినకర్మ ఫలానుభవమున నేగదా! యీదేహము ఫలించినది. ఈవిషయము తెలిసియఁ దిగి కోరికలఁ గోరుట యుచి నగునా?

క. కడులెవ్వరే భావముగో

లెను నాకిది గల్గు నేధర్మిత్రి పతులు

స్వీడల నయుండగ నిధులే

క్కిడివో చేపడుమ నుకడుగదె తలంపక.

2

తా. భవంతులగు మహారాజు లెక్కడనో చున్నను-గోరకున్నను-చెప్పులన్నియు నేవోవిధమున వారల హస్తముననే పడుచుండును గాని, ఈటికిలేని దరిద్రుడను సమీపమున నుండి నిత్యము భవము నభిలషించు చుండినను,కొక చిల్లిగవ్వ యొకను నాతనికి దొరుకదు.

క. కోరిన కోరిక లెన్నఁచు

జేరెన్ద్ర పరితాప మొకటి చేతుట నిజమి

స్థూరిక వలవని దుఃఖము

గూరిక నిమనంగ నలయుఁ గోరుకలు బుద్ధి.

౩

తా. కాబట్టితాను, కోరికొన్నటుల గోరిక లెప్పుడును రానేరవు. రాకపోకలైన వివాదమును, అందువలన దుఃఖమును బొంది కృతించుటయే గాని, లాభము లేదుగనుక నలులు (కోరిక) కాదును విడువ వలెను.

క. లోకస్థల భావన

మరిరక్షణ, ములగు గార్య భావముల సదా

నుదిత ప్రాప్తు దుఃఖా

కరమగు రాజ్యము గోరఁ గానేమిచీకె.

౪

తా శక్తిని బాధలకు దలనంది ప్రజారక్షణ కార్యమును మహాకష్టముతో నెర జేర్చగలసిరిరాజ్యమును గోరుటలో సుఖమేమియు లేదు. మఱియు“ రాజ్యాంతరేనరక వృథం” రాజారాధ్య కృతిం పొవ”వృత్తి రాజ్యాంతరమున నరకమేనవ్వును. ప్రజలుచేసి నపాపము రాజునే చెందునని యాత్మలు వదింతురుగదా? అట్టిపాపదుఃఖములకును,జీవ రతునరకమునకును, మూలమగు రాజ్యమును గోరుటవలన గలుగుఫలంబిగురుంతయులేదు- సుమీ?

క. తమకంటె నధిక తరతే

జముల సురలు గలుగుటచు ని జపదంబుల కం



తము గలుగుటను నజహరి

ప్రముఖుల పదవులును దుఃఖ 1 బహుళములు గదా.

౧౦

తా. ఈ రాగ్యములఁ గోరిన దేవతలకే సుఖములేదు. ఇంద్రాదులు స్వార్థానిక పత్వము వహించి తమకంటె బలవంతులగు రాక్షసులచేఁ బరాధి వింపఁ బడి ఇంద్రునికన్న గొప్పవాఁడు బ్రహ్మయ్య- బ్రహ్మకన్న గొప్పవాఁడు విష్ణువు నుండుట చేతను, స్వర్గముకంటె సత్యలోకము- సత్యలోకముకంటె వైకుంఠము- నుండుటచేతను, వానికిఁ బ్రళయ కాలములందువివాళమును-గర్భాటచేతవిష్ణుదిదేవతలస్థానములునుఃఖభూయిష్టములు.

క. వరజా స నేంద్ర పదవులు

నవస్థులు మదిలోనఁ గోర 1 రవిన్ద్ర స్రక్చూ

దరసి తాదుల భూలో

క నివా స సుఖాబుఁ గోరు 1 కష్టములు గలకే.

౧౧

తా. బ్రహ్మాది దేవతల స్థానములే తత్వజ్ఞులు గోరరని వచించినచో, యిది కములగు ప్రకృందన వనితాది భోగములఁ గోరుమాఱు లుండురా?

క. వేమఱు సంకల్పంబునఁ

గామము జనియించు దీని 1 క్రమ మెఱిగి జను

దేమియు సంకల్పింపక

తామసగుణ ముడగె నేని 1 దత్తజ్ఞుఁ డగున్.

౧౨

తా. ఈ కామము [కోరిక] సంకల్పమునఁ బుట్టుచున్నది. ఈ విషయమును మానవులు దెలిసికొని, తామస గుణము వలన కలిగెడి సంకల్పము నేవదిలివత్తజ్ఞులగుదురు.

క. కామింప వలన దెద్దయుఁ

గామించిన మోక్షసుఖము 1 గామింపఁ దగున్

భూమినట మీదఁ మోక్షముఁ

గామించుట మిగుల బుద్ధి 1 గాదెఱచు బుధుల్.

౧౩

తా. ఏదియుఁ గోర కూడదు. కోరినచో భూమియందు మోక్ష సుఖమువంటి గుళిమును గోరవచ్చును. అటుమీదఁదినికి మోక్షమే కావలయునని కోరింపకదనిపాడితెలుపెప్పుదురు.

అ. వె. కామము భయకర్మి | కామబంధము నిర్మ  
జాలమెల్ల గుఱు | పుణ్యముల గుఱు  
గామమోక్ష సుఖము | సుఖమే గాన, నా  
కామ పాపము దోష నివారించు.

౧౪

తా ఇహలోక సౌఖ్యమునకు బోలోక సౌఖ్యమునకు గానము కామమే గాని, మ  
తీయొకటి గాదు. కర్మావధియు గుఱు మూలము నిరంతరము కోరికల గోరు మానవుడు  
మోక్ష సౌఖ్యము నొందనేరడు. కావున, లోకసంపత్తి దోషములను స్థాన మొంది

క. తనవర తత్త్వము దెలియక

మనునాడొ గుర్చించు | మగగును గాదు

బనితము నెచటికి నీశ్చిర

జనుసుపకము నెవరికి దోష | చనుచ దమునక.

౧౫

తా. కుక్కతో దోకపోయియును జనుచు పశుహత్వమును దెలిసి కొన నేరక  
సంపాదక కూపమున మునుగుచు దేలురు కామమెచటికి దీసికొని పోయిన పరమార్థ  
బోవుచున్నాడు.

కామముహిమ.



చ. జపములు దత్త్వబోధములు | సద్వ్రత చర్యలు దేవపూజలు  
దపములు నాదిగా బహు విధంబుల నిష్ఠలీనంబు నందుపే  
యపుంగడు నల్పభోగముల | కై పచరించుగఁ జేసి సర్వముం  
గనటముగా నొనర్చునది | కామముగాదె తలంచి చూడఁగక. ౧౬

తా. కొందఱుభవాశ చేతనో, ఇతరులు మహాత్ముడనియనుకొనవలయు పనియొ  
క్తి నిగోయో, అల్ప భోగమునకై మనస్సొక దిక్కు- ఇంద్రియము లొకదిక్కు- బరు  
గిడు చుండ, నిరోధించి జపములు- తపములు- పూజలు- మహానిష్ఠతో జేయుదురు. ఇది  
యంతయుఁ గామము (కోరిక) వలననేగదా!

సీ. బ్రహ్మచారులఁ బట్టి | బలిమాల్చు గామంబు

వశిష్టహస్థుల | భనవార్ధి గూల్చు

కనకాన నీలమణులు † నాగినిమి గానములు  
 సువర్ణస కేశములు † శ్రీమూల బెటమఁ  
 గలను † ద్వాపరములు † నాగినిమి గానములు  
 కనకాననములు † భరితపక్షులు  
 సువర్ణములు † బ్రహ్మచారిమి గానములు  
 కలను ముగ్ధములు † శాశ్వతములు

తే. గీ. నేర్పడెదబలైన న † కేసవిధులఁ  
 బెట్టి యొక కీరమునైన † బ్రాహ్మచారి  
 పేట కు న్నొమ్మారులు † పేయ † వికల మతులు  
 పేయ † గానములు † పేయము † బెప్పవేలు

౧౭

తా. ఎరలు- పరిహారములు- ఎరలుగృహస్థులు- ఎరలుగాన ప్రస్తుతులు-  
 ఎరలు సన్యాసులు- ఎరలు ప్రాజ్ఞులు- ఎరలు మనోదురు- ఎరలు దేవతలు-  
 కావలెను పేట నామంపఁ బడి సాధు కూపములఁ బడఁ ద్రోయఁ బడలేను? ఎంతటి  
 లాభి మంపఁ ద్రోయ- ఎంతటి తాపసి యైనను- ఆతా సాధు బద్ధుడై కాపమునకు లో  
 బడునని భీషము.

సీ. దుష్టులు తులువలు † భ్రష్టులు మదలు  
 సామాజ బహువిడం † బ కులనంగ  
 శిష్యులు దోషాకర † శాక్తులాలెబక  
 వేషులు సజ్జన † ద్వేషులనంగ  
 గుహ్యజగర పోష కులు బిడాలాచార  
 వంతులు జంబుక † వ్రతులనంగ  
 మర్కట వాయ స † మతులు కణ్ణేజపుల్  
 కుక్కుట సూకర † గుణుల నంగ

తే. గీ. గృహణ లెంతయు † గపటులు గ్రించులనంగ  
 గుటిలులట పరిహాసకుల్ † ప్రూరు లనంగ  
 నిల్లు దుర్మార్గులై చరి † యించువారు

కామ పరిత్యక్తులై నట్టి కిష్టజనులు

౧౮

తా. కామమునకు లోక బడిన వారలైన క- విరాశులు- దుఃఖియు- ఇచ్ఛలకు  
రులు- దుఃఖిచాగములవారు- పృథ్వి నేరువారు- పేదలొహిష్టులు- క్వి- విషయముగ  
లవారు- ఒక నేపులు బిడాలా చాగము గలవారు కోటిబుద్ధి గాని, కాకిబుద్ధి గాని, గలవా  
రు- చాడీలు చెప్పువారు- పరిహాసకులు, కూర్మిలు మొదలగువారగు.

వి. ఒక వేషు లవగా:- కొంగ కాలు కదల్చక ముదల నిశ్చలముగా వేషము ధిగ్ర  
తు వచ్చునంత వసదుడును. వేషలు రాగానే గుటుక్కున మ్రొంగును అలాగే కొంచునవే  
యరాని వేషములు వేసి కార్యనిర్వహణము సులభమవుచును.

బిడాలా చాగవంతులు:- పట్టిగోడమీద నుండి మెలుకువ కలుకొలముగానున్న గూ  
పైపును చూచును. అటులేకొందరు తిరుకలులైపున నీలుగానున్న బులమంటువారు

క. ఎందఱు గీర్వాణులు చెడ

రెందఱు సాయములు చెడరు | హీనాత్మికులై

యెందఱు సూలరు నరపరు

లెందఱు దూలరు మనిషు | లీ కామముచేత.

౧౯

తా. ఇంద్రుని దేవతలు చెడుటకును విశ్వామిత్రుని మునుల వశ్యభిజ్ఞు లగుట  
కును ఇంకినుననక పండితి పాపములు నశించుటకీ కొరికియేగడా కారణము.

ఉ. కామము క్రిత్యముల్ నిజము | గా మదిలో దిలపోసి చూచియుం  
గామము దుర్వృత్తాదులను | ఘోరముల మూలము నొకరింగియుం  
గామము దుర్గతిగఁగోలు | గాదనియుం చెలియుంగ నేర్పు ని  
ప్రామతి నైన గామ మక | టా బలిమాల్పున నేకభంగులకొ. ౨౦

తా. ఎవడు కామమును పాపమూలముగా నెఱుంగునో, ఎవడు కామమును నీచా  
లి నీచముగా దలంచునో, అట్టివానినైన ఆయ్యా! ఈపాదు కామము నశించ జేయును  
న్నది గదా.

వి. క్లో! కిముకు వలయ నేర్పిస్తుంటినో నాకనార్య! స్త్రీధివ పరిరహల్యాంతా  
పసీ యత్నిషేషే వ్యాదయ వనకుటిరే దద్ధ కామేస్మ రాగ్నా వ్ర చిత్తమను చితం వా  
వేత్తి నోపయతో పి! దేవేద్యుడు కోరిన, ననమానమాన రక్షాకలాన సంపన్నులగు న

పునః ప్రీతిః కరుణేనః ఉన్నను, కామమునకుఁ జేర్చునాధి పతియు మునిభాగ్యులును సహ  
ల్యులు, గామించెను. కాని మేమిందుః— హృదయమును పొద కామాన్ని వలన దహించ  
బహు మందఁగా నుంచెదవలయు బహుశులు గూడఁ జూచింప నేడని యభిప్రాయమును  
ఁదెంచుటయే.

శ్లో॥ అగ్నితు రాజాం నమయన్న మిగుః శిష్యాతు రాజాం నమదిర్న పక్ష్యం

సద్యాశు రాజాం నమభివనితాః॥ కామాతు రాజాం సభియం నలజ్జా॥

తా. భనాశ గలవాలు ఎందువులని గురువులని తిలంపక భజిమాన్యులును. అకల్మష  
లవాలు దుచియున్నదని గాని, లేదని గాని, పదియేదని గాని, లేదని గాని, శిష్యులగు  
టెందును విద్యా వ్యసము గలవాడు సుఖము గాని, విద్య గాని చక్కగా ననుభవించి  
పరు. కామా సత్తులగు పురుషులను బ్రాధమములు లేదని తాత్పర్యము.

సీ. దుర్గదాహాగారి | హమ్మర్ని దిగ్గణా

ధీనులై బుద్ధిని | హీను లగుచు

దాంతి శాంతి తోలె | ధిగ్విదీయాదాన

దూరులై పన్నగి | ప్రూరులగుచు

గాయక నటవిట | గణికాది దుర్జన

మిత్రులై సజ్జన | శత్రులగుచు

బహుళ వృథాజల్ప | పరివీడ నాన్యాయ

నిరతులై దుర్జగ్గ | చతులగుచు

తే. శీ. బాత్రమెఱుంగని చెనటి ప్పె | పతులయిగడ్డ

కెట్టినియ తాత్ములకు నై | నేగఁజేసి

గ్యారసలయులు వారింప | వారినచట

నిలునఁబెట్టుగా మముగాదె | నెట్లసముగ.

౨౦

తా. భవదాంధులై కన్నువిన్న గానక, దయాధర్మములు- శమదమములు, వి  
డిచి వేద్యులై సంచరించుచు, దుర్జనహవాసము నావరించుచు, నున్న పాత్రా పా  
త్రా విచక్షణలేనిరాజాధముల ద్వారములనొద్దకు నెట్టి సజ్జనుల నైసను, ఎట్టి మహాత్ము  
లనైసను బంపించి నిలవ బెట్టునది యీ కామమే గదా?

అ. ప. ఎంతవారిచ్చిన న సంతయుఁ బాటులఁ  
బటమననన నింకఁ బ్రజ్ఞలేల?  
హీనజనులఁ బెఱును నీటొలిటి పనిపాప  
కర్మపాతులైన న కాముమునకు.

౨౩

తా. శాపమునకు హేతువగు నీ కాములు, ఎంతటి కుహనీయులైనవనికాసపా  
శ్రులను గాఁజేయు చుండ, హీనుల పిషయమై యడుగఁగల?

క. కాములు కలమున గల  
నేమిబులు నిప్పులెలును సీరిజ ముఖులు  
ధామములు మొదలు గామది  
నేమియు నెల్లక చరితుఁ డన్దచక్రతుల్.

౨౪

తా. సత్పురుషుల కింకా భయముననే స్త్రీలు, కన్యలు, గృహములు, మొదలగు  
వాని కదిలి పోవుదును.

క. భువిఁగామ యుక్తిగలవై  
భవములు పిషగర్భ మధుర న సలములు కామం  
బుపిష వఁదగు దూభిములు  
అవిరి యమ్మరి కరములైన న క్షేక్తావధమఃల్.

౨౫

తా. జ్వర పీడితునకు, మధుర పదార్థము పిషమై నటులను, శేడు పదార్థ ము  
మ్మరిమై నటులను, మోక్షము నంద భిలాషుగల వానికి కామమునలన సంధివింపడి నై  
భవములు, పిషములు ములును, అందు పలన వచ్చెనే దూభిములు, అమ్మరి మునుములు  
నగును.

క. పంచ మహాపాపములకుఁ  
బ్రాచల గణిసూడఁదగిన న సదసముగాము  
బంచితము భ్యాచారం  
బ్రుచుకె యును గలుగ నేర న చైత్రవై నై నక

౨౬

తా. కామము పంచమహా పాపములకు నివాసము. కామాసక్తుడగు వానికి స  
మయ మందును సదాచారముగలుగదు. పంచమహాపాపములేమియనఁ-బ్రహ్మ చార్య. క.

ద్రాక్షుట, బంకారము దొంగిలించుట, గురుభార్యను బాండుట, ఈ నలుగురిలో నెవఁడో నైన గూడి యుండుట.

క. విదితుఁబుగా విరక్తిం

బాదలక సుసారిమాయఁ ॥ బొందుతదీయా

స్పృహమెద్ది యనిననజముగ

మదిఁజూడఁగఁ బుష్పశరసు ॥ మాయయెకాదే.

౨౭

తా. జవలకు వైరాగ్యము గలుగక సుసారిము నందలి ప్రేమగలుగుటకుఁ గారణము మన్మథ మాయయే గదా?.

ఆ. వె మరుని మాయవలనఁ మఱు గుటయొప్పును

వాఁడు దోషకారి ॥ వానిచేత

నమర పగులు మునులుఁ బ్రమమానములు గోలు

పోయిమిగుల మోసఁ పోయినారు.

౨౮

తా. మన్మథ మాయకులో బడట మానవులకు నుచితము గాదు. ఆమాయని చేత నే బ్రహ్మ తిఁకూతు నందును, విష్ణువు, గోపిక లంగును, దుక్కుఁడు ముని యవతు లందును దగ్గలాని వారు. మహారణ్యము నందుఁ గంచ మూలఫలములఁ దినుచునారీ ముఖమును గాంచని ఋష్య శృంగాదినుషలు సదావేశ్యా రత్నముల పాదపద్మములందు దాక్షులై పడియుండి యాత్మ గౌరవమును గోల్పోయినారు.

క. చేయును నేటికి మన్మథు

మాయుఁడొలుత జనికొజూడ ॥ మధురము సహజం

బ్రైయున్న విషం బిదియక

దాయెఁడును మోసపోకఁ తనరుట యొప్పుక.

౨౯

తా. పలమాటలతోఁ బనియేమి? కాంతా సంభోగాది మదన చేష్టలు చవిచూచి సంతసే లెఱెతో మధురముగా నుండును. విచారింపగా సంశయి విషములేదు. కావున పంచబాణిని కుసుమ బాణముల వలన మోసపోకుడు.

క. కాము డు నిరంతరంబును

దాముందట నమర నొడ్డిఁ తరులల నెడీయు

ద్వామంపుట్రులఁ బగులుచు

నేమిటియుండంగ వలవృద్ధినియతునకుఁ.

3౦

తా. కామండవు పేటకాదు పురుషులను వృగములఁ బట్టుకొనుటకై నారీరత్నములను పలలను బట్టిదాగి యున్నాఁడు. కాన బాగరూకులు గండు.

క. కడుఁడెల్లట పెట్టుకలుచు

బడఁబోయెను నొడఁబుఁ గలిగిఁ ప్రాయంబొకనాఁ

డొడివోపుట గల్గినచుడిఁ

గడవోదుగదా మనోఽః గర్వబెపుడుఁ.

3౧

తా. పెట్టుకలు నెరయుటయు, శరీరము ముసలి తనముగ పడవృద్ధియు గలిగినను, దానిచుహిమయే మోగాని, కాము మిత్రము పోవదు గదా?.

సీ. కపటంబు పోకదుఁ ర్గతి శ్రోవనద్దతి

మఱప సత్యంబులకునికి పట్టు

పరధనహారియఁ స్థిరముల చక్కిదా

తారవనరక సుఁ ప్రాప్తకారి

ధర్మాబ్జుత్రకంఠ ధరపటలబిడి

యభిమాన పిపిదాఁ వాగ్నిసూర్తి

పృథుతరధైర్యహాఁ త్రీధరికులిశంబు

కులశీలములు రెండుఁ పొలయునెలపు

తే. గీ. తగులువడి పాయఁగా రానిర జగురుఁ గగఁడె

యపయతః ప్రాప్తులకునెల్లఁ నాలయంబు

తతస్థగఁ రాశికిర వెరుఁగుదియ

మరునిమాయ యెక్కఁడెదుర మఱియుఁగలదె.

3౨

తా. మన్మథుని మాయలోఁ బడిన జనుఁడు చేయు పనులు, మాటలాడు వచనము లు, అన్నియు దోష భూయిష్టములు. అతఁడు కామాభీషణకై యన్యతములు పలుకును, పరధనముల నపహరించును. అధర్మము లాచరించును. అభిమానము విడుచును. కులశీలము అద్యబించును. చివర కష్ట పాలగుట యిగ్గాక సరకము గూడ ననుభవించును.



ఉ. లేతలలోన నెల్లఁగఁచి లేతకృతాంతని సమ్మఖిలు దా  
రోతలకెల్లఁబుట్టిదిలు రోషముకంఠు వమృత్యుమూర్తి పె  
న్నాతె సమస్త దోషములు నుండెను నిక్కఁడంగి యెప్పుడు  
జేటికి జేనుగన్వహించి చిత్తజు మాయఁదలంచి మాడఁగన్. ౩౩

తా. సుకుమారములగు వస్తువులలో మిక్కిలి సుకుమారము, యమపురి కేటకు  
వ్యాఘ్రము, సకల పాపముల కాలయము, మన్మథ మాయయే గదా?.

క. అసమ విరక్తుల నునుచు

బసరింపును లేలకోసర భలకొందఱు దా

రసమాఝుఁడొకఁడు దక్కఁగ

గునుమాఝుని తెవ్వలెమరర గుదురూహింపంగన్.

౩౪

తా. మేము విరాగిలము, మేము, విరాగులము- అయి సభలలోఁ గొందఱు  
ప్రజలు సంతోషించుటకై పక్కఁదురు; గాని, నిజము విచారింపఁ గాఁ బుష్ప బాణు  
ని గల్పింపఁబడు భావుఁ డీశ్వరుఁ డొక్కఁడఁడే గదా?.

—\* ఉత్సాహ \*

తెనులకెప్పుడు నీటిలోనఁగఁ ద్రేయించుచు వారిత

ధ్యముగఁ గరకకాయల నెవర మైవహిఁగఁవిగో

ణములుఁ నట్లువారినినెవర వగుచుఁ చిత్తజుడు ని

త్తనుగిలంచి చెటుచునవ్విత ధములు దప్తముల్గదా.

౩౫

తా. ఉచః కాలమునకే లేచి నిత్యకృత్యముల ప్రికొని యెంతటి కీత లోదకంబు  
లనైనను “శివ- శివా” యని మునుగుచు; గరక కాయలఁ దినుచు, గావి గోచీల విగిం  
చికొని తపంబొనర్చు విశ్వామిత్రాది మానీషుల నెందఱును మదనము తన తునుమబా  
ణములకు గురిఁగాఁ జేయ లేదు?.

చ. మనసిజకేళి నేర్పుననో మానవిలాసములోలి లోలలో

చనగరువంపు చందమునఁ జయ్యనగోమల హస్తహల్లకం

బువఁగొనఁ జెట్టవట్టిరతిర పొందునకీయ కొనంగఁ జేయఁజూ

చినభృతి కల్మషెల్లనను శివుగదా శివయోగి యెల్లెడన్. ౩౬

తా. కలికేయము పాపిత్యము గడిచి, యపొంగ ప్రసాదము లందు చానుర్వము నాజ్ఞించి, మాటల యందునై పూయము సంపాదించి, తఃకుల్కు బెక్కులచే, సహజబావల్యముచే నెంతటి ధీమత్సయ జేపట్టి నిమిషములూ స్వాధీనము జేసి కోసు కాంతామణి వచ్చి యాచించినను, ఏ మహా తృడు మనస్సుగ నీగాక రించునో, అంతజే సినయోగినుమీ.

స. కామాతరుడగు నిధర

సేమగబరు మానమచట్ర తేసిను నిజమగు

దేనియు సందియము వలన

దామీఁదఁ బరప్రహాని శ యగునందు బుధుల్.

౩౬

తా. కామకువకు, నిహలోకమున సుఖము కలుగునో లేనో సంతయును; గాని కీమమాత్రము తప్పక కలుగును. ఇందుకు సందియము లేదు. కామలోఁబడి బరహాకము న హానికలుగుట సత్యమని విద్వాంసు లందురు.

వ. కాపున.

౩౭

తా. కాబట్టి.

క. మాటలు వేయుఁ జెప్పఁగ

నేటికిఁదను నాత్మ బాడఁ సక సతతమున్

మాత్రమున్నమ నోజుని

గీటాఁపక శివునిజూచు శ క్రియవొప్పడునే.

౩౮

తా. వేయి మాటలతోఁ బనియేమి? తనను, యాత్మకుండుఁ బాడనీయక యడ్డముగా నున్న మన్మథుని జంపక శివుని జూచుటకు వీలులేదు.

తే. గీ. తనకుఁ బుట్టినమన సిగఁ ॥ దానఁగణఁగి

పట్టెరుదియించి తాళియి ॥ బెట్టలేడు

తెలిసి విశ్వాధికుని మహా ॥ దెవుఁబట్టి

లోపలును కొన నెట్లు చా ॥ లుగుజనుండు.

౩౯

తా. తనకు జన్మించిన వాడగు మనసిజుని దండింప శక్తిలేని వారలు-విశ్వాధికుడగు మహాదేవునిలోఁ బరచుకొను శక్తిగల వారగుదురా?!

మ. పరవిత్తం బణునూత్రమైన బొరయక భావింపకేథంగులం  
 బరకాంతం బడికింప కౌట్రి యెడలక భద్రంబుగాఁ జూచుచుం  
 బరిత్యస్తి స్థితిచున్న భావభవుని భజింపుచా నీక్రియం  
 బరమజ్ఞానల కీటి కామహరిణో పాయా బెలుగు దగుక. ౪౦

తా. పాదమును మట్టిపలె దలంచుటయు, పరకాంతల దల్లులవలె భావించుట  
 యు, సదా పరమేశ్వరు నుతించుటయు, కామమున నుంచుటకుఁ దగిన యుపాయములు  
 న. అదియు గాక. ౪౧

తా. అంతియ గాక.

క. వేళకతోఁ బరనాథులఁ  
 జూడంగ నలమ తెప్పి చూడఁ బడినదాఁ  
 దోడం బుట్టిన వారల  
 తోడియటులు చూడఁదగు న తులధైర్యమునక ౪౨

తా. పరశ్రీలను, జూచుటయే మంచిది కాదు. చూచినచోఁ దన సహోదరీమ  
 ణులతోఁ బాటు చూడవలయును.

క. ఈలాగునఁ జరిమింపఁగఁ  
 మాలును భౌనజుని నూయఁ దూలఁడు ముక్తిక  
 శ్రీలైల గల్గు ముక్తికి  
 మూలము వైరాగ్య ముద్రా మునివరు లెల్లక. ౪౩

తా. ఇటు చరించువాడు, మన్మథ మాయలోఁ బడక ముక్తి నొందును. మనోద్రు  
 లందఱు ముక్తికి వైరాగ్యమే మూలమని.

క్రొధస్వరూపము.



క. తొలితొలి శిథిలన పుట్టిన  
 యిలుగాల్చక యొరులయిండ్ల కేగునె కోపా

సలమును మునుదను గాల్చక

యలిగిన యెడ కేగునేర ♦ యంబొల యుగ్గ.

౪౪

తా. అన్ని యంటు కొన్న యిల్లును, సంతముగ గాల్చక యిరుల యిండ్ల కాల్చు యంటు, గోడము గలిగిందో నది మొదట లేనను నశంపం జేయక శత్రువుల మిడికొనోడదు.

క. కోపంబనం బాకుంబన

నేవట్టున వెలుగలదె శ యెపుడును మదిలో

గోపము పిడుపని పాపికి

బ్రాహ్మిచునె యహపరాధ శ ఫలములు వీరికి.

౪౫

తా. కోపమునకు, హాపమునకు భేదములేదు. ఇంకా నొకటియు యని యాద్యులు వచింతురు. కాని, అట్టి హాపస్మృతికి వాపక సౌఖ్యము గలుగునా?

క. కోధించి చూడ నొక్కొక

చోదాత్మ ప్రముఖులైన శ సురులు మునులు

గ్రోధ విధియులు గాచే

కోధంబున శత్రుగిల్వల శ గు మరుల తర పే.

౪౬

తా. జేవర లేమి? మనీగ్రులేమి? ఒక్కొక్కచో గ్రోధమునకుఁ బోయితి చేయరాని కార్యములు నేయలేదా? కాని గ్రోధమున శత్రువుల జయించుట దుష్టోధము.

\* ఉత్సాహము. \*

నెరయ దుఖ హేతు ♦ వై జనించు క్రోధసంగీతి

బురుషునకుం దపంబు గాలి ♦ పోవుచున్న నీరగున్

కరుణ నేల గలియు నత్య ♦ గరిమగ్రాగు మతజెడుం

బరమ సుగుణ విలెతు లెల్ల ♦ బదిటం గలియుం జయ్యనన్. ౪౭

తా. సర్వదుఃఖములకు, నిలయమగు క్రోధమున్నచో యాహునవున తపంబు మంజరిపాలగును, బపంబు నీరయి పోవును సత్యము, దయ, మొదలగు సద్గుణములన్నియు మహారక్తకాలములో నశించును.

ప. లిటియును గాక.

౪౮

తా. పటిము.

సీ. లగ్నిపుట్టిన యింట / నఖిల సువస్తు చ  
యెంబును భస్మ మౌ నట్టకొద్ద  
వహ్ని యెవ్వని కుడ్చ / పాజగు వాని స  
కిల సుకృతంబురు / క్షణము లోన  
యమని యమములతో / శివునియెంబుల తోడ  
భవసేతి శిఖలతో / గాలి కమరి  
పోవుఁ గావునఁ గోధ / భావమున్న కిలనఁ  
గల్గునాయుని బుష్ప / నెల్లతోటి

తే. నీ. కొలుకైతెన నెరికి. / ప్రోధింహితి  
మైన యాయుష్య మిదినిము / మార్గముల  
మైన భావన మధిక / భద్రాస్పదాబు  
మాన సర్వాణా సుఖాదిము / మానవునకు.

౪౯

తా. లిటిల ఒడిన గుంటి యందున్న వస్తువు లన్నియు నెల్లు భస్మమై పోవు  
నో అట్లే క్రోధముగల వాని సుకృత మంతయు భస్మమై పోవును, క్రోధముగలవాఁ  
డు పాపకృష్ణులు చేయవలసి యుండుటచేతి సృష్టాకర్మము లవలంబించు బుట్టుచు  
గిట్టుచుండఁనుకొద్దఁహితుండై క్షణకాలము కపునిత్రానించినను వారదుముక్తి చెందును.

\* ఉత్సాహము. \*

మూలవాడు మూలవాడె / మూలయైన శౌంతి సరి  
శీలుండైన ముససమాన / శిష్టవాడె రహిట సి  
క్లోలి చెరిసి క్రోధముడిగి / యున్నగాని సక్రియ  
బాలములే ఫలింప వ్రాడు / జగతి బుధజ నోత్తిముల్. ౫౦

తా. శాంత్యాది గుణములతో నూడినవో చండాలాదు చండాలాదు గాదు.  
తాడు ముసంద్రుడు. కావున నీఁడయమును దెలిసి కొని, క్రోధము వదిలియున్న గాని  
తాముజేసిన సక్రియలు ఫలవంతములుగా జాలవు.

తే. గీ. పానలేటికిఁ గ్రోధంబుఁ బాయలేని  
పచ్చిమాలకు వేదోక్త భవ్యఃష్ట  
లేమిటికి నేటి గురుభక్తి యేటిశివుని  
భక్తివానికి నెక్కడి భక్తిభక్తి.

గీ.౧

తా. క్రోధంబు వలలబాలని వానికి ప్రాణమొందుకు? వేదోక్త మంత్రాచరణము  
లెందుకు? గురుభక్తి యెందుకు? శివభక్తి యెందుకు? అట్టివాఁడు విచారింపగా వండాలు  
సన్నకువగును సుమా? వానికిభక్తి యుండినను నిష్ఫలము.

ఆ. వె. ఎందుఁ గ్రోధయుతున? కెక్కడి శివయోగ  
విశ్వరుసకు వాని? కెన్నిచాళ్ల  
పెట్టువానిని యమమెట్టి దైనను నది  
రోతగాదె రాజె? టుంగని వెట్టి.

గీ.౨

తా. క్రోధముగల వానికి శివయోగ మబ్బు నేరదు. అట్టి వాఁడు శివునిగూర్చి యె  
న్ని నియమముల వలలించినను క్రోధము సుమా? రాజెరుగని పెట్టిచేయుట వలన గర్వమధి  
కమే గాని భోగంబులు మాత్రము లేదు సుమా?

క. మునుగ్రోధా నలమితరుల

ఘనకౌటిల్యంబు వలన? గలుగుట నడిచా  
ననవర తంబును శమతా

వనధారలఁ జల్లనార్పి వలయు నిజముగాక.

గీ.౩

తా. ఇతరుల కుటిల సంభాషణ ములవల్లన- ప్రవర్తనమువల్లన- క్రోధాన్ని గనిం  
చుచుండును. బుద్ధిమంతుఁ డనైనది కాంతి యనెడి యొక కథా రిలచే జ్ఞాన్ము మంద  
వలయును.

— \* లోభ స్వరూపము. \* —

ఉ. లోభము సర్వదుర్గణములుకా వసియించిన చోటువైభవ

ప్రాధన పుష్కలసంపదల వాయముఁ బొందగఁ జేయునద్యశో.

లాభముఁ జెంద నీడనితఁ లంచినఁ దానియతాత్మ్య లెన్నుచు

లోభముపొందఁ లో బోదుభుని? లోభల శంతయు బుద్ధి ముంతులై

తా. లోభము సర్వ దుర్గుణముల కాలయము. అందువలన గీర్తి ప్రతిష్ఠలునశించును. పుణ్యసంపద లడుగంటును. గాఢమంతలా లోభము పొంత బోక చరింతురు.

క. కలలోని జాడనస్థిర

ములు హేయరబులు నసారః ములునై నధనం

బులులోభ వశులు నుస్థిర

ములయని మదిసమ్మి మోసః పోదురు జగతికా.

గీ.గీ

తా. కలయంగుఁ జూచిన వస్తువులవలె స్థిరములై తుచ్ఛములగు ధనంబులనే సమ్మియసారమగు సంసారమున ఁదీసిమలాడుచు దరి గాంచక లోభక్షికాచమున నావరిం చబడి కొందఱుసంచరింతురు. కాని యదియంత యనిష్ట మోజనము.

సీ. తెల్లిదండ్రుల నైనఁ దగు తరుణుల నైన

విడుతురు లోభంబు విడువలేక

నిజకుమారుల నైనఁ నిండుబల్లమునైన

విడుతురు లోభంబు విడువలేక

బంధుజనుల నైనఁ బరమ మిత్రులనైన

విడుతురు లోభంబు విడువలేక

భవ్యశీలమునైనఁ బ్రాణంబు లైనను

విడుతురు లోభంబు విడువలేక

గీ. వారిగనుఁగొని లోభవి దూరులైన

వారునగుచుండుదురు నువి చారలీలఁ

జారునిర్వాణ లక్ష్మీకి వారెకారె

భర్త లగుదురు శివ యోగ భరితు లగుచు.

గీ.౬

తా. లోభులు గడ్డి గవ్వయైనను ధనంబున వదలలేక తెల్లిదండ్రుల నైనను- కుమారుల నైనను- భార్యల నైనను- బంధువులనైనను- మిత్రులనైనను- చివరకు, ప్రాణము నైనను వదలిపెట్టుదురు. అక్కటా! ఇట్టివారిని జూచిలోభరహితులునవ్వచుందురు. విచారింప గా నిట్టి వారలేకదా? మోక్షలక్ష్మీకృపా కటాక్ష పాత్రులగు చున్నారు.

అ. వె లోభిదూరముండు లోభికెక్కడి శివ

భక్తి? యేటి యోగ? యుక్తి? యెందు.  
వానికేల గలుగ? వరిభక్తి ముక్తులు  
వాఁడు సత్పథాబుక్తి వాఁడుగాఁడు.

౧౭౭

తా. లోభిదుష్టనాఁడు సమానము. శివయోగము గాని, శివభక్తి గాని లోభికిఁ గలుగ నేరదు. సన్మార్గమున వాడెప్పుడు చరింపఁడు.

క. ఘనబోధన తాత్పర్యనిధన  
మనలాబునఁ గాలు మెండెఁ నంబుప్రసాదా  
జననాథుఁ డేరుఁ భోరులు  
గొనిపోదురు మూఁడుకములుఁ గొనిపోవు నొగిన్.

౧౭౮

తా. లోభిభవము దొంగల పాలగును. లేనిదో నన్నియందు గాలిపోవును. లేనిదో నుదకము పాలగును. కానిదో రాజుచే నప హరింపఁబడును. ఎవరికిఁ జేర నిదో మంటి పాలగును. సందియము లేదు.

క. గురువులకును దేవరకును  
వరిభక్తులకును వినిపి వరులకు దీనా-  
తురులకుఁ డేరును లోభముఁ  
బొరియని యసఘాత్యు ధనముఁ బుధులు నుతింపన్.

౧౭౯

తా. లోభిష్టులు లేనివానిభవము దేవరకు- గురువులకు- భక్తులకు- పండితులకు- దీనులకుఁ జేరును.

క. లోభము విడువఁ గనేరని  
ప్రాభవ పురుషుండు నిత్యః పటుయశుఁడు గదా-  
లోభము విడువఁగ నేర్చిన  
ప్రాభవ పురుషుండు నిత్యః పటుయశుఁడు గదా.

౧౮౦

తా. లోభమును విడువ బాలని వాడు జీవించియు మరణించినవాడే. లోభమును విడిచినవాఁడు మరణించినను యశ శృరీరమున జీవించియున్న వాడే యగును. లోభికి నప కీర్తియు- దాతకుగీర్తియు గలుగునని భావము.

ఆ. వె. అభిల వోషములకుఁ నాదికారణ మును



సపయ శంబునకుని జాలయంబు  
నై సలోభమాల్లె నంగీక రించుట  
నియతము తులకెల్ల నీతి గాదు.

౬౧

తా. సర్వకోపమలు- అపకీర్తి యు లోభంబుననే జనించును. కాన నీతిమంతులు లోభంబు విడువ వలయును.

క. తనమది లోభము విడువక  
యనఘండ యోగీశ్వరుండ నత్యంతతపో  
ధనుడ సదాచారి పరుడ  
ననునెవ్వడు వానిమాట లవిప్రల్లదముల్

౬౨

తా. ఎవడు లోభమును విడువక నేనేయోగీశ్వరుండను- సదాచార పరుడను- తపోనిష్ఠాగ్రస్తంఢ దాసనియు బలుకునో, అట్టి వానిమాట విశ్వసింప దగినది కాదు. జనిమాట అన్నియు ససత్యములేయని సమ్యక్లయును.

సీ. ఘనతరంబగు లోభ మున గూడఁ బెట్టిన.  
ధనమెల్ల విషసముం బనియులోభ  
విరహిత స్థితిగల విదిత శాకాహార  
మైనను నమృతోప హారమనియు  
దెలసిలోభ గుణంబు తెంపుమై విడిచినఁ  
బెంపుచాలను గల్గి పృథులదాన  
భోగవిహార సంపూర్ణ స్వభావుని  
శివపూజ నాసక్త చిత్తులగుచు

తే. గీ. శివపురాణ శివస్తుతి శివకథావి  
నోదములఁ బ్రొద్దువున్ను చుండుదురు శైవ  
పరులు శివయోగ బీదమృత వార్ధినోల  
లాడుచును శివుడక్కన న్నంబులుడిగి.

౬౩

తా. శివయోగులు లోభమున నాస్థించిన ధనమంతయు విషంబని తలంచి- లోభము లేకుండ నాస్థించిన ధనము సమృతోప హారంబని తలంచి దానంబు లొనరించుదు.

భోగంబులను భవించుచు- శివపూజ నాచరించుచు- శివకథల వినుచు- శివ భజన నేము  
చు- కాలము పెల్లించెదరు.

క. చంచలములు ప్రాణములనె

చంచలములు సిరులుమిగులఁ జంచలములుభా

వించఁగ పాయము లగుటయు

నించుకయును లోభ మొలవఁ దెయ్యెడనై నకా.

౬౪

తా. పాణిములే చంచలములు వానికంటె సంపదలు చంచలములు- వానికంటె  
యావనములు చంచలములు. కాబట్టిసజ్జను శీరహస్యము చెలిసి కొని లోభ మను  
బదల వలయును.

సీ. వేయును నేటికి విలయాగ్ని చేత న

గాఢంబు లైనప యోధు చేడు

నమృతాశ నావాసః మగుమేరు మందర

హిమవ త్ప్రముఖ శైలః సముదయమును

గూడంగ నేబది కోటల యోజనం

బులుగల ధారుణీ తలము నిమగ్న

మాత్రంబు లోననుఁ మాయయోయన రజః

పటలమై పరమాణు భౌతినుండు

గీ. నవలి యంబరమును నిట్ల యంబ రంబు

తక్క దక్కిన సకలభూ తములు నంద

యడగు తెఱిగియు నింకనిత్యమని యేప

దార్ధ మాశించి విడువలే రకట నరులు.

౬౫

తా. అక్కటా! బడవాగ్ని సహితముతై యతిగంభీరములగు సప్తసముద్రములు-  
జీవతల కావాసములగు మేర్పమడ రహిమ వత్సర్వ తంబులు, ఏబదికోట్లు యోజనము  
లు గలయూభూమియంతయు, క్షణ కాలములో పరమాణువునలె మెలంగుచునా కాశమున వి  
లీన మగుట నెఱింగియు, ఏపదార్థము నిత్యమని భావించి జనులు లోభగుణమును విడువ  
కోగదా?

ప. కావున,

౬౬

తా. కాబట్టి.

క. కనుఁగొనఁగ జగంబంతయు

నసత్కమని మదిదలించుఁ తుదివో లోభం.

బయటగతు సుహరించెను

ననువని యెఱుంగంగ వలయుఁ నచలిత బుద్ధి.

౬౭

తా. జగంబంతయున నిత్యంబని మనంబునకు దోచి నచో, లోభంబుడ నేరడు.

—\* మోహస్వరూపము. \*

సీ. మోహంధ కారంబుఁ ముక్తిత్రోవకు మఱుఁ

గైయుండు ననిచెప్పిఁ రాదిమునులు

మోహంబు సాహసంఁ బున విడిచిన యుత్త

ములు దుర్బహంబుధిఁ వలను జొరరు

పణతులు పుత్రులుఁ బంధులు మిత్రులు

పశువులు మొదలైనఁ బహుధనములు

ననయంబుఁ గూరిమిఁ జనియింప నవిఘటి

యింపంగ ననిచెడుఁ నెడలమనసు.

తే. గీ. లందునుడుగని దుఃఖాన్నిఁ యిందు నుడుకఁ

జేయు నుడుతర పుణ్యలఁ జేరి మోహ

మదియకాదె యోగీంద్రులఁ నైనఁ జెఱచు

మర్త్యులెంత సుయోగంబుఁ మదిగి నేని.

౬౮

తా. మోహపితౄచ గృస్తుతగు మానవులకు ముక్తి హంగము దొరుకదు. మోహంబు వదిలిన వారికి సంసార భయం బణమిత్రము పొంద నవసరము లేదు. స్త్రీలు—కొమరులు బంధువులు— మిత్రులును— పశువులు— ధనము గృహము మొదలగు వాటి యందు కూరిమి గల్గుటయు— ఇందునే దేని పోయి నపుడు మహాదుఃఖమునను భవించుటయు— మోహమని చెప్పఁ బడును. ఎంతటి మనోద్రుల నైనను, నీమోహము తనవల్లతో బడవేసికొనుచుండ మానవుల విషయమై చెప్పనేల?

క. అమోహము సంగతి నిము

స మైత్రానను నిలిచియున్న జనువకుఁ గడుగో  
షమృగు నంటి తానని వా  
సమృఁట మోహంబుఁ సకల సుసారులకుఁ.

౬౯

తా. ఆమోహము నిమిస మృతముండినను మహాదోషము సంభవించునుగా నసం  
సారులకు మోహము మహా గుఁటము.

చ. ఉపగత మోహ ముల్లమునఁ నున్నకఠోబున నేకతంబునక  
మృష మదినిల్చిమర్త్యులునుఁ మెచ్చుఁగ గొల్వగ లేవు సత్యముం  
గడునియమంబులుక విహితఁ కర్మములుందుదిమోక్షలక్ష్మీయు  
జెను భవపాశ బంధములఁ జిక్కులు వీడవు మోహ సంగతిక.

తా. మోహము చడలక యుండినచో, రహస్యస్థలంబున గూఢుండి నను— మన  
స్సునిల్చి యాశ్చర్యని గొల్వఁ జాలదు. అతడునియమంబులు, సర్వగ్మములు, పరిపాలింప  
కఁ బోఁగా సంసార పాశబంధములై మోక్షలక్ష్మీ నిగ్రహింపఁ జాలను.

వ. మఱియు సత్యంత భక్తిపూర్వకంబుగా నిరంతరంబును హృదయ  
వాక్య ధన తను శుశ్రూషణునాలు గింటను గురువులం గొలువని  
దియును, శ్రైవాగిమోక్ష రోక్తమాన్గింబున సఖిల సుర మునినిక  
రావ తరణ సమన్విత శివ లింగార్చనా విశేష కృత్యంబులఁ బర  
మాను మోదంబుల దినములు గడపనిని యును, వైదికా చారప  
రాయణలై శివుఁడక్క- నన్యంబెఱుంగక రాగద్వేష విఠక్తులును,  
గురులింగ జంగమ భక్తియుక్తులును భవముక్తులు నతి షష్ట్రులు  
నైన మహాభక్తవరుల నింటికిఁ దెచ్చి యుచితక్రమంబున బూజిం  
చి యలరింపఁజేయ నిదియును, శివోదితంబైన యోగంబవలంబిం  
చిమహాను భావులైన శైవుల దర్శించుటకై వారలున్న యెడలకు  
జన నిదియును, మనోవాక్కాయ కరణంబుల నచలితంబులైన త  
పంబులు కైకొనినిదియును, సన్మార్గ వర్తులయిన పెద్దల బాడఁగని  
దయాభరిత భావంబునఁ బ్రోవ నిదియును శివయోగిండ్రుల వల  
నయోగ రహస్యంబులు విసవలయు నన్నవిమల బుద్ధిజనిం పనిదియు

ను, సరస్వతి నతీచతుర వచన రచనల బ్రతురంబుగా గురు లింగ  
జుగమశివభక్తుల నభినుతించెను గుణంబుశహ్వకుంగలుగనిదియును  
నశ్రౌత చామండ శాక్తాది నానావిధ కుమతవర్తుల యివ చు  
రాత్ములఁ బరిత్యజింప నిదియును శివధర్మ తత్పరులై శిష్ట జనంబు  
లైన శివ యోగీంద్రులఁ జేరిభజింప నిదియును శివమ హిమంబు  
లుసెప్పు బహుపురాణ కథానుధారసంబు కర్ణపుటంబులఁ గ్రోల  
నిదియును శివయోగ జ్ఞాన జనితా భ్యంతర నిరంతరని తాంతసు  
ఖాను భవంబున నస్పందిత నిరుప మానందంబునం బొందని  
దియును మోహంబని చెప్పం బడును. ఇవ్విధంబునమానవుల గై  
నిల్యహారులం జేయుదు జన్మజరామరణ స్వర్గచరక ప్రముఖ నిఖ  
ల దుఃఖాకర నిస్సార సుసార వ్యాపారంబుల వలన నతివ్యాకుల  
హృదయులంగా నొనరించు నదియునుగాక.

తా. గురువులను, మహాభక్తితో చతుర్విధ శుశ్రూషలు చేయవలయును. శివాగ  
మోక్షరములను జెప్పినవిధంబున శివలింగార్చన మాచరింప వలయును. శివుదష్టశక్తులగొ  
లువక రాగద్వేష రహితులు గురులింగ జంగమభక్తియుక్తులు మహాభక్తులనగు సారాధ్య  
శిఖావణుల నింటికిఁ దెచ్చి పూజించవలయును శివయోగాభ్యాసులైన మహాత్ములున్నయెడ  
కుజనవలయును. త్రికరణశుద్ధిగా దపంబాచరింపవలయును. సత్పురుషులగు పెద్దలదయాపాం  
గ ప్రసారంబులఁ జూడవలెను. యోగ రహస్యంబుల శివయోగులవద్దకేగి వివలెను. 'గురు  
లిఖజంగమ భక్తుల సంతోషముగ నుతించవలెను. పాపండమతస్థుల త్యజించిశివధర్మ ప  
రులగు శివయోగీంద్రుల గొలువ వలెను. శివమహిమా ప్రతిపాది తింబులైన శివపురాణంబు  
లవాలకించవలెను. శివయోగ జ్ఞానంబున సాధ్యంతరపూజనం బాచరించి సదానందంబును  
భవింపవలెను. ఇదియన్నియు- చేయక పోవుటమోహంబునుబొందుటయు నచింపబడును.  
జన్మజరా మరణ స్వర్గచరక దుఃఖాదుల ననుభవింప జేయుదు కైవల్య దూరుగా జేయు  
నది యీయోగామే సుమీ?

క. విలసిత సద్గుణ నివహం

బలలోపల మోహావశున, కేటికి నింపా

దలపోయ నూరఁబడికి

మలయజ పంకంబుఁ గోరఁ మదికింపగునే.

౨౨

తా. మోహశుండైన బానికి సద్గుణములు రుద్రునివ నేరవు. పది బురద మెచ్చు నుగాని, పన్నీరు మెచ్చునా?

మ. నులలే దుర్మలభాండయుల్ ధనముసర ర్వంబుక ఘనంబైనచుః  
ఖ నిదానంబు సుతుల్ దురాత్ములయినంత గష్టాబుగా నన్వయం  
బునకుక దుర్గతిఁబొందఁజేయుదురుదుర ర్మోహాత్ముఁడీచందముల్  
గనియుక వేష్కఁ దదీమణ త్రితయ కాల్గి యెబ్బదిమాఁటలకో?

తా. పనిలేలా? దుర్మలముల కాకరములు. గుళ్ళేష్టలకు. దుర్బోధలకు నిలము  
లు. ధనమా? షకలముఃఖములకు నిలములు సుతులా? దురాత్ములయినచో కంశమునకుగ  
ళంక మాపొందితును. ఈష్టములు లన్నియుఁ జూచుచునే మోహవివశులై మానవులు  
ఈషణువ్రతు మంద పేతు నహించుట యెందుకో చెలియదు.

క. ధర్మవిరుద్ధ పథంబులు

దుర్మతులై చూపుదుండుదుర బాంధవులుక

దుర్మిత్రులు వారలయెడఁ

గూర్చి పాడము మోహియైన కుమతికి నెప్పుడుక.

౨౪

తా. బాంధవులును- దుష్టబుద్ధిగలవారైన ధర్మహక్కులనే బోధించుదురు. మో  
హశుండగు బానికి దుర్మాత్మల యంతి కూర్మిలుగు ముడును.

ఉ. ఎట్టిపదార్థమై నభుజి నొందిన యప్పుడు దుర్మలంబు యా

నట్టి పదార్థ సంచయము నగదనురక్తి నహించు బాపముల్

చుట్టిన రాజ్యసంపదలు నొంపులు నైకొనఁ గోరుచుండునే

వట్టిన మోహాయుక్తుడగు నా లిగుఁజెంతయు మోహ చిత్తుడై

తా. ఎంతటివిలువగలపదార్థమైనను- ఎంతటివిలువగలపదార్థమైనను తినిన వెంటనేవల  
స్వరూపమునొందునుగా? అట్టిపదార్థము నెదను రాగమునహించుటయు- పాపసంకులము  
గు రాజ్యసంపదల కాశించుటయు మోహాయుక్తుడగు బానికిని కృష్ణులు

తే గీ. మొట్టొప్పులును బోలె నిలువజే నలెదులేతి

మిథ్యలగు దుర్బవస్థిలో మెచ్చియనుభ  
వింపుచును మోహనశురై వివేకిహీను  
లగుచుఁ బరలోకచింత సేర యంగ వఃఆది.

౭౬

తా. పరలోక విచారమణు మాత్రమునులేక వివేకములేక మెలుపువలె క్షణకాల  
ము కన్నులకు మిటుమిట్లు గొల్పుకాంతా మణుల మోహించి జనులునగుచు చున్నారు.

కి. మోహంబను శత్రుఁడనిధ

మూహింపంగ దొడ్డుగాదెర యొక్కొకయెడఁ దా

నో హో!తెజ్జాలనై నన్

సాహసమున ముచుగఁగ్రోయుర సందారాభిక్.

౭౭

తా. శత్రువు లందరిలో మోహంబను శత్రువు మహాబలకాలి. ఆత డెంతటి పండి  
తుని నైనను సందార సాగరమునఁ దైకితేలకుండ పట్టుపట్టి ముంచు చుండును.

మాలినివృత్తం. తెరువరు లొకచోటుఁ దెల్లఁగాగూడి యయ్యె

పురములకు మధేచ్ఛఁ బొవుచుదంబు దోఁప

బరువడి నెపుఁక హృద్భృధు సఁఘంబు గూడన్

విరియఁగఁ గనిమోహఁ వేళెతం బొందనేలా.

౭౮

తా. బొటసారు లందఱొక్కచోఁ గూడి తెల్లవారి జాముననే లేచియెవరి పను  
లకు వారెటుల బొవుచుందురో, అటులే బంధువు లందఱు- భవమున్నంతవఱకు, లేకబం  
ధుత్వ మున్నంతవఱకు, తన్నాశ్రయించి యుండురు. గాఢనిమాత్రమునకై ప్రేమ వహింప  
నేల?

క్రొంచపద వ్యవృత్తం. గ్రాహక బుద్ధి శ్రీ నోహము నొందం

గసప్రను బుడుకయొర కగిరిసముంబై

దేహము నెల్లఁగ దాహము సేయ

దెరువగు ననిమదిర దెలిసి సముద్య

త్సాహస వృత్తి శ్రీ మోహము వీడన్

జగతి గిరియుఁ దృణ శ్రీ సదృశతరంబా

వైహిక సౌఖ్యోర్ తస్మాహ మమరమో

హమువిడుఁ దగుఁ బరఁ మభిమత మైనఁ.

౭౮

తా. విహిక సౌఖ్యము వదిలి పరసౌఖ్య మందిష్టము గలవాఁడై మోహమువదలినే నిఁ బర్వత మయిన సుదృఢ సమానం బగును. పరసౌఖ్యము వదిలి దైవిహిక సుఖ మాశించి మోహ జాలమున బడినవానికి దృఢమైనను బర్వత సమానముగా గన్పించును.

క. వృక్షమున రాత్రి బహువిధ

పక్షులు వసియించి తెల్లఁ వాఱంగ యథా

పేక్షలఁ జనుగతి బాధువు

లక్షయముగఁ గూడివత్తుఁ రద్యై యెడలఁ.

౮౦

తా. రాత్రిమందూచిట్టలన్నియుఁ జెట్టుమీదఁజేరి తెల్లవారగ నే పోవువిధమునఁగ శత్రువుత్రాది బంధువులూ యాసను యముల ననుసరించి చేరుదురు. గాన వాఱియందు మోహము పెట్టికొనుట వట్టిభ్రాంతిచేసుమా?

క. జనులు దెలియవలదె మహం

బుసిధి గొప్పమూల గొన్నిఁ పొదపిఁకొని నడిం

జనుదెంచి యెడనెడఁ వి

చ్చిన యట్లుల కాదె సకలఁ సృష్టియు నరయఁ,

౮౧

తా. ఈప్రపంచ మందలి సృష్టియంతయు— మహాసముద్రమునఁబయినుండికొట్టుకొని వచ్చినద్యుక్తి చోటఁ గలసి మరల విడిపోవుకట్టెలవిధముగనున్నది గదా? దీనిజూచి మోహము నొందనేల?

ఉ. తప్పుక సర్వబాంధవ వీర తానమా బుత్రులు నిష్టభృత్యులు

జెప్పగఁ నున్న వారనుచుఁ జిత్తములో నలరుఁ జనుచు వా

క్తువున మోహరజ్జుల సర ముద్ధతిఁ గట్టుచు ధర్మమోలఁ ద

న్నొప్పన సేయనున్న కమర నుగ్రపు దాయలుగారె యారయఁ.

తా. పుత్రులు- మిత్రులు- భృత్యులు— మొదలగు బాంధవు లందఱు తన్నునుగ తికి బంపించునని మోసపులు తలంతురు గాని, మోహపాశముల బంధించి యమనిసన్నిధికి గొనిపోవుదురని తలంపనేరదు గదా?.



ప. కావ్యన.

౮౩

• తా. కావ్యటి.

క. పుత్రులపై మిత్రులపై

గోత్రులపై నింతర మోహగుణము నిలిపిన

సూత్రగతి నదియెనరునకుఁ

జిత్రముగా బంధనంబు సేయంజాలుక.

౮౪

తా. పుత్రుల మీదగాని, మిత్రుల మీదగాని, సగోత్రుల మీదగాని, మోహమే మాత్రమందిన మనది బంధమున గలగజేయును గాని ముక్తిగలుగఁ జేయుదు.

తే. గీ. మోహ నిర్మోహములు బంధ ॥ ముక్తికార

ణంబులగుటను మోహ ॥ గుణంబు ధైర్య

ముద్రయను కత్తితోగోసి ॥ మోక్ష సుఖముఁ

జూఱగొనవచ్చు వెనకది ॥ సులభ మతము.

౮౫

తా. బంధ ముత్తులకు గారణము మోహదుర్మోహములు- కానధైర్యమును కత్తితో మోహలతను కరికివేయ వలయును. ఇటులమోహము జయించి కాని మానవులు ముక్తివొంద జాలరు.

—♦ మదలక్షణము.♦—

చ. సకల కలాకలాప సుఖ ॥ చారదుడై సమదాంధుఁడ డయ్యెనే  
మొక యెడనైన నుంచి గుణ ॥ ముల్లమునంజొర నీకస్మత్క్రియల్  
వికలతఁ బొందఁ జాలన వి ॥ వేకియగు శివునాత్మలో నెఱుం  
గక భవబద్ధుడౌచు నప ॥ కారము సేయును సజ్జనాభికి ॥ ౮౬

తా. సకల కాస్త్రంబులు శేర్చిన మంచివిద్యాఁడు డైనను మదాంధుఁ డైనచోఁ జనిజేయగును. అతనికి మంచి గుణ మొకటియు పట్టుపడదు. శివస్మరణము సేయకయూ తఁడు సంసార కూపమునబడి సజ్జనుల కపకారము సేయుచుండును.

క. విడిత ముగ నస్థిరపు సం

పదలు నిజములనుచు మచ్చి ॥ ప్రల్లభుడైదు

ర్కదుఁడైన చెనఁటి మనుజుం

డె దురైఱుగక విఱ్ఱుగఁగు నిన్మహిలోనక.

౫౭

తా. అస్థిరములైన సంపదలను స్థిరమని నమ్మి మదాంధుడు తపశుఁజేయు లేరని బ్రహ్మవీరు చుడును.

చ. సిగ్రికియ గాలిచందమున శీతమయూఁగుని భౌతివిద్యును  
తక్కురము తెఱుగు నంది వియి నైవశి నంబుధ రాలిచాఱునం  
తరుణుల మానసంబుల పి ధంబున వార్ధితరంగ భంగిన  
స్థిరములు దేహముల్ మద వి జ్ఞాభితు తామరు మర్త్యలేలకొ.

తా. సంపదలు- వాయువు- చంద్రుడు- మెఱపులు- దీపములు- మేఘ ములు- తరుణుల మానసములు- తరంగములు- తుణభంగురములై నటుల దేహములు తుణభంగురములు గదా? ఈవిషయమును దెలిసియు మదంబున కన్నుమిక్కు గానక కొందఱు చరించుటకేమి కారణమో గదా!

శా. దేహం బస్థిరమాట గన్గొనిమనో ద్రవకంబునం బొందకా  
దేహంబు న్నృనమునధనంబు నతిభక్తిక సద్గురు స్వామికి  
న్నీ హారాత్రి సుతామనో హరునకు నిత్యంబు తద్భక్తియు  
క్తా హీనాత్ములకు నివేకులగు వా రర్చింతు రెల్లప్పుడు.౨౯

తా. వికేతులు దేహమస్థిరమని తలంచి మదోద్రేకము కొందక మహావిషయముతో మహాభక్తితో గురుచరేశ్వరులకు తనుచునో ధనముల నిత్యున్నప్పించి సేవించు చుండును

క. కులశీల రూప విద్యా

బలధనముల వలన మదము ప్రభవలు నదియుం

గులశీల రూప విద్యా

బల ధనవంతులనుఁ గనినఁ బాయచె జగతిక.

౩౦

తా. కులముసత్త్వ వర్తనము- ధనము- రూపము- విద్యయు బలమును మానవులకు మదమును బుట్టించును. గానికులశీల రూపధన వంతులగు వారెంతటి దుస్థితి ననుభవించుచున్నారో, యొకసారి పరికించినచో నీకథిత్రి యందే మానవుండు మదంబును బడి త్యజంపడు.

క. కులము గలవారెచట ము

క్తులైరి కులహీను లెల్లఁ నుది నెచటను ము

క్తులు గారె యోగ జనులే

కులజులుగా కీతరులేటిఁ కులజులు దలఁపఁ.

౯౦

తా. సత్కులంబున జన్మించిన వారిలో జాలవలెకు నుష్కార్యము లాచరించి స  
రకము చెందిన వారేగాని, ముక్తి నొందిన వారరును కులనిచారమును వదిలి పరమాత్మును  
పాసిందియే యనేకులు ముక్తి నొందిరి. నిజమువిచారంపఁగా యోగిజనులే కులీనులుగాని  
యితరుల కులీనులని చెప్పదలఁచునా?

ఆ. వె. నిగమ విహిత శీలఁ నిష్ఠుఁ డూర్ధ్వగతికి

నేగు స్రుతివిరుద్ధఁ మిత్రయైన

నధను గతికి నేగుఁ నల్లాట నంత ను

శీల వృత్తి ముక్తిఁ జెందు మతిము.

౯౧

తా. వేదానుకూల విధంబున నాచరించిన వాఁడూర్ధ్వ గతికేఁగుటలో సంగయము  
లేదు. వేదవిరుద్ధముగ కొంచము ప్రవర్తించినను వాడెఁడో గతికే బోవును. కావున సుశీ  
ల వృత్తియే యునగ సత్ప్రవర్తనయే ముక్తి మార్గము.

క. మనసిజుని కంటె రూపం

బున నదికులు గలరె యతఁడుఁ పురహరు చేతం

గనుమాయన డఁగి పోయె న

నినఁ దక్కిన రూపు లెవ్వి నిత్యము లరయఁ.

౯౨

తా. ఆహ! తిలోకము లందైనను మన్మథుని కంటె మించిన సౌందర్యకాలి లే  
దుగదా! అట్టి మన్మథుడు సయిత మీశ్వరునిచే భిన్నమై చేయబడెను. ఇతఁడె  
వ్వఁడీ రూపంబును నిత్యుని సమ్మిచుదంబుఁ జెందును?

క. మునుకొని కల్పాంతము దా

క సభ్యసించినఁ జనఁపులఁ కడ యెన్నఁడులే

దనినను విద్యాధికులం

క నెవ్వరైనను ధర్మత్రయ గనుఁగొనఁ గలరే.

౯౩

తా. కల్పాంతము వరకు జనువు కొనినను, జనువున కంతములేదనిగ గాని సర్వవిద్యాధికుని నొక్కని నైనను వేలువడచి చూపించ గలరా? కావున విద్యను జూచికొని గర్వించుట తెగదు.

తే. గీ. రజతగిరి లీలనెత్తినఁ రావణుండు  
వానిదన తోకఁ గట్టినఁ వాలియును న  
తని నొకమ్మునఁ దునిమినఁ దాశరథియు  
బలిమియై నిల్చిరే ధరావలఁ యమునరు. ౯౫

తా. వెండికొండను నవలీలగా నెత్తిన రావణాసురుడును, వానిని తనతోక తొట్టి వేసిన వాలియును, అతనినొక బాణముచే బడగొట్టిన రాముండును, జని పోయిన వారనిన నిక యాధితి యందెవ్వడు బలమును జూచికొని గర్వించును.

క. క్రమమున మనునృప వగుల  
ధర్మము తెంతయుఁ గూర్చిరందుర దారంబైన  
దమతొడ గొనిపోయిరె  
యమర్త్య భవనంబునగు ర్ యంబారంగళ. ౯౬

తా. తొల్లి రాజాధిరాజు తెడతొ ధనము వాణ్ణించి ధరావల యంతివన విడిచి చనిరిగాని, వానితో నొక రైనను వెంట మూట గట్టికొని పోయిరే? కావున భవనంబుజూచి, యేమూఁడును మదంబు వహించును?

క. ఊహించి యట్లగుటను గ  
తాహంస్మితి నుండవలయుఁ ననఘోర్ములు ను  
దేహము పలదది మదజల  
హహపటలమునకు గంధఁ వాహుబేపుమణ. ౯౭

తా. జ్ఞానవీరీతిగా నూహించి యహంకారమును వదిలి నిస్సందేహముగా నుండవలయును. మద మేఘమునకు నిటుల వచారించుట యగుఁగా మామతియు వంటిది.

—\*మాత్సర్య లక్షణము.\*—

శా. మాత్సర్యంబున బ్రుంకుండై తిరుగుచు, రాక్షసుడు వర్జించు వి

ద్యత్సంగంబు సమస్త దుర్గుణ నిజా వాసంబగుచు దాన ను  
ద్యత్సంసార మహాటసి పటుతర వ్యాపార నిర్భూత సం

విత్రైస్సఖ్య స్థితి తై వధర్మమునకుఁ జేవేగ దూరుండగుచు. ౯౮

తా. మాత్సర్యముతో గూడిన మానవులు విద్యత్సహ వాసమున వసించి దుర్గుణములై చరించు చుందురు. దాని వలన శుంసార లంపముడై దుర్వృత్తులకు లోబడి శైవధర్మములను బరిత్యజించి కరకంబున కేళిచుదురు కాన మాత్సర్యంబు విడువ వలయును.

సీ విద్యాధికులమనిఁ పట్టవీరగువారు

విక్కిలి ధనికులై మెలయువారు

బ్రకటి తైశ్వర్య సంఘదలఁ బొందెను వారు

నిజకీర్తి నిశలనిండించువారు

నిబిడంపుఁ బ్రజకల్పిఁ బ్రబలుచుండెను వారు

నెరయ దుర్జనగోష్ఠి నిక్కువారు

రూపరేఖా వయోఁ రూఢిఁ గ్రాలెడు వారు

గులకీలములు గ్రాలి చెలగువారు

తే. గీ. వీరువారననేల నుఁ ర్వారగర్వ

భరితబహువిధ సంసార నిరతులెల్ల

నొక్కొకరి కంటె నధికులై యుండనుత్స

హింతు రెంతయు మత్సరాఁ క్రాంతు లగుచు. ౯౯

తా. విద్యావంతు లొకరిని మించి యొకరుండ వలయునని, పరస్పరము మాత్సర్యముచేతనే ప్రహత్నించు చుందురు. భవవంతు లొకరిని మించి యొక రుండవలయు నని ప్రహత్నించుటకు నిదియే కారణము. భోగవంతులు, యశోవంతులు, సంతాన వంతులు, దుర్జన సహవాస ధురంధరులు, రూప వయస్సంపన్నులు, కులశీల సంయుతులు, వీరు వారననేల! మహాగర్వ సమేతులై సంసార కర్మలై యొకరిని నొక రతిశయించి యుండ వలయునని యుండఁజూనిల్గెను ప్రియత్నింమటకీ మత్సరమే కారణము.

క. ఒకకొండలు మత్సరమున

నెక వెక్కుచుఁ గ్రిందమీదుఁ నెలుంగక దుష్టా

గృక్తులై తెలియఁగ నేరరు

సకలంబును నీశ్వరాజ్ఞఁ జనియింపంగఁ.

౧౦౦

తా. లోకమునఁ గొండఱవివేకులు మత్సరమున నీసమస్తము నీశ్వరాజ్ఞతలన జరుగుచున్నదని తెలియఁజేకరు.

క. ధూర్తుల సంగతిఁ బాయక

వర్తించు దురాత్ములైన వారలు వోచు

ప్రీతి యుత్తులైన మత్సర

మూర్ఖులు వారలకు భుక్తి ముక్తులు గలవే.

౧౦౧

తా. ధూర్తుల సహవాసమునల్పము మంచిచెడ్డల గుర్తింపక యమాయాపరులై యపకీర్తి కైవసుడలయెన్ని సంవత్సరములు దురాత్ములకు భుక్తి ముక్తులు సంభవించుట దుష్టము.

సీ. క్షణభంగుర ప్రళయములు జన్మనములు

సరసిజ డళబింబఁ తరళ దములు

కలి కర్ణ చపలముల్ కాయంబులన్నియు

విదితవైభవము బుద్ధదసమంబు

పుత్రదారాదు లుద్భవ మాయ రూపులు

మిత్ర బాంధవకోటి మెఱుంగు లట్లు

బహురూప ఘటనా ప్రపంచమీ సర్వంబు

స్వప్నవిధము జగజ్జాలమెల్ల

తే. గీ. నిందజాలోప మాన మూహించిచూడ

నింతయునునని మదిలోన నెఱుంగ లేరు

కుమతులగువారు మత్సరః ప్రమితులగుచు

వారలకు నగమ్యంబు కైవల్య పదము.

౧౦౨

తా. అయ్యో! లోకులీ మత్సరమునఁజెడి పోవుచున్నారు. కాని సత్యమువీచారింపరైతి. అహ! యావనమా? క్షణభంగురము. తామర బింద్రునోలె చంచలమైతి. శరీరములా? ఏనుఁగచెవులవలె సరిచంచలములు. వైభవములా? స్వప్నబద్ధంబునఁటివి. దాదాపు

త్రాడితా? యశాశ్వతులు, మిత్రబాంధవులా! మెలుపు వంటివారు. అనేక రూపముల భాషిలు నీప్రపంచంబంతయు- విచారితగా స్వప్న సద్భ్రమము. ఈ ప్రపంచమును నిద్రా లోపహాసముగా గాంచనేరక మత్సరగ్రస్తులై మెలంగు తుమతులకు ప్రైవల్యపదముల భింపదు. కావున మాత్స్యగ్రంథు విడువవలయును.

వ. మత్సర మననస్య గుభద్వేషంబు.

౧౦౩

తా. మత్సరమనఁగా- ఇతరుల మేలుమాచి యోర్వజాలకుండుటయే.

క. మత్సర రహితుల కనవర

త్రోతాహాన్వితుల కితుల యోగజనిత సు

విత్సుఖి పరవశ మతులకు

వత్సలుడై యుండు శివుడు! ఎరగుండగుచు.

౧౦౪

తా. మత్సరమువిడిచి యోగము నవలంబించి యా యోగమువలన జనించు నానందరసము గ్రోలుచుం గాలంబుగడుపు మహాత్ములకు కవుండు తోడునైయుండు.

క. రథసమునకు జనసంగతి

ప్రభవిదూచు నుండు మత్సరము దీనన కా

దె భవభయం బెదనుకుగక

యుభయ గతులబొంద లేక! యుండును రథముల్.

౧౦౫

తా. సంత్రోషమున జనులిరుతుల గొప్పచేయు నుండును. గానినాలించి కొందఱులేమను గొప్పచేయలేదను నమాననబొంది దుష్కార్యము లాచరించి సంసారమునుండి తరించ లేకయు- ఇహలోక కుఘమునకు- బరలోక కుఘమునకు దూరులగుచున్నాడు.

క. తగులుక సంస్థన దో

మ గుణంబులు పుణ్యములు ని జనియగ ననుచు

నిగమార్థంబులు మ్రోయుట

దగునె దురాత్ములకు బోడి తగులెత్వోకి.

౧౦౬

తా. సత్సహ వాసమున సద్గుణంబులు- దుస్సహ వాసము నదుర్గుణంబులును సాధించునని వేదంబులు మ్రోగుచున్నవిగా! కావున దురాత్ముల తోడిస్తే హంబాస ద్ముఖ కంటఁ బాపకృత్యము మోకటిలేను.

క. ధర్మలోన జగదకాంతపు

గిరిపాతను దర్పణంబు! క్రేవగనుగొనక

గిరికరి కరిగిరియెట్లగు

సరిసద సదృశస మిట్టి! చూడమె కాదే.

౧౦౭

తా. చంద్ర! కాంతపు పర్వతమునందుగాని, దర్పణమునందుగాని- పర్వతముప్రతి  
ఫలించినచో ఏమగుగాని? ఏమగు-ప్రతిఫలించినచో పర్వతముగాని, కావటల సత్పురుష  
సహవాసమున దుష్టములుగాని, దుష్ట సహవాసమున సత్పురుషులు గాని, గాజాలకు.

ఉ. ఎత్తరి నెట్టివారి భజి యించిన నెట్టిడమై చరించు న

త్యుత్తముడైన నెట్లొన! నోలినవజ్రత నొందునైన దా

హత్తుచుఁ దత్తదాకృతి య! యాశశికాంతపు భౌతిగావునం

జిత్తమెల్లర్చ నుత్తముల! జెందుచుమానప్రడల్లకాదగుక. ౧౦౮

తా. ఉత్తముల సేవించిన వారి! నుత్తచులుగిలభ్యుపగును. అట్లముల భజించిన  
వారికి సద్గుణబుద్ధి జనించును. చంద్ర! కాంతమణి యందుఁ దనయాకార మెటులనుండిన న  
టులే ప్రతిఫలించి ఁటుల సదసత్పురుష సహవాసమున వారివారి గుణంబులు పట్టుబడు  
ను. కావున మత్తముల సహవాసమే మంచిది ఎవరిని సేవించి వారిబుద్ధియు గుణములు  
సంధించును.

క. “త్యజనర్జున సాంగత్యం

భజసాధు సమాగమ”మను భాషాగతుల

క్ర-జముగఁ జనునఁగ వినరే

యజస్రమును మనుజులిది య! ధార్థంబ కదా.

౧౦౯

తా. దుష్ట సాంగత్యము వదలువలయు- సజ్జన సాంగత్యము చేయువలయు. కా  
స్త్రములు వదించు మాటలు వినలేదా?

న. కావున.

౧౧౦

తా. కాబట్టి.

క. అత్వంత సత్త్వగుణ సాం

గత్యంబున సాధుసేవ! గలిగినఁజాలుం

గృత్యము లెవ్వయునేటికె

బ్రత్యయముగ దీనమత్సరి రం జెడ బాయుక.



తా. శత్రుశుభమువలన సాధు సంసేవలభించి దానివలన మత్స్నరము నశించును ఇ  
 టర ప్రయత్నములకంటె సాధుసంసేవకై ప్రయత్నించుటయే శ్రేష్ఠము.

క. ఈగతి నంతశ్శత్రుల

వేగమె నిర్జించి మదివి వేకము మైస

ద్యోగాభ్యాస మునకు ను

ద్యోగము సేయంగవలయు నుడుగక యెపుడుకా.

౧౧౨

తా. ఈరీతిగ వశశ్శత్రువులకు కాదుక్రోధాదుల జయించి వివేక చతురైయో  
 గాభ్యాసమువలన బ్రహ్మము సేయవలయును.

క. ఆలస్యంబున నూరక

కాలముపుచ్చంగ నెపుడు గవియునొ మృత్యు

వ్యాళంబు తెలిసిబుధులు

కాలము శివయోగ నిష్ఠ గడపంగ వలయుకా.

౧౧౩

తా. ముందు యోగమధ్య సింపఁ గూడదా? తొందరేమియుని తలంచ గూడదు.”  
 “నిత్యస్సన్ని హితోమృత్యుః” అనువచము ననుసరించి మృత్యురూపమగునగ్నము వేన్నం  
 టియే యుండును. ఈపంగతి దెలిసికొని పండితులు తమకాలమును శివయోగ నిష్ఠయందే  
 గడప వలయును,

క. మృత్యుసమమైన దుఃఖము

మృత్యుసమంబైన రుజయు న్మృత్యుసమంబౌ

నత్యంతభయము దేహికిఁ

బ్రత్యయముగ నొందుగలదె భావింపంగకా.

౧౧౪

తా. మనుష్యులకు మృత్యుసమమునై నిత్యము జనించు దుఃఖరొగ- భయముల-  
 కంటె చారిత్రంగా భవోకటి భయంకరమైనది గలదా?

క. దారలు పుత్రులు మిత్రులు

నారాజ్యైశ్వర్య ములును నాబంధములౌ

తొరగలిసిది యెఱుంగఁడు శ

రీరియుఁ దనుమృత్యు వశమాఁగి రించిన దాఁకఁ.

౧౧౧

తా. భార్యాశ్రుతులు-మిత్రులు-రాజ్యము-విశ్వరూపములు బంధములను విడుచుమున, దన్న మృత్యువునోట వేసికొను నింతవరకు జీవులు జీర్తింపజాలరు.

క. భువిలోన నెవ్వరికి మృ

త్యువు చేరువయగును వానిఁ కూహింపంగా

వివిధమ్ములగు నరిష్టము

లవశ్యమును దోచు మొదలఁ నవియెట్లగునఁ.

౧౧౨

తా. లోకమునందు మృత్యువు సమీపించిన వానికి శపకమునముల నేకములుగలుగును. పాటినిపతిమాపుఁడుగుర్తింపవలయును.

—:అర్చితలక్షణములు :—

సీ. ద్వివిజ హృదయనాద్రువుని శుక్రునిశని

చ్చాయ నరుంధతీ సతినిమాన

ప్రచు గానకుడు నెన్వడు వాఁడు మృత్యున

ప్రాప్తుడౌ నొకవత్సరి రంబు మీఁదఁ

గిరణ విహీన భౌ స్కరబింబమును గిర

ణావృతాగ్ని గనిన యానరునకు

మరణ మేకాదశ మాసంబు లరిగిన

నటమీఁదఁ గల్గు తఁ ధ్యంబుగాఁగ

తే. గీ. జనుఁడు కలలోననైన దృఢ మైన నైన

రజితమును గాంచనమును మూఁత్రము పురీష

మును గరంబరు తొందఁ గ్రీ క్షింప నతండు

నిధనమును బొందు నొకవత్సరి నెలలుచనఁగ.

౧౧౩

తా. అశశమందున్న ద్రువఃక్షత్రము-శుక్రఃక్షత్రము-శనిఃక్షత్రము-అరుంధతియు నేమాసపునికి గన్పించుచో, ఆరోగ్యంక సంవత్సరము బ్రతికితర్వాత శనిపోవును. ఎవనికిని స్నిహాక్షత్రము కిరణములతోఁగూడి కొన్నిటలను సగర్భబింబము కిరణరహితముగనుగన్పించునో, ఆతఁడు గిరహాసముల మీద మృతినొందును.

ఎవడు స్వప్నమునందు గాని, ప్రత్యక్షముగాని, బంగారము- వెండి-మూత్రము, పురీషము కష్టమో యాతడు పదినెలలుగడిచిన తరువాత చనిపోవును.

క. ప్రేత పిశాచ కనక వృ

తాతత గంధర్వపురముః లాలోకించున్

భూతలమున నేవురుషుం

డాతఁడు నవమాసములకుఁ ననువులు విడుచున్.

౧౧౮

తా. ఎవడు, పిశాచముల, ఉమ్మెత్త చెట్లను, గంధర్వపురములను గాంచునో, అతఁడు తొమ్మిదిమాసములకు చనిపోవును.

తే. గీ. అరయఁగారణ మించుకఁ యయినలేక

నలము గలవాడు బడుగైన నలములేని

వాఁడు వలమైనఁ దెలియంగఁ వలయు వాని

బ్రతుకు నెనిమిది నెలలొట భవ్యమతులు.

౧౧౯

తా. అలముగలవాడు, కృశించి నటులగాని, కృశించిన వాడంతకంటె కృశించి నటులగాని, యాకస్మికముగ కారణములేక నోచుచుండెనేని యాతఁ డెనిమిది నెలలకు మరణించును,

క. ఘనరేణు కర్తమంబుల

మునిగి తనదు తొడుచాదో ములు ఖండములై

యునికిఁ గనుఁగొన్న మర్త్యుఁడు

తేనుప్ర విడుచు నేడునెలలు దాటినమోడన్.

౧౨౦

తా. రానుబురుందలోడిగబడినటులను, తనకాళ్లు రెండును ఖండములై పడినటులను కలం గాంచెనేని యాతఁడేడు నెల మీద మరణించును.

క. పసివడి గువ్వయు వాయస

మును గ్రద్దయు నాదియైనఁ పులుగులు గడుగ్రా

ప్రసన నడుతల ప్రవేసె న

మృతజుఁడు నెలలొలుగాని మనఁడు ధరిత్రిన్.

౧౨౧

తా గుప్తగాని, గ్రీష్మగాని, కాకిగాని, మఱియే పక్షియైనను దననడితలమీద ముక్కుతోఁబొడిచినచో, అతఁడారుమానులకంటె నెక్కువజీర్ణించఁడు.

ఉత్పాన వృత్తిము

కివియుపాంసు వృష్టిచేతఁ గాకిపంక్తిచేత మా

నస్సని మస్తకస్థలంబు నకును దీప్తబాధయు

దృశము నొంద నైదునెలలు తనువు నీగయెందు లా

గవుల నాలునెలలునీలైతఁడు వేయునేటికిఁ.

౧౨౨

తా. పశావవృష్టిచేతగాని, కాకిసమాహుచేతఁగాని దనతలకు దేనిబాధ జనించినచో, నాతఁడైదు నెలలకంటె నెక్కువజీర్ణింపకు. తననడ గన్పించకున్నను, మఱియొక లాగు గన్పించినను, అతఁడు నాలుగునెలలకంటె నెక్కువకాలము జీవించఁడు,

న. వెండియు నరుండు రెండు మూఁడు నెలలలోనఁ ద్రేసిపోవు నపగత మేఘంబైన యామృతంబున మెఱుఁగును నింద్ర ధనుస్సును నుదకంబునగు గవినను ద్రైలాప్య దిర్బణాభ్యంతరంబులఁ దనరూపంబు తలతక తోఁచినను నొక్క మాసంబున జచ్చును. నిజశరీరంబు గొలియ గనుదును, శవ గంధంబును గలిగిన నర్థమాసాయుష్యుండగు నీశ్లాఢినపదతలంబును హృదయంబును నప్పుడయొడిసను నీరుద్రానంగ సంతకంతకు దాహంబుగల్గలంబైన దశదినంబుల దీటు. కివియూనగతుడై దక్షిణపుదిక్కునకుఁ బాడుచు జనంగలుగనినట్లునుగా కిసూర్యుండుదయంబు సేయునడ నతఁడెన్నఁదికై యెరుగుగా నరుగు, నెవ్వఁకి నతఁడెప్పురిధ్వంసెలగు. లిక్కిలియు నాఁకిలియుఁ బొడమునో. ఎవ్వఁకి కేయుం బగలు భోజనం బొనరించు నప్పుడ మనంబున నూరికి భయంబు పుట్టుచుండువాఁడునుదంధ ధరాలయంబున కేగఁడునాఁడౌట నిశ్చయంబు.

౧౨౩

తా. మఱియు నతండు రెండు మూడు నెలలలోపలనే ననిపోవచ్చును. సేపు మలులేక దక్షిణపు దిక్కున మెఱుపును గాని, నింద్ర ధనుస్సునుగాని యుదకంబును గాని గాంచినను — నూనె యందఁగాని, నెయ్యియందుగాని, అద్దము నందుగాని, తిన యాకారము తలలేనిదై మొలఁడునుగ గన్పించినను, అతఁడొకమాసములోపల జచ్చును,

తనదేహమునందు గొట్టె నొసనగాని, పీనుగవొసనగాని సంభవించిన వాతండు పశు  
నైదు రోజులతోపల పరమగతిఁబెందును, ప్రసించిన పవనానము, హృదయమునప్పుడేయెం  
దిపోయినను, త్రాగిన కొలది దానామెక్కువ యయినచో నతఁడు పదిరోజులలోమృతి  
నొందును.

కోతివీధి నెక్కి- దక్షిణపు చిట్కునకు బ్రయాణమై పోయినటుల నెనండు, క  
లంగునో, నాశ్యోదయమున నా నూత్యండు తనకెదురుగా బోవుచున్నటుల నెవనికి  
దోచునో, మిక్కిలి భయంకర ధ్వనినెవనికి విసఁబడునో రాత్రిం బవలు భోజన కాలం  
బుల మఁబలు నెవనికి భయంబూరక పుట్టుచుండునో, వాదతెప్పక యప్పుడే యమ నిల  
ఁబఱుకేగుట నిశ్చయంబు.

క. పెలుచు బలుగొఱుకు నెవ్వఁడు

గలయు నెవఁడు తారకమలఁగ గానఁడు తనరూ

పిలలో నెవ్వఁడు వానికిఁ

గలయాయువు చెల్లుఁజెఱుంగఁగ గాదగుఁ బ్రాజ్ఞుల్.

౧౨౪

తా, ఎవఁడు బండ్లు కొలుకు చుండునో, ఎవనికి నున్నది తిరుగు బానిక పో  
వుచుండునో, ఎవనికి దుఃఖము గన్పింపనో, అతడు కురళించుట నిశ్చయము.

క. గగనమునన్ గ్రహతారలు

పగలెవ్వఁడు గాంచు దేవ! పతి ధనువెవ్వం

దొగిరాత్రి చూచు నాయువు

తెగుట నిజమువారలకు న! తిత్వోలేముగా.

౧౨౫

తా, ఆకాశంబున కుక్కఁడు- బృహస్పతి మొదలగు నక్షత్రములను- అనఁగా ప్ర

హనూచక మలగు నక్షత్రములను, పగలెవఁడు గాంచునో, రాత్రియందొర్ర ధనస్సెవ  
కిఁ గన్పించునో, అట్టి వాఁడు త్వరలో మరణించును,

చ. అనిశేము వామతో చనము! నందఁబలంబు స్రవించుచుండు నె

వ్వని కరయంగ ముక్కుతుడ! మృగుటగల్గి సకారమొందు నె

వ్వనికి ముఖంబు రిక్తనిభి! వర్ణము నాలుకచూడ నల్పు నె

వ్వనికి గు నాయువేమియును! వానికి నిల్వకపోవుఁడయ్యెన్.

౧౨౬

తా, ఎవనికి నెడమ నేత్రమునుండి కన్నీరుగాఁచునో, ఎవని ముక్కు కొంచెము  
వంగి వికారగ గన్పించునో, ఎవని ముఖము రిక్తమువలె నొప్పుపడి పోవునో, ఎవని నాలుక

నల్పైక్కిపోవునో, ఆతడపుడే చనిపోవుట నిశ్చయము.

క. కలహాన నువ్వుగానభ

ములఁబూచిన రథమునెక్కి పురుషుండెన్వొ

డల యాముచిదెసకుఁ జరు న

క్కలుమంబున జీవితంబు గడచునతనికి.

౧౨౪

తా. స్వప్నమం దెఁడు గాడిదల చేతగాని, ఒంటెల చేత గాని, కట్టఁ బడి న రథమునెక్కి దక్షిణ దిక్కుఁ బోయి నటుల గలంగఁగఁచునో; ఆతఁడు వెంటనే మర జింతును.

క. తడఁబడఁ బ్రాతఃఁ బడినం

గడువడిఁ దన్నెగయకుండుఁ గప్పిరనుచు నే

ర్పడఁ గలగనిన మనుష్యుఁడు

తడయక జముస్రొల్లికేసుఁ దద్దయు బ్రీతిక.

౧౨౫

తా. ఎఁడు తడఁబడుచు, పాతరలోఁ బడి నటుల గాని, తానులేవకుండ బ్రేవ పదిమందిచే నణచి వేసివటులగాని, కలగఁచునో, ఆతఁడు యమ సత్వముఁ కేగును.

శా. కర్ణద్వారములందు వేళ్లునిలుపం గా మ్రోతలేకుండిన

స్వర్ణాదిత్యుని భంగి నేత్రయుగళికఁ సుకర్ణణజ్యోతి స

ద్వర్ణంబై చెలువొందకున్న నరుఁడు ద్వర్ణలతా రక్త తా

పూర్ణ ప్రస్ఫుర మూర్ధ్వదృష్టి యునునా బొందున్మృతిక్లేశముకా

తా. తనఁడు చెవులలో వేళ్లుఁ బెట్టి మాసికొని నపుడు లోపల ధ్వారక పో యినను, నేత్రములందు సూర్యునివలె గాంతిఁకల్గఁగా బ్రీతికొనిప కున్నను, కర్ణము ల్లిప్పుట గర్జనను, దిగ్ధ్వదృష్టి జనించినను, దప్పుక యాతఁడు మృతిఁజెందును.

తే. గీ. బొడ్డులోఁదైన వదనంబు సొందుదమ్మి

శుష్కమైనదాఁగట్టిన శుభ్రవస్త్రం

ములు దనకుఁ జూడనెట్లైన న నలుపు నైన

విధము దోచిన నరుఁడు వే వేగ జచ్చు.

౧౨౬

తా. తాను గట్టికొనిన తెల్లని వస్త్రము లెట్లైన దోచినను, నల్లనివైదోచినను, వే

టనే తులకు చనపోవును.

క. ప్రకటించుగ జభావ

ప్రకృతులు దలపోయ మగుడఁ బడువెస నెవ్వా

నికినది యవ్వి పరీతమ

తీకినంత్యపుఁ గాలమరుగుఁ దెంచుట జగతిక.

౧౩౧

తా. ఎవనికీ దవభావమును- తనతూక్యమును, విచారింపగాఁ తూరిపోవునో, ఆ తనికి సంశ్మికాలము సమీపించినదని తెలిసికొనవలెను.

ఆ. వె. ఒక్కనాడి యందఁ యుడుగి క వాయువు

నడచెనేని రెండు నాడులందు

మానవునకు సమము న గాఁట్లు చనునేని

నతనియాయు వల్పు న మృద్రుబుధులు.

౧౩౨

తా. ఒకనాడియే వాయువుచేఁ జలించు చున్నటుల దోచినను, లేక నాడీవ్య యమునందనో కేవలమగు చలనము గలిగినటులఁ దోచినను, అతనికి వాయువు స్వల్ప మని గుర్తొగ వలయును.

————\* కర్మ విచారము. \*————

ఉ. కావున నీయప్రమల న కల్గవ బుద్ధిఁజూగ నేర్చినః

భావనా మృత్యునాశ న కరమైన సదా శివయోగముఁ లస

ద్భావన నధ్యసించి యమృత తిస్థిర సౌఖ్యముఁ బొందుటోష్ఠనా

నావిధకర్మ వాశదళ నం బొందించుచు నజ్జనావళుల్.

౧౩౩

తా. కాబట్టి సత్పురుషులు నానావిధములైన కర్మములను ద్రాళ్లచేఁ గట్టుబడక, వాటిని దునానుచులు చేసియిట్టి యజ్ఞముల వాలోచించి సర్వగుణాలయ మగుమృత్యువు వారించడ మందు నటులను- నిరంత రాభ్యాస వశంబున సహశివయోగమును వశపరచుకొని కాశ్యతానందము ననుభవించ బ్రయత్నించ వలెను.

శా. ఆలస్యంబును బోలుశ్శత్రువును ది ధ్యంబెన్నఁ బ్రారంభముం

బోలంజాలిన బంధువుగ గలఁడె యీ భూమి స్థలింగాసతా

నాలస్యంబొక యింతయైన ముదిఁజే యం జూడకుద్యోగియై

వాలాయంబున యోగిగావలయు నిఁ ర్వాణాను రక్తుండిలక. ౧౩౪

తా. ఈజంబున మానవుల కాలస్యము బోలు- శత్రువును- ప్రారంభము బోలు మిత్రుఁడును లేడు. కావున మోక్షాభిలాషగల మానవుఁడై కంతయు నాలసింపక వెంటనే మహానురాగంబున శివయోగులు కావలయును.

క. యోగంబు నుభయశర్మ

త్యాగంబున గాకకలుగ † దుందు నవిద్యా

త్యాగమగున పుడమల వి

ద్యాగరిమము గలిగియోగి † యగునట మీదక.

౧౩౫

తా. ఉభయశర్మములఁ ద్యజించినగాని, యోగి కానేరడు. ఉభయశర్మములనగా సజ్జానము- ఆలస్యము ననునవి. అందును నవిద్యా త్యాగము బ్రధానము. అవిద్య అజ్ఞానము నశించినచో నాలస్యముమాడ నశించును. తాన సజ్జాన నాశముచే విజ్ఞానము గలిగి యోగి యగును.

వ. అవ్వీధం బెట్లుటేని.

౧౩౬

తా. అతియెట్లులనగ

గీ. క్రియగలుగు హానికంటెను † గిల్చిషుఁడుఁ గ్రి

యాపి హీనుని కంటెను † బావనుఁడును

నెందు లేడని తెలిసిన † నిద్దబుద్ధి

మహాఁగ్రియా హీను గతినుండు † మర్మమెఱిఁగి.

౧౩౭

తా. కర్మలాపకించిన వానికంటె బాపాత్ముఁడును గర్మత్యాగికంటె బుద్ధ్యాత్ముఁడును ఎచ్చటను లేడని మర్మముగూర్చి క్రియావిహీనుఁడగు జ్ఞాని విధంబునఁ జరిగెమట సకలశ్రేయోనిధానంబు.

ఉత్సాహ వృత్తము.

కర్మమలిన మెప్పుడు మేన † గల్గియుండ నెంతయుఁ

నిర్మలుండు నయిన యాత్ము † నెం గనంగ వచ్చునే?

మర్మమెఱిఁగి దర్పణంబు † మలిన ముడుగఁ దోమఁగా

నిర్మలాంబుగాక మున్న † నీడగాన వచ్చునే.

౧౩౮



తా. ఎంతవరకు నీకర్మ మాలిన్యము గల్గియుండునో, అంతవరకు పరమాత్మను గాంచలేదు. అదియెట్టులైన, మలిసమకు సద్గుణము నిర్మలముగాఁ జేయుటఁదీన దానిమాలిన్యము నందు ప్రతిబింబ మెటుల గన్పింపవో, అటులే కర్మ మాలిన్యమును జ్ఞానోదకమున శుభ్రపరచినగాని, జనులు పరమేశ్వరు ననుగ్రహ పాత్రులు కాజాలరు.

తే. గీ. ఉభయ కర్మంబు లెందాఁక శ్ర నుడుగకుండు  
నోలితఁదాఁక నొకటిపో శ్ర నొకటిపొంది  
యేండుదేహము గర్భముక శ్ర రెండు పోలియు  
నపుడుగాదె శరీరక్ష శ్ర యావ సరము.

౧౩౯

తా. కర్మద్వయ మెంతవరకు నశింపకుండునో, అంతవరకు నొకటిపోయినను నొకటిదేహము నాశ్రయించియుండును. కావున కర్మద్వయము నశించినపుడే శరీర నాశనము యొక్కచిహార మవసరమని తోచునగుదా?

తే. గీ. అపున రావృత్తి పడము శ్ర కర్మావలంబ  
మునను సిద్ధించునది శ్ర మోహమునఁ గడంగి  
కర్మముల కోరిసలిపెడు శ్రకష్టజనులు  
మూఢులని చాటు నాగమ శ్ర ములుద్రవముగ

౧౪౦

తా. ఏకోఽకయుఁ గోరిక యెవడిశ్వతార్పితముగఁ గర్మ లాచరించునో, వానికి మోక్షంబు సిద్ధించుట నిశ్చయము. అటుల యాక కోర్కెలతో కర్మంబుల నాచరించెడి వారు మూఢులని యాగమములు ఘోషిల్లుచున్నవి.

తే. గీ. వ్రతములను దీర్ఘములను పశ్ర వాసములను  
దేవపూజలఁ గర్మిక శ్ర దీప్తిపట్టు  
సద్గురుఁడు గల్గెనేని సశ్ర మ్మర్మికవియుఁ  
జప్ప నై యుండు వేయును శ్ర జెప్పనేల?

౧౪౧

తా. వ్రతములందేమి? తీర్థములందేమి? ఉపవాసములందేమి? దేవతార్చనలందేమి? కర్మనివృత్తగలవానికిఁ బ్రేమజనించును, నిష్కర్మికి సద్గురుఁడొకఁడు గల్గినజాలు. ఈకర్మలన్నియు నతనికి జప్పగానుండును. అనఁగా: రుచించవని భావము.

క. కడగట్టిన మోడపగిది

నెడయాడు గ్రియాభియుక్తుఁ యీ డిట నిష్క్రియుడై

యెడిసెలను తాయి చనుకై

నశితత్త్వము గలయు బంధు యే నర్థమూహోడక.

౧౪౨

తా. కర్మాభిలాషి ఓడస్తంభము గట్టిన యోడవలె మెల్లగా గమ్య స్థానముజేరును. (నిష్క్రి) యుడు యెడిసెలనుండి రాయరువైన శ్రమముగా నదిగవ్య స్థానము చేరుకంటు లద్వైతలో బంధుబృందముతోఁ గూడతత్త్వమున గలియఁగ లడు.

తే. గీ. పసిండి యినుచ సుకలియల యే భంగులైన

పుణ్యపాప కర్మంబులు యే పొండకుడు

గర్భియయ్యును జగతి నీ మోము జన్మడు

వనజపత్రము సిల్లఁతొ యే దని విధమున

౧౪౩

తా. ఎవడు బంగారమును నిమపసంకల గాభావించినో, అతనిపుణ్య పాపంబు లంటనేరవు కావునమానవులు కమలపత్రంబులందలిసీటి శింగువులం బోలే గర్భి యయ్యు కోరిక లేక శివార్పణముగా కాచరించుచు గర్భరహితునివోలె జరింప వలెను.

క. ధర్మా ధర్మము లనియెడు

కర్మంబులు రెంటివలన గట్టవడక ని

మృత్యు గతిఁజరించెడి యా

మర్మము సద్గురు కృపాసా మన్వితఁ డెఱుంగుక.

౧౪౪

తా. కావున ధర్మా ధర్మములను కర్మద్వయంబు నను గట్టపడక నిమృత్యుమాన్మ మునఁ జరింపు మర్మమును సద్గురు కృపాప్రాప్తులగు వారలు తెలియఁగలుగు?

సీ. శ్రీగురు కరుణావి యే శేషంబు గలిగియు

నజ్ఞాన తమమెల్ల యే నణఁగఁడేని

నజ్ఞాన తమమెల్ల యే నణఁగియు నిజతత్త్వ

మిదియని చూడంగ యే నెఱుంగఁడేని

తత్త్వసందర్శన యే తత్పరండయ్యును

సంశయంబులు విడఁ జూలఁడేని

సంశయంబులు విడఁ జూలియు నిహలోక

పరలోక సౌఖ్య విభ్రాంతుడే ని

తే. గీ భ్రాంతివిడిచియు సతతతీర్థ ర్థవ్రతోప

వాసజపహోమ పితృమేధ / వరసురాగ్న

నాదికృత్యంబు లాను మోహంబు గలుగు

నేనియెఱుకకు నిదిఫల • మేతలంప.

౧౮౧

తా. సద్గురు కృపగలిగినను నెవనికి నజ్ఞానము నశింపవో, అజ్ఞానము నశించినను తత్వమిది యనియెవడు గుర్తెఱుగడో, తత్వమును గన్న లార గాంచు చున్నను నెవనికి సంశయములు నశించవో, అనినశించినను- నైహికా ముష్మిక భోగంబు లందెవండు భ్రాంతి నొంది యుండునో, భ్రాంతినివిడిచినను నెవనికిఁ దీర్థములందును- తేత్రము లందును- వ్రతము లందును- ఉపవాసము లందును- జపము లందును- హోమము లందును- దేవతార్చనాది కృత్యము లందును మోహంబుగలిగి వ్రతంబునో, ఆతడు ముక్తి నొంద పేరడు. జ్ఞానము గలిగినను- నట్టివానికి సర్వము వ్యర్థము అనగా జ్ఞానశంతుడయ్యును- సర్వవిషయములు దెలిసియు- విషయవాస నావీడి తుండయిన జనునకు సర్వము వ్యర్థమేయని భావము.

క, ఎడదవుల రజ్జుశుక్తిం

బొడగని భుజగమును మెడి / బోలిచి మఱియే

ర్పడఁ గనుఁగొని తెలిసివత్తె

వడి మిథ్యా భ్రాంతి యుడుగ / వలయుందజ్ఞల్.

౧౮౨

తా. దగ్గరగాని, దూరమందుగాని, త్రాడుచూచి పాపముకొనియు- ముత్యము చిప్పనుజూచి వెండియునియు- తలంచి భ్రాంతి నొందినను- దిరిగియుధార్థమును గను గొనిన తరువాత నెఱుఁగభ్రాంతిని మఱునో, అట్లేవ్రపంచ మందలి భ్రాంతినది శివస్వరూపముగా నెఱుంగవలెను.

క. ఈశ్వరే గాశీక్షేత్రకు

రుక్షేత్రము లాదిగాని • రూఢములగు పు

ణ్యక్షేత్రములకు నతుగన

శేషేంపు దురాత్మ తీర్థ • మెఱుంగని వారల్.

౧౮౩

తా. ఆత్మతీర్థముల గుర్తెఱుగని వాడైకొందఱు ఈశ్వరక్షేత్రకు రుక్షేత్రములాదిగా

గలతీర్థంబుల సరుగ నపేక్షింతురు.

శా. అంతస్థంబగు నాత్మతీర్థము పరి / త్యాజ్యంబు గావించి వి  
భ్రాంతిక బాహ్యానదీ విశేషములు / తేష్ట్యవించుచు గాల్గి చాబో  
నంతంతం దిరుగాడు వారలు వెనక / హస్తస్థ రత్నంబున  
ల్లంత నైవేచుచు గాజు పూసయెడ న / త్యాసక్తు తాటారయక.

తా. తనలోన నున్న తీర్థంబుల పదిలిబాహ్యతీర్థమహిమలు వచింప ముదంబున గా  
ల్గి దృశ్యోపచయంత వరకుబోవుట— చేతియందున్న రత్నంబును బారవైచి గాజుపూసకై  
దిరుగుట కంటిదినుమా?

చ. మకరము లాదిగాఁ గజల / మధ్యమునంచు వశించు బీవజా  
తీకిని నభిషేధంబునన / తిల్యేతింబునఁ బాటుపక్షి రా  
శికిని జలాంబ రాంతర వి / శేషము బొందునె యెందునై న (బా  
యక మఱియట్లకాదె తమ / యాత్మనెఱుంగని భ్రాంత చిత్తులుక.

తా. నీటియందు దిగు మొసలు— చేపలు మొదలగు జలజంతువులకును— ఆకాశం  
బునఁ బరుగెత్తెడి పక్షిజాలంబు నకును— బలాం బరాంతరముల విశేషంబులు దెలియనేర  
ని యటుల— మానవులకు— భ్రాంతులై తమయాత్మల గుర్తెఱుగ నేరకున్నారు.

క. ప్రియమలరగ దీర్థంబులు

పయః ప్రపూర్ణములు దేవ / పరిసరము శిలా

మయ ములని బుధులొకరి / ప్ర

త్యయముగ నేక్షింతు రాత్మ / సన్నియు పరుసక.

౧౧౦

తా. తీర్థములన్నియు పయః పూర్ణములనియు— దేవశిలందఱు శిలామయము లని  
యెఱిగియు పండితులొక్క యందేనున్నియుఁ గాఁతురు.

తే. గీ. తానచటి కేగినను మఱి / తానెకాక

యితరుడగ నేర్చునే జను / యే పిధమున

బుద్ధి జూడంగ భావంబు / శుద్ధమైన

సఖల దీర్థంబులును దన / యంద లేవ.

౧౧౧

తా. తానెక్కడికి వెళ్లికను బ్రవలాదఱు తనను నితరుని జెప్పక, తన పేరుకే— త

నయాకారమునే చెప్పఁజూల- మనంబు పతిశుద్ధ మైనచో ననునతీగంబులును దనయందే  
గలవు. కానభావశుద్ధి యవసరము.

— \* శరీరతీర్థ వివరణము. \* —

వ. అవియోజ్యుని యనిన,

౧౫౨

తా. అవియోజ్యుని.

క. అమరగ భూనాసామ

ధ్యమమగుఁ గాశీస్థలము ప్ర ధి యాగ యగుఁ హృ

త్కమలము త్రిపర్వత ము

త్తమాంగమని చెప్పుచును గ ధి దాతత్వ విచుల్. ౧౫౩

తా. కనుబొమలకు శాసికకును మధ్యనున్న స్థానము, కాశీక్షేత్రము. హృత్స్థం  
డ రీతియు ప్రక్షాళనక్షేత్రము. కరంబు- శ్రీచైత్రము. అనితత్వవేత్తలు వదితురు.

క. ఆగుజ గతిలోఁగు శేఫల

ము గురుక్షేత్రంబు ఫాల శ్ర మునుఁ గేదారం

బగు నంద్ర మతియుఁ దీర్థము

ల గణితముగఁ దమపునంద శ్ర యనయము నుండున్. ౧౫౪

తా. మతియు- గురుక్షేత్రము గురుక్షేత్రము కేదారమును ఫాలంబున గలదు. ఆ  
ఫాల ప్రణేత్రమే మైక్షేత్రములుగఁబేర్కొనఁ బడినది. తక్కిన తీర్థము లన్నియునిటులనే  
యాత్మకుండే గలవు.

ఆ. వె. అరయ నిల్లయగుట ధి యాత్మ తీర్థము విస

జ్జించి బాహ్య తీర్థ ధి సేవసేయఁ

గోరి బ్రమసి తిరుగు ధి కుమతుల సేవనఁ

గలగు దీనిఁదెలియ ధి వలదె బుధులు. ౧౫౫

తా. కావుననిట్లు విలసిల్లెడి యాత్మతీర్థంబుల వదిలిబాహ్య తీర్థంబుల కాశించి తి  
రుగు కుమతుల సేవన వలయును?

క. జనుఁ డిట్టిదె కావ్రన భౌం

తిని పీడిత బుద్ధినన్యః † తీర్థములాడక

జనకతన యాత్మగడు శా

వనుడని సుదేహ ముకుగ † వలయును బేర్కి.

౧౧౬

తా. జనులాశ్మి యందలి తీర్థంబుల గుర్తెఱిగి భ్రాంతుడై యన్య తీర్థంబులపొం  
గ్గబోక తనయాత్మయే మిక్కిలి పనిత్రినైనదని శిలించి సంశయములుడుగ వలయును.

—————\* కర్మయజ్ఞ దూషణము. \*—————

క. శ్రుశిచెప్పెడి ననిశ్రమ మై

క్రితుప్రలు సేయుదురు మోక్ష † కాంక్షను హింసా

యతియని తలఁపరు తమతమ

మతిలోపలఁ గొందఱిట్టి † మాయయు గలదే.

౧౧౭

తా. వేదములు చెప్పిన పనిభ్రాంఠితోఁ గొందఱు మోక్ష కాంక్షులైయాగములుచే  
యుతురుగాని, అదిజంతు హింసా కరమని కొంచెమును దలంపరు గదా? ఆహ!యిట్టి మా  
యయందైన గలదా?

శా. యాగంబుల్ నిగమోక్తిమై జలిపి దే † హింసంబు నన్నాకలో

కా గారంబున నుడుఁ గొంతదడవ † త్యోతోత్సవ ప్రాప్తుడై

వేగుబారఁగఁ గ్రన్ముని న్మగిశి యు † స్వింబుట్టునానాక్రియ

రాగద్వేషముఁ బొంది సేయనవల † ర్థ బేగతిం గల్గునే. ౧౧౮

తా. వేదముచెప్పిన చొప్పున యాగంబు లాస్పృయము దేశాంతమున గొంత కాల  
ము వఱకు స్వర్గలోకంబున నుండిభోగంబు లనుభవించితెరిగి భూమియందు జన్మించి నా  
నా కర్మలకు తొనై రాగ ద్వేషములను వలయందు జిక్కి కొని తిగి జన్మపరంతర నను  
భవింప వలసినదేగాని మోక్ష మేగతిని వారికిగల్గును? అనఁగామోక్ష మెప్పటికిని వారికి  
గల్గదనియే కవివ్యాద యము.

తా. అక్కట నిర్ణయం బశువు † లంచున నాథలు మేక పోతులక

స్రక్కక చంపి నంజుడులు † సొక్కుచు నిక్కుచు శిందులైల్లడక

గ్రక్కున నట్టి మేకలకు † గొలము గూశిన నెట్లుగాకవా

రెక్కగ మోక్ష పొఖ్యమది యెక్కడఁ జిత్తమునందలంపఁగా.

తా. అయ్యో! దయావిహీనులై పశువులని మేకపోతులను గొందఱు జంతువులను దినుచు- సోమయాజులమని నిక్కుచుందురు గాని, వారికిమోక్ష సుఖంబిం చు కంటయులేదు కుమారీ! నిజము విచారింపఁగా నామేకలకుఁ గాలము మూడి యేగుటలేనిగాని, వీరికిమోక్ష మొసగుటకై చనుటగాదు.

తే. గీ. కర్మబీజాబు సుకల్పః కలనమునన  
యంకు రింపుచు నంగలంఠి నతిశయిల్లు  
నది యసుకల్ప మనుకుతాః రానాతినిజ  
వముదలిర్పంగ ఖండింపః వలయుమొదల ౧౬౦

తా. కర్మయను విత్తము సుకల్పమున నంకురింపుచు మహావృక్ష మగును గాక దానిని బ్రాజ్ఞుల సుకల్ప రాహిత్య మను గొండ గొడ్డలిచే మొదలంట ననికివేయ వలయును.

—\* జ్ఞానయజ్ఞ ప్రాశస్త్యము. \*

తే. గీ. కర్మమెల్లను భోగైకః కారణంబు  
జ్ఞానమెల్లను మోక్ష భాః జనమె యగుట  
కర్మయజ్ఞంబు వలని యాః కాంతలుడిగి  
సతతి విజ్ఞానయజ్ఞాబుః సలుపవలయు. ౧౬౧

తా. కర్మయంతయు భోగముల కాలయుము. జ్ఞానమంతయు మోక్షమునకుదాహు. కావున కర్మయజ్ఞంబు నందలి యాశవదులకొని నిరంతరము విజ్ఞానయజ్ఞము చేసవలంబింప వలయును.

చ. అరయగఁ త్రాడుపామనిభిర యంబును బొందినమాత్రలో పిషం  
బరునుగ నెక్కుఁజామైన నాత్మగలంగక త్రాడుగాక నాఁ  
బారయదు తిద్విషంబును బ్ర బుద్ధుడు కిట్లగుఁ గర్మకోటులక  
సగిబారయండ కర్మఫల శంకవహింశమి జేసియెత్తఁజీ. ౧౬౨  
తా. త్రాటిని జూచిపామని భయంబు నొందినవో, పిషం బెక్కుట నిశ్చయము

తాడు గాక పామైనను మనంబున భయంబు నొందనివో విష బాధ యుండునా? కర్మ కోటులందలి కర్మ ఫలం అనుభవింప గోర మిచేత జ్ఞానితోఁ దుల్య (ఁడెందును గాఁబడఁడు.

క. వేయేమి న్యయమువోవక

యేయాయాసమును లేకఁ హింసాక్రియలు

జేయకయుండఁగ మోక్ష

శ్రీమౌదున్ జ్ఞానమఘముఁ సేయగవలజే.

తా. ఆయాసములు మాత్రమనులేక, హింసాకర్మములఁ బరిత్యజించి జ్ఞాన యాగము సేసినవారికి మోక్షమునులభముగా లభించును.

వ. అదియెట్లంటేని.

౧౬౪

తా. అదియెట్లు అనఁగ.

చ. అరయఁగఁ జిత్త బుద్ధులు న| హంకరణాబును గూర్చియుత్విగా

వరణముఁజేసి యల్లప్రణా వంబొక యూహముఁజేసి యింద్రి యో

త్కరమును బ్రాణముల పదియుఁగాపశుసంతతి గాన నాహతస్సు

రదురుమంత్రి ఘోషణముఁ పొంగుచునింగి జెలంగిమోయఁగాఁగ.

మత్తకోకిల

సేమమార విశుద్ధచక్ర శః శిస్థలంబుల మధ్యమున్

హోమామకుండముఁ జేసియందలి జ్యోతిలోఁపలఁ దత్పశు

స్తోమము దగవేల్చి యంతట సోమపానముఁ జేసి ని

ష్కామ భావన సోమయాజియుఁ గాదగున్ సుజనుండిలన్. ౧౬౫

తా. మానవులు- చిత్తము- బుద్ధి-అహంకారములను మూడింటిని ఋత్విజులనుగా గావించి ప్రణవమను యూహనైకమును జాతియింద్రియ సమాహ మను- దశప్రాణములను- పశుసంతతిగా నొనర్చియనాహత చక్రమున మంత్రధ్వనులు మిమ్ములుట్లు నటులమ్రోయుచుండ, విశుద్ధచక్రశశి ఫలములపధ్య హోమకుండము దీసియచ్చట వెల్లుచు హజ్యోతిలోఁ దైపము సంతతిని వేల్చినిష్కామ భావన సోమపానమునం జేసిసోమయాజు



తై మెలంగవలయును. అట్లుగాక కేవలపశుయాగము లొనర్చుపారిని సోపయాజు లనిచెప్ప వచ్చునా?

క. ఏమతమును గాదని మఱి

యీమతము పరిగ్రహించి యెలమి జలుపఁగా

శ్రీమెఱయు జ్ఞానయజ్ఞం

బేమియు సందియము వలవర దిచ్చునుముక్తి. ౧౬౨

తా. అన్నిమతముల వదిలి యీశవయోగుల మతమును స్వీకరించి ప్రేమచే జ్ఞానయజ్ఞం బొసర్పఁ దప్పకముక్తి గలుగును.

క. నానావిధముల నిట్ల

జ్ఞానముఁ దలఁగింపఁగా నిర జంబౌరఁగ ను

జ్ఞానంబొడగూడును ను

జ్ఞానముదక్కంగ మోక్షుర సౌఖ్యముగలదే. ౧౬౩

తా. అనేక విధములుగా నున్న జ్ఞానము పోషించిన గాని సుజ్ఞానము గలగనేడదు. అట్టి సుజ్ఞాన ప్రాప్తికంటె మోక్షసౌఖ్యము వేరుగఁ గలదా?

సీ. సల్లలితఞ్జాసర వల్లరీజాలంబు

నెట్లనదటమోర ముట్టుకొనఁగ

సదమలంబగు సూరీ జనవాక్రసూన సం

శోభిత గంధంబు సుషిముచుండఁ

బలిపక్వ ఫలములర న్రాలిన యాగమ

వేదాంతశాఖలర వినుతికెక్కి

పడమటఁబఱ తెంచుర కడుచల్లనగుగాలి

మెయివచ్చు నమృతంబు మేనఁజలుక

తే.గీ. రమ్యతరత్త్వసంజ్ఞ కాఁ రామభూమి

జలనలేనిస మాధి యోసనము గాఁగ

నున్న తానంద మయవృత్తి నూగుటొప్పు  
నెన్నియుక్తులు నీయుక్తి శీఘరావు.

౧౮౯

తా. ముప్పదియారు తత్వములచే (బ్ర)కాశించు చక్కని యుద్ధాన వనమున ను  
జనులు— నిర్మలము— నిశ్చలమునగు సమాధి నిష్ఠచే యోగ ముపాసించవలెను. అయారా  
మ భూమియందు నాతప బాధలు లేకుండ జ్ఞానలతల సమానము దట్టముగా వ్యాపించి  
యొన్నది. పండిత జనుల వాక్కులను పుష్పముల వలన గుప్పుగుప్పుననే తెంచుమంచి  
పరిమళమాతోట యంబంతటను వ్యాపించి యొన్నది. బాగుగాఁ బండిన ముక్తి ఫలంబుల  
చే నేలమీదకు వ్రాలిన అగమములు— ఉపనిషత్తులు— అనుకొమ్మలచే నాగుండరొద్దా  
నము విలసిల్లు చుండును. పడమటి నుండి వీతెంచు గాలితో వచ్చెడి యవ్యుత బిందువు  
లు శరీరము నందు హాయిని గొల్పుచుండును. కావున నిట్టి యుద్ధాన భూమియందునిశ్చ  
ల సమాధి మగునై నిర్మలానందమున ముండుట తగును. ఎన్నియొగ్గము లితరము లున్న  
ను— దీనికిఁ దుల్యములు గావు.

ప. ఇతైత్రాగున.

౧౯౦

తా. ఈవిధమున.

క. శివయోగంబగు సంతకు

నవిరతము నకామవృత్తి నర్హంబగు క

ర్మవితానము నేయుచు నది

శివార్పణము నేయునది వి శేషము జగతికా.

౧౯౧

తా. శివయోగ సిద్ధిగలుగు సంతపణకు నిష్కామ బుద్ధితో గర్మనాచరించి శివా  
ర్పణము చేయవలయును.

వి. ఇందువలన గవి యభిప్రాయము యోగసిద్ధి తర్వాత గర్మహ్యము నిష్ప్రయో  
జన మనియు— అది యొండొనచో జన్మపరంపరకు హేతుభూతమనియు— గావున శివయో  
గసిద్ధి గలుగు సంతపణకుఁ గర్మాచరణము ముఖ్యమై నటులను దోచుచున్నది.

క. ప్రవిమల సత్కర్మసవహ

మనశ్యముగనుసుగవలనదటయోగాభ్యా

సవిధితన నందుగకును ని

రవకాశత నదియెయునుగూ సందాక నుగిన్.

౧౭౨

తా. కర్మసమాసమును- యోగా భ్యాస కారణమునఁ బరిత్యజింపఁ గూడదు. తమంత తామే యాకర్మలు నశించి పోవలయును. అనఁగాఁ గర్మయే దన్ను వదిలి పోవలయునుగాని, అంతవరకు దాను మూత్రము గర్మము విడువ గూడదు.

క. బ్రహ్మము నిజయెఱుంగక హం

బ్రహ్మబని సత్క్రియలకును బాసినకర్మ

బ్రహ్మాభయ విభ్రష్టుకు

బ్రహ్మాండములోన నిహప రంబులుగలవే.

౧౭౩

తా. బ్రహ్మమున నెవరో యెఱుంగక నేనే బ్రహ్మనని విజ్ఞప్తిగచు- నటుబ్రహ్మసాక్షాత్కారములేక ఇటు కర్మాచరచములేక యుధియ బ్రహ్మలైవ వారికీ బ్రహ్మాండమునం దెచ్చటనైనను- విహిక శుభముగాని, యాముష్మిక శుభముగాని గలదా?

క. కర్మములు గోరినలుపుచుఁ

గర్మఫలానుభవ శంక గదురుచు వెలి ని

ష్కర్మిననుచుఁ గేవల స

త్కర్మముఁ బెడబాయు పాప కర్మయుఁ గలఁడే.

౧౭౪

తా. తానుబుద్ధి పూర్వకముగ కర్మల గోరిక తీరిక లెత్త నాచరించుచుఁ గర్మఫలమును శ్రవించ వలయునను సంకల్పమున బ్రాహ్మమున నేను నిష్కర్మిని- యని వచింపుచు- సత్కర్మల దూషించుట నజ్ఞుల ధర్మముగాదు.

క. క్రమమునఁ దరుఫలముల బ

క్ష్వములు నులిచిత్రైచి వైచు కరణి మనఃపా

కము గాకమును శిఖాసూ

త్రములు విడుచు పాపకర్మి దడవఁగఁజనునే.

౧౭౫

తా. వృక్షమునందలి బాగుగా పండిత ఫలంబుల, ద్రోమ విధంబున మనఃపరిపాకము గదిలిన తిర్వాత శిఖాసూత్ర పఠ్యాగము చేసిన చేయవచ్చును; గాని, మొదలే శి

భానూత్రములు బ్రేంది వేయు పాపాత్ములు నేమక వలయునో నోచ వున్నది. వేదము  
న్నంత వరకుఁ బ్రారబ్ధ ముండుట చేతను, ప్రారబ్ధ మవశ్య మనుభవింప దగినది యగుటచే  
తను మఁ పరిపాకము గుడుగుట దుష్టభవని లోచుచున్నది. అందు వలననే శిఖా నాత్ర  
పరిత్యాగమును పెట్టనే చేయఁగూడదు.

చ. అలవడ భూసురప్రవరుఁ డాదిగ నంత్యజుఁ డంతమైన వా  
రలయెడ నొక్కరూపు గఁది రంబుగఁ జూడకమున్న కీర్తియుం  
గలిమియు నాశ సేయక నుఁ ఖంబునఁ జెందక మాన్మ సత్త్రియలో  
దలముగఁజేయ చేక మతి దప్పివసోమరిఁ జెప్పనేటికిఁ. ౧౧౬

తా. బ్రాహ్మణుఁడు మొదలంత్యజుని వరకుగల పర్వహాసవులను. సమానముగ  
జూడక, కీర్తి సంపదల యపేక్ష వదలక గుఱుమును పరిత్యజింపక ముందే కర్మల పరిత్య  
జించుట సోమరి పోతుల లక్షణము.

క కాపునఁ బాపపుత్రోవలఁ  
బోవక నిగమోక్త ధర్మ ములు నిజశక్తి  
గావింపుటొప్పు నిస్పృహ  
భావంబున నదియ ముక్తి పథమంద్రు బుధుల్. ౧౧౭

తా. కాబట్టి దుష్టమాగ్ధముల నవలంబింపక నిగమాగ మోక్త ధర్మముల శక్తికొలది  
నిష్కామ బుద్ధితో నీశ్వరాత్మితముగా నొనర్ప వలయును, అటు లాచరించుట యము  
క్తిమాగ్ధుని పాపితులు వచింతురు.

తే. గీ. తామెనన్చిన పుణ్యంబు తన్నుమనుచు  
దానొనన్చిన పాపంబు తన్నుఁజెఱచు  
గానితనుమన్నఁజెఱుపంగ గంగర్తలెందు  
నెవ్వరునులేరు జనువీదిర యెఱుంగ వలయు. ౧౧౮

తా. తానుజేసిన పుణ్యములు తన్ను రక్షించును. తాను జేసిన పాపములు తన్ను  
నశింపఁ జేయును. తన్ను గా పాడుటకు గాని, చెఱుపుటకు గాని, మానవు లెవరునుగ  
ర్తలుకారని తెలిసికొని రూఢిగా నన్యువలయును.

—♦ జగత్కర్త యీశ్వరుడని నిరూపించుట ♦—

క. కనుగొనఁ బ్రాపంచికమున

కనయమునీశ్వరుఁడు కర్త♦ యెయుండఁగ లేఁ

డన నెట్లునచ్చు భాట్టుల

య నపున సదసద్వివేకి♦ హనియగుఁగదా.

౧౭౯

తా. కనుగొనఁగాని ప్రాపంచికమున కంతయు, నీశ్వరుఁడు కర్తయై యుండగా భాట్టు మతస్థులవలె లేడని చెప్పట లెప్పు కుమా?

క జగదీశ్వరునకుఁ బగయును

మొగమోటయు లేదు నరులు♦ మొగిఁజేసిన క

ర్మగతిని శుభాశుభంబులు

దగిలియునుభవించు చోట♦ దాసాక్షియగుఁ.

౧౮౦

తా. జగదీశ్వరుడను నాపరమేశ్వరుడకు మొగ మోటయు యనఁగా వీరునా బంధువుని ప్రియగాని, వీరుశాశ్రువుల నిర్దేవము గాని, లేదు. శత్రులు తమతమ పురాకృత కర్మ ఫలంబున శుభాశుభ కర్మల ననుభవించురు. అట్టిచో బరశత్రుఁడు సాక్షిభూతుఁడు గానుండును.

వ. ఇట్లు భాట్టులు కర్మంబ నుఖినిఃఖికారణంబు గాని పరమేశ్వరుం డనంగ నొక్క సియామకుండు లేఁడండ్రు. అది యబద్ధంబు. గ్రోహంబు చేసిన వానికి ద్రోహంబు సంకలియయై వచ్చునే. ఆసంకలియ పెట్టిచెడికర్త యొకడుగలుగుఁగాక. హితముఁ జేసినవానికి శాహితంబ యాందోళికా చ్ఛత్ర చామరాదులై నడచి వచ్చునే. యవికర్తృధీనంబులై వచ్చుఁగాక. కావునదదీయమతంబ యుక్తంబు. శీవాత్మ వాదులు కొందఱు జీవ స్వాత్మత్వంబుఁ జెప్పుదురు. వారలనజ్ఞులని తెలియవలయును. ఎట్లనిన జీవుడు ప్రాంతిభించిన పనులెల్ల ఫలించునని చెప్పవచ్చునే? యొకానుకచోట ఫలియించుట గలిగిన జాత్యంధుడు తెరువు నడుచుచు నొక్క మాటు తెరు

పుదప్పుచు నొక్కమాటు తెరువున వచ్చునట్లు, కీటకంబు మ్రాను  
దొలుచునప్పు డొక్కొక్కచోట నక్షరాశారంబైన యట్లు, జీవా  
త్మ కర్తృత్వంబు నని తెలియునది. జీవాత్ముడు పశువనం జను.  
తత్పత్తియైన పరిమేశ్వరుండు పశుపతియనందగు. బశువులకుఁబలికు  
ద్రుండని శ్రుతి ప్రమాణంబు గలిగియుండు, నెట్లనిన—పశుపతినా  
మంబునంగల వస్తీతత్పురుష సమానంబుతోఁ గూడ శ్రుతి సమా  
స్కరించుటం జేసి “అత్రవేదాః ప్రమాణం” బండ్రు. గావున నిట్టి  
జీవజ్ఞానంబు వైదిక మతంబై ప్రవర్తిల్లు నదియు నుం గాక, యు  
త్పత్తి వేశఁబశుపతి తాన భవనామ రూపంబున సప్త ప్రజాపతి  
కాలసమస్త భూతంబు లకు సంతర్యామియై రజో గుణంబుతోఁ  
గూడి సృజించుచు, స్థితి యందు మృడ రూపంబున మనుష్ర  
భృతుల మంఖంబునధర్మశాస్త్రాబులు రచించి సత్వశంబుమా  
పించి విష్ణునామకాలభూతాదులకు సంతర్యామియై సత్త్వ గుణంబు  
తోడఁ గూడి రక్షించును. సుహారంబునందు హాహూహంబునరు  
ద్రాగ్ని సూర్యాంతక కాలభూతుంబులకు సంతర్యామియై తమో  
గుణంబు తోడఁగూడి సుహరించు స్త్రీగుణంబులు వత్తికమించి శి  
వస్వరూపంబు నందును నాశ్రయించిన సర్వదుర్లక్షాదుూరులు  
ను సర్వసులక్షణ సంపన్నులును సంతత సంతృప్తి సహితులును  
సూర్య శేతస్కులును నిత్యముక్తులును నిజభక్తులునగు సనక సనా  
దన సనత్కుమార సనత్సుఖతాదులకు సంగుప్త ప్రమాణదేహు  
లగు హలఖల్యాదిసద్గులకును శుక వామదేవాది శుద్ధులకు సంతర్యా  
మియు భ్యే యుండునునై పరమానంద ప్రదాయ కుండరుచునుండు  
నినిచతుష్కర్మాహంబులనందగుఁదాన సృజించు సృష్టిలోకగొం  
దటికిఁబు సంసారులకు, గొందటినుఖ సంసారులనుగా సృజించిన  
పశుపతికి వైషమ్య వైర్గుణ్యంబులు ప్రాప్తంబులు గాకుండునే? య  
నినఁదత్పశువుల పుణ్యపాపాభి మానంబులు కారణంబులుగాఁజేసి  
చూచుచు వినోదించు చుండు నెట్లనిన:— పారావర శుక శారిత్రా

దులు బెనిది తద్వినోద సుఖంబులు బొందు నొకా నొకపుడు  
 ముండునుం బోలె నానావిధ గోమహిషాని పశువులఁ గాఁడి నిడిబ  
 లువగు రజ్జువులు గట్టి కసపు నీరియ్యె యెడలాబెట్టి రక్షించు చుం  
 దనకు వలసినపుడు విడుచుచు నుండు గోపతియగు జోలె, నానా  
 విధ పశువులం బుణ్య సాచాభిమాన పాశేంబులుగట్టి సుఖదుఃఖం  
 బులను గ్రాసంగుం బెట్టి యందులోనం దనదు కిటాక్షపీక్షణంబు  
 తెవ్వరిపయింబొలసె నప్పుడు వారలఁబాళి బంధముక్తులుగాఁ జే  
 యుచు జగత్తు సర్వసంబు లీలయుఁ బోలెఁజలుపుచుసుఖించుచుం  
 దనకు సరిష్ఠ ద్వర్గ మహర్షి పంచకోశ వాక్పాశిక తాపత్రయగు  
 ణిత్ర యోదులు గలుగక వీనితోడఁ గూడిన జగన్నట సుంబనకుం  
 దానొక్కిండు నాక్షియు నిర్లేపియునై నిత్యతేజో విధానగై బ్ర  
 హ్మవిష్ణు రుద్రమహేశ్వర సదాశివాద్వయ నాది నాద బాగు కళాది  
 తత్త్వోత్తర సంజ్ఞ కుంజై వత్త్రి శత్రుత్వాధి కూడునునని చెప్పు  
 దగి పరశిన బ్రహ్మాంబగు పశుపతికి వైషమ్య నైర్గుణ్యంబు లేల  
 కల్గు నట్లుగావున బ్రహ్మపత్యయైన పరిశిష్టంబుముమక్షువుల కెల్లను  
 పాస్యూ డనుట సకలవేద శాస్త్ర సిద్ధాంతంబు. ౧౮౧

తా. భట్ట మతస్థులు, కన్యమే సుఖపొంది కని దుఃఖపొంది కని గౌరణముగాని, తద  
 తి రిక్తముగ దేవుండు వేరే లేడందుగు.

జీవాత్మ వాచులు జీవుడే స్వతంత్రుఁడు గాని, యతని కంటె మరొకఁడు కర్త  
 లేడందుగు. కాని నిమగ్నింపఁగా నీరండు నున సంగతములే.

ఒకఁడు దొంగతనముచేసిన వాడని యను కొనుదు. అందువల్లముగా వచ్చిన ని  
 రివురిని బంధెనని యనుకొనుదు. ఇటుల మహాపాప మొనర్చిన నతినికి బ్రతిభువు రిక్షక  
 ధిటుల బంధి సంకెలల వేయించి కాగా గృహమున బడవేసి దుఃఖము గలిగించుచున్న  
 అతని వశవాత్మ్యా రూపమైన పాపచుతిని మరలనట్టి దుష్కార్యంబునకే పురికొల్పి  
 సంపూర్ణమును గల్గించును గాని యాదుష్కార్యము నుండి మరలించి దుఃఖంబును గలిగి  
 చునా? లేదు.

ఒక రాజు నదిలోబడి కొట్టికొని పోవుచుండఁగా నొకఁడు చువ్రాశ్రమపడి మీ

దుకొనివెళ్లి తనప్రాణమును రక్షించు కొనుచు నతనినిగూడ బ్రతికించి నాడని యనుకొనుడు. అతఁడొనిచ్చి నహిత హాతనికి బహుమతులఁ స్వయముగ జేయగలదా? లేదు. రాజుచేత సతనికిఁ గ్రావలనిన వస్తువుగాని, చివరకు స్థిరాభ్యుముగాని యిప్పించగలదు. కావున పుణ్యపాప రూపములగు కర్మము లెన్నటికిఁ జుఖముఖములు కలుగఁ జేయవు. అపుణ్యపాపముల విచారించి శిక్షింపను రక్షింపను బరమేశ్వరుఁడు వేరే యొకఁ డున్నాడని లంచ వలెను. కర్త లేకయచేతనములగు పాపపుణ్యములు శుభముఖములను స్వయముగాగ లగ జేయవని భావము.

జీవుఁడు గూడ స్వతంత్రుఁడుగాదు. అయినచో జీవుఁడు చేసిన పనులుకొన్ని పలకులము లగుటలేదా యని యనవచ్చును. నిజమే. పుట్టు గుడ్డు మాగ్గును నకుచుచు మాగ్గును దప్పిచొక్కప్పును తినమాగ్గునున పచ్చకటులను, వజ్రకీటకము, కొయ్య తొలుచుచు నొక్కప్పుడ తురాకారముగ దొలచునటులను జీవుం డొసర్చినవి యాకస్మికముగ నొకా నొకటి ఫలించును. అంతమాత్రంబునఁ గర్తగాఁడు.

జీవులు- పశువులు. పశువుల కధి పతి యగుటచేఁ బశుపతియని పరమేశ్వరునకుఁ బేరువచ్చితి. ఈవిధము మై వేదములు ఘంటా ఘోషముగా వదింపుచున్నవి.

పరమేశ్వరునకుఁ జతుర్మూర్తి వాములుగలవు. అని- భవ- మృత- కవ నానులు చే నొప్పారు. పశుపతి-ఈగు పరమేశ్వరుడు ప్రపంచోత్పత్తి కాలంబున ప్రజాపతి మొదలగు సగుప్త భూతాంతి ర్యామియు భవరూపంబున స్వతంత్రుఁడు. విష్ణువు మొదలగు సర్వభూతముల కంతర్యామియై మన్వాదులచే ధర్మశాస్త్రముల రచించి సన్మాన్యము నేర్పించి మృదరూపంబున రక్షింపుచుండు. రుద్రుఁడు- మార్కండేయ-అగ్ని, యముడు, కొలము, భూతిములు, అమనానియంతు దనకత్తిని నుచితమగుణంబున హరరూపంబున పొందుచుండు. త్రిగుణా తీతుఁడై శివస్వరూపంబున నిశ్చిన్నులగు సునకప నందనాది మునింగ్రులకును, బొటకప్రేలంత ప్రహలయు దేహయుల వాలభిలాషిని నిర్గులకును, నుపామృత్యుడై యుండును. ఈవిధముగఁ బశుపతియే సర్వప్రపంచమునఁ దత్త్వబ్రాహ్మ భేరుణుని నడిపించు చుండు.

పరశివుఁడే జీవప్రపంచమును సృజించెను గదా? అతనికింత పక్షపాతంచేల? కొందఱిని శుభవంతులగను, కొందఱి దుఃఖవంతుల గను జేయవలెయని సంకల్పము గలగ వచ్చును. కాని, దానికి జీవులుచేసికొను పుణ్యపాపములే కారణముగాని పరమేశ్వరుఁ డుకాడని తెలిసికొన వలెను.

అయిత్యర్థబోధక పశుపాలకుఁడు. పశుపాలకు డెటులగోవును భాదులకల దృణం



బుజేసి నీరువెట్టి త్రాళ్లంగట్టించు, దశకుఁ గావలసి నపుడు విడుచు చుండ నో, అటులే స  
ర్వేశ్వరుఁడు జీవులను పాశంబులను త్రాళ్లబిగించి పుణ్యపాపములను గడ్డినిజేసి తనకటాక్ష  
మెవనిపైఁ బ్రసరించునో, వానినప్పుడు బంధముత్తులు గాఁ జేయును. గ్రాని, సర్వజనులను బ  
దుఃఖంబులు స్వకర్మ కృపంబులు గదలంచి పరమేశ్వరు నిందింపక యాచ భవించుచు తద  
శుగ్రహాభి లాషియై నిరంసిరం బర్చించు చుండు వలయును.

ఆపరశివునికిఁ గ్రానుక్రోధలోభ మోహమద మాత్సర్యములను వర్తిపెద్దలములేను.  
ఆకలి, దప్పిబర, మరణము, శోకము, మోహముఅనుపదార్థులు లేవు. అన్నచుయ ప్రాణ  
మయ, మనోమయ విజ్ఞానములు, ఆనందమయ ములను పంచకోశములు లేవు. వట్కోశ  
ములుగాని, తాపత్రయములుగాని, ఈషణత్ర యాసులుగాని మాతనికిలేవు. ఇన్ని యన్ని  
యు జగదుబంధుఁ గలవు- దీనికి సాక్షీభూతుడై తేజోరూపుడై బ్రహ్మవిష్ణు రుద్ర మ  
హేశ్వర సదాశివా ద్యనేక నామములు గలిగి వట్టింశత్త త్వాధికుడై ముముక్షువు  
ల కెల్ల నాశంపాపముడై యుండు. ఇదిసమస్త శాస్త్రంబులందు సిద్ధాంతముచే యబడినది.

తే. గీ. మోక్షనుఖముట్టి శివయోగ శ ముననుదక్కు-

నెట్టిక్రియలను లేకుండు శ తెటిగి బుధులు  
సర్వధర్మోత్త మంబైన శ వైశవధర్మ  
మలఘమితి నాచరింపంగ శ వలయుమొదల.

౧౮౨

తా. మోక్షము శివయోగముననేగాని నితిరకర్మలను జేపూర్వదు. కానసర్వధర్మ  
ములలో నుత్తమమగు వైశవధర్మము నాశ్రయించవలెను

క. ధర్మాతి శయమున నస

త్కర్మము సంక్షీణమగు వి గత కిల్బిషతం

బేర్పిమయి నున్న నరునకు

నిర్మలశివయోగ మహిమ నిజముగఁ గల్గుక.

౧౮౩

తా. శివధర్మము లాచరించినగాని, పాపములు నశింపవు. తదనంతరము గాని మాన  
వునికి శివయోగమహిమ బుద్ధికి గోచరింపదు.

—\* గురు శిష్య సువాదము. \*

ప. మఱినజ్ఞాన నాశనకారణంబును శివయోగజ్ఞాన మూలంబును నై

న గురుశిష్య సువాదాబుగల దదియెట్టిదనిన, నిరంతర శిష్యాన,  
శిష్యశక్తి శిష్యాన, శిష్యవ్రత శిష్యలింగార్చన, పంచవిధ శిష్యయోగ  
పూర్వక చతుర్విధ యోగాభ్యాస పరాయణుండైన గురునాథు  
నిదివిశ్రాంతిపాద పద్మంబులకుఁ దత్త్రియ శిష్యుండు సాష్టాంగ దం  
డ ప్రణామంబు లాచరించి, ముకుళిత కరకమ లుండ గురు, దే  
వా! భ వత్ప్రసాదంబునఁ గృతార్థుండ నైతి, నిందుకు సుదేహంబు  
లేదైనను మదీయాభిమత ప్రశ్నంబులకు నుత్తరం బవధరింప వల  
యునని, విన్నవించి యిట్లనియె.

౧౮౪

అ అభావ నాశనమొనరించి శిష్యయోగజ్ఞానముకలుగజేయు గురుశిష్య సువాద  
ముగలదు అట్టిదానిని సాధకుల సులభ బోధకైగ వీండుండిండు పచిపుచున్నాడు.

తా. శిష్యానము శిష్యశక్తి - శిష్యానము - శిష్యవ్రతము - శిష్యలింగార్చనము - అను  
పంచవిధములయిన శిష్యయోగముచేఁ బ్రకాశించుచు, మంత్ర - లయ-హార- రాజయోగ  
ములను నాల్గుతెరంగులగు యోగంబులభ్యసించి చింతిల్లుచున్న గురునాథుని శుభాపము  
నకు శిష్యుండు చని దోసిలియై" మహాత్మా! నేనడు గుప్రశ్నంబులకు నదుత్తరము తీ  
యవేడెద. మిక్కిళాకటాక్ష ప్రసారమాత్రముననే కృతార్థుడనైతిని విన్న వింతుదొడగ.

క. ఎయ్యది చేపట్ట వలయు

నెయ్యది విడువంగ వలయు! సందాక మది

నెయ్యమునఁ దత్త్వచింతన

మియ్యఖిలము నాకునాన! తిమ్ముమహాత్మా.

౧౮౫

తా. గురునా! ఏదివదలవలయును! ఏదిస్వీకరింపవలయును? తత్త్వవిచారమెంత  
రకు చేయవలయును? ఇదియంతయునాకు శాసితము.

వ. అనుటయు గురునాథుండు శిష్యున కిట్లనియె.

౧౮౬

అగురువిటుల శిష్యునికేజెప్పఁదొడంగెను.

క. పిండాండ మూడి మఱి బ్ర

హ్మండము సర్వంబు దెలియు ! మటజీవాత్మం

డుండునెలపు గనుఁగొని త

ప్రిండాండ మునగనునున్న ప్రేయముడుగఁగనౌ.

౧౮౭

తా. పిండాండము మొదలు బ్రహ్మాండమువరకుగల సర్వపదార్థములు విచారించితి  
వంతుడనచోటును దెలిసికొని పిండాండము నందలి ప్రేయనువిడువ వలయును.

క. పరమాత్మా లోకనత

త్పరుడ వగుచు విడువుమంతః ♦ దజ్జీవాత్ముం

బరమాత్మ లీనతాసు

స్థితుడవైన తేదొకింత ♦ చింతయునరయఁ.

౧౮౮

దా. నీవుపరమాత్మాలోక సపరాయణుడవై తగ్మయత్వంబునొంది జీవాత్ముని వ  
దులుము. పరమాత్మయందు లీనమైననుగన్గు గలనీకిక యేచారము తోఁబనిలేదు.

—\* గురుశిష్య సోదర చర్యాజ్ఞాన విచారము. \*—

వ. అనిన శిష్యుం డిట్లనియె.

౧౮౯

తా. అంత శిష్యుఁడైటులచెల్పె.

సీ. ఎట్టివాఁడు గురుఁడున నెట్టింబుగ శిష్యు

లెవ్వరు సోదరులెట్టివారు

సంస్తుతింపఁ గఁదగున చర్యయెట్టిది పర

మజ్జానవెట్టిది మనమలరఁగ

నానతీ వలయుఁ దన త్వార్థంబు లును గాఁగ

ననుటయు నతనికిర ట్లనియెగురుఁడు

ఎవ్వరియందు నూన హింపంగఁ దనకంటె

ఘనతి రంబగు ప్రజ్ఞన గలిగియుండు

తే. గీ. వారలందఱు గురువులున మమ్మలెప్పుడు

జ్ఞానమునఁ దనకంటెనున హి నులైన

వారలెల్లను శిష్యులున వరసఁగఁద

రులునమాన విద్యాకిలీర తులుజగమున.

౧౯౦

తా. పరమాత్మా! గురువనఁగా నెటువంటివాడు, శిష్యులెట్టివారు? సోదరవలరఁ

జెట్టివాడు? చర్యయెట్టిది? ఉత్తమజ్ఞానమెట్టిది? తత్త్వాన్వయము? ఏనివారమునకనెను నాచెప్పనున్న గురువు— ఆతనిజాచి శిష్యా! తనకంటె నెక్కువఁ బ్రజ్ఞులవారందఱుగురువులు. వారందఱు వందనీయులు. తనకంటె జ్ఞానహీనులగువారందఱు శిష్యులు. సమానవిద్యాచంతులు పోదరులునుమా?

క. ప్రశస్తి వరసిష్ఠ యెయ్యది  
ప్రకటాబుగ నదియచర్యో బ్రహ్మమయఁబీ  
సరిలాబును ననియు నెలియుట  
యకలం కజ్ఞానమదియో యగుడధ్యము గాఁ.

౧౯౧

తా. శ్రేష్ఠులును నిష్ఠులు చర్యలునలుడు. ఈచర్యము శివుఁడని తెలియుటయేజ్ఞానంబగు.

—\* ఇతరుల కొనర్చుహితా హితకర్మఫల విచారము .\*—

వ. కొనర్చును శిష్యుడను.

౧౯౨

క. ఇతరులకు నరుడు హితా

హితములు గావించి యాతఁ ఁడే లాపొందుకా  
వితతెంగున నుఖహఃఖ  
పరితతుల నిహ ముందునైనఁ బరమన నైనకా

౧౯౩

తా. అంగశిష్యుండు గురువునిజాచి గురుత్వమా! మానవు లితరులకుఁజేయును పకారాపకాగములకు ఫలంబుల పొందుదురా?

తే. గీ. అనినగురు నన్యఁడెట్లమఁ నన్యులందు  
నహితమైన హితంబైన నాచరించి  
నట్టికర్మఫలము మీఁద నైన నిపుడ  
యైన భోక్తవ్య మగుసూత్ర యంబులేను.

౧౯౪

తా. అంతగురువు “శిష్యా! నీకీసందియమేల? ఇతరులకొనర్చిన హితాహిత కర్మ ఫలమును మెట్లుచేగ్గాని, తరువాతిగ్గాని, యనుభవింప వలయును. తప్పదు.

సీ. ఒక్కనూత్రంబునఁ బెక్కుమాణిక్యంబు  
 లున్న చందంబునఁ నుండునొక్క  
 యాత్మయందు చరబుర్రై నదేహంబులు  
 నచరంబులైన దేహంబులట్ల  
 కావున నద్వైతఁ కారణంబుననట్టి  
 కర్మఫలంబు నిరక్కంబుగాఁగ  
 బురుషుఁ డనుభవించుఁ బరమాత్మయందు జీ  
 వాత్ము డొదాఁక నై క్యంబుఁబొంద  
 తే. గీ. కుండునందాఁకి నెకటిపొర నొక్కతనువుఁ  
 బొందితా శుభాశుభకర్మ భోక్తయగును  
 బహువిధములగు సగసార బంధములను  
 జిక్కువడు మోక్షమార్గంబుఁ జెందలేక.

౧౯౫

తా. ఒకజాతమునననేక మాణిక్యము లుండినటుల ఒకపర మాత్మనుండే చరాచర దేహంబులన్నియుఁ ప్రకాశించు చుండును. సచ్చిదానంద రూపుండగు పరమాత్మ యందు జీవుడై క్యంబుచెందు నంతవరకు నొకతనువును కదలి పరొకతనువు ను గ్రహించుచు శుభాశుభకర్మంబుల ననుభవించుచు సగసారబంధమునబడి మోక్షము బొందలేడు.

—\* యోగ ప్రాశస్త్యము. \*

క. అటుగాన దేహముక్తీకై  
 బటుయోగజ్ఞానివగుచుఁ బరమాత్మకుఁ బ్రా  
 కట జీవాత్మకు క్షయము  
 ఘటియింపఁగఁ జేయునునఘః కడుశీఘ్రమునకా.

౧౯౬

తా. కావున శివయోగ మధ్యసింది జీవాత్మైక్యముచే కూర్చుంటుండు.  
 తే. గీ. గణనలేని మహాచాతీ కములు చేసి  
 వివిధ భూతావళులఁ జంపి విశ్వమెల్ల  
 దగ్ధముగఁ జేసి పొందెడుఁ తత్ఫలంబు  
 నుత్తమజ్ఞాన బలమున యోగివడయు.

౧౯౭

తా. లెక్కలేని మహాపాపము లాచరించి యనేక జంతువుల జంపి యా గాదుల వలన పొందెడి మహాఫలము నుత్తమ జ్ఞానమున గొనిపొందును.

శా. యోగజ్ఞానముకంటెఁ బుణ్యము ఫలం బొందేమియు లేదొగిన్  
యోగజ్ఞానము కంటె నన్యమగు మోక్షోపాయముం లేదిలన్  
యోగజ్ఞానముకంటె నిశ్చలసుఖం బొందేమియుంగల్గదీ  
యోగజ్ఞానుల కంటెఁ బూజ్యులును లేరుద్బద్ధతం జూడఁ గాన్.

తా. యోగజ్ఞానముకన్న మిన్నియగు తేరాకఫల్యంబుగాని మోక్షోపాయముగాని శాశ్వతా నందముగాని లేదు. శివయోగజ్ఞానులకంటెఁ బూజ్యులును జగంబున మరొకరులేరు.

క. ఇదిసత్త్వ నివిసత్త్వం

వివిధరమ రహస్య మితరం మెల్లఁగ్రమమునన్

నదలుము యోగజ్ఞానము

పదిలంబుగ నాత్మనిలిపి బ్రతుకుము నతన్.

౧౯

తా. కుమారా! ఇదిపరమ రహస్యము. ఇదియే సత్త్వము, వీనిసేపు నభ్యసించుము. ఇతరులు పరిత్యజించుము.

క. భువిఁ బెక్కు మాటలేటికి

ఇవిలింగమునంగి నీకుం బెప్పెద వినుమా!

శివయోగాన్యక్రీయ ను

ర్భవ వశవర్తినియె చూసె ? పరమార్థముగాన్.

౨౦౦

తా. నిజముగా నోపలింగముమీఁదఁ జేమనిది ప్రమాణపూర్వకముగాఁ శిష్యులంటి! ఇంతకన్న పరమార్థ సాధకమగు నదిమరొకటి లేదు.

చ. ఇదిబహుశాస్త్రం బాలముల నెన్నిసో సార లేశార్థమింతయున్

విదితము గాఁగఁ జెప్పితిమిర విస్మయ దీనికి నెంచునెక్కుండై

నదియొక యీత యుగలుగర దైవను నీమదిలోనోప్తయె

య్యదియటఁ జెప్పు మప్పునతరఁ జూగురు మూర్తికి భక్తిక్లిప్తమన్.

తా. ఇదియనేక శాస్త్రముల సారంశము. దీనికంటె నెక్కువైనది మరొకటి

శేష . నీమనస్సు లోనివృత్తి మేది యోవదంపుమన శిష్యుండిట్టియె.

క. జీవాత్మునిఁ జూడ గనరా

దావలఁ బరమాత్మఁ గానఁ నలవియె చక్షు

ర్భావముల కగోచరమగుఁ

గావునఁ దదోగ్ధ మెట్లుఁ గలుగఁగ నేర్చుకొ.

౨౦౨

తా. మహాత్మా! గడువరా! జీవాత్మనే చూచుటకు శక్తి లేని నేను, దృష్టులకుఁ గాని, మనస్సునకుఁ గాని, యగోచరమగు పరమాత్మ నెట్లు గాంచుదును అనివయమును, తెలిపినన్న సంచార బంధమునుండి తొలగింపు మన్న గురుండిట్టియె.

క. అనుటయు గురుండిట్లచు శి

ష్యుని తోడకొ శ్రవణ మననఁ శుద్ధ నిదిధ్యా

సనములు మూఁడును దగుసా

ధనములగుకొ సాధ్యమునకుఁ దత్త్వజ్ఞునకుకొ.

౨౦౩

తా. శిష్య! మంచిదన్న నడిగితివి. ఆపరమార్థము తెలిసికొనుటకు శ్రవణ మనన నిది ధ్యాసని మూడుపాఞ్ములు గలవు.

క. శ్రవణంబున మననమ్ముగు

ద్వివిధంబునఁ గలుగుతినిఁ దిధ్యాసనమీ

త్రీవిధంబు నాత్మదర్శన

మఫుటకు హేతువని చెప్పిఁ రావ్యలు జగతికొ.

౨౦౪

తా. నిరంతరము పరమేశ్వరుఁ డిట్టివాఁడని వినుటచేత మనశము గలుగును. ఈ రెంటిచేతనిది ధ్యాసము చేయవలెను. అందువలన నాత్మగన్పించును.

ప. అది యెట్లనిన.

౨౦౫

తా. అదియెటు లనఁగ.

చ. శ్రవణము వేదవాక్యములఁ సమ్మతి విని-తదర్థశాస్త్రసం

భివపటు యుక్తు లామననఁ భావము రెంటి నెఱింగి ధ్యేయవ

స్తుత్రను గురూక్త మార్గమునఁ సుస్థితఁ జింతనచేత ధ్యాసమీ

త్రీవిధమునకొ నిరూఢుడగుఁ ధీరుఁడు గాంచు శివస్వరూపముకొ

తా. శ్రీనామనవేదవచనములఁ బ్రాచుముతోవినుట. మననమన-వేదశాస్త్రాధ్యక్షములఁ బలుమారు తలంచుట. నిదిధ్యాసమన శ్రవణ మననంబులచే నెఱిగిన ధ్యేయవస్తువును రుచుచెప్పిన చొప్పున ధ్యానము చేయుట. ఈమూడిటి యందును కావ్యసిద్ధిపొందినవాడు శివస్వరూపమును గ్రాంచును.

చ. అదియనుం గాక.

౨౭౭

తా. మఱియు,

తే. గీ. సిద్ధ రసవశమున విన్ముగ శీఘ్రమున సు  
వర్ణమగు భౌతి సద్గురు వశతఁ దన్నుఁ  
దానకనుఁ గొని యాత్ముండుఁ తన్మయమును  
బొందుఁ గడువేగ ముననునో ద్భుతిము గాగ.

౨౭౮

తా. పరమేశ్వరి వలన యిసుము బంగార మగునటుల గురు, వ్రుపజేరించిన విధంబు న దన్న దాను దెలిసికొని జీవుండు పరివర్తనరూపంబు నొందును.

క. క్రమమున బహుకర్మపరి

భ్రమహేతువు లైనగురులుఁ పరఁగఁ దఱుచులో

కమునం బునఁ రావృత్తిప

దమునకుఁ గారణము గారుఁ తలపో యుగఁ.

౨౭౯

తా. కర్మమార్గమును బోధించు గురువులు లోకంబున న నేకులుగలరు. వారుపున రావృత్తికిఁ గారణ భూతులు. అనఁగాఁ గర్మల నాచరించిన మెటనే తత్ఫలములకు గృహ్యమునఁ బొంది పుణ్యక్షీణము కాగానే తిరిగి లోకంబున జన్మించుచురని భావము.

ఉ. వారక మోక్షకాంక్ష గలఁ వారికి వారలతోడి దోషికి

ధామణి నాత్మ యుదగివఁ దర్కన నిర్మల బుద్ధిమైనసా

ధారణ కారణం బునునఁ ధన్యుఁ డగ్నివయేనతండు వి

స్తారత తత్త్వ భావుఁడగుఁ సద్గురు నాథుండు పద్యుఁడైలెడఁ.

తా. మోక్షమును గోర్వవారికి వారలతోఁబడియేమి. అత్యుచిత శివదర్శనము గలగజేసిన మహానుభావుఁ డెల్లకాలము, వందనీయుండు.



—————\* మాయా విచారము \*—————

సీ. అని గురుడాన తీర్ చ్చిన శిష్యుఁడెట్లును  
 మాయఁజేగతి నుడువ మహిత చరిత  
 తద్విలక్షణమైన తత్త్వమెట్టిది తద  
 తీతమయ్యది యైన దేట పడఁగఁ  
 గలదేట నదియును గదియింప వలయునా  
 కనుటయు శ్రీగురుఁ డతనితోడ  
 ననియె నీయడిగినయర్థము గంభీర

మెంతయులెస్స ము ? నిట్టి మహాత్ము  
 తే. గీ. లై ననుజ్ఞాన నిరతులఁ చే ననూన  
 భంగిఁ జిప్పగఁ బడియెఁ దర్ త్వరత వినుము  
 ధరణి మొదలైన పంచ భూతములు మాయ  
 తద్విలక్షణ జీవాత్మ తత్త్వ మొనరు. ౨౧౧

తా. అనివచింపగా శిష్యుండు గురువును జూచి మహానుభావా! మాయ యనఁగా  
 నెట్టిది? ఏవిధముగానుండును? దానినతిక్రమించిన తత్త్వ మేమి? దానికంటె విలక్షణమై  
 నది యేమి? అట్టి జేసి యొనరుండిన నాకు వచింపునఁగ- గురువు శిష్యుని బ్రతుతో  
 జూచి, వల్ప నీవడిగి ప్రశ్న మెంతయు బాగుగనున్నది. అదియతి గంభీరార్థము గలది.  
 ముందుమహాత్ములైన సుజ్ఞానులుదానిని జెప్పియుండిరి. అదివలించెద. శ్రద్ధాపూరితవైయాళిం  
 పుము. పృథివి. ఉదకము- తేజస్సుచాయువు-ఆకాశమునను పంచభూతములును మాయ  
 యనఁబడును. దీనికంటె పరైనది జీవాత్మత్త్వమని తెలియవలయును.

తే. గీ. అదిమనశ్శక్తి యంద్రు లిత్త్వార్థ వినులు  
 తన్మనోంతము లైన తత్త్వము లుల్లాస  
 గడచి యింద్రియా తీతుడై గరిమ మొరసి  
 పరమ పదుడై వెలుంగును బరశిప్రాడు. ౨౧౨

తా. తత్త్వవైల్లలుదానిని మనశ్శక్తి యనిచెప్పుదురు. మనస్తత్త్వముచివర గలయా  
 తానార్థుత్త్వములను వదిలి యింద్రియా తీతుడై వెలింగడి వాడు పరశిప్రాడు.

క. స్వాను భవంబున నపరిమి

తానందము గ్రంథకొనగఁగ నాపగమాత్మనా

జ్ఞై న శివునెఱుఁగుచుఁ ద

ల్లినుండ వైసుఖవి గమ్ముఁ లీలఁ గుహారా.

౨౧౩

తా. స్వామభివంజున నానందరూపుండగు పరశివుని నెఱింగి గూతనియందు లీనమైన మనస్సుగలిగి శాశ్వత సుఖంబును బొందుము.

—: శివాశివాది నామంబులుగల నస్తు విచారము:—

ప. అనిననిని శిష్యుండు దేవా! శివంబును, నశివంబునగు-శివాశివ పరమాత్మకంబును— కేవలంబును సహజానందంబు నన-దగు నవియెవ్వియవ్యధంబు నాన తీనలయునని విన్నవించిన తనీయాంఁదిత ప్రజ్ఞా విశేషంబునకు నెంతయు సంతసిచి గురునాథు! డీట్లనియె.

తా. అంతఃకమ్యండు" గురువరా! శివము- అశివము- శివాశివ పరమాత్మ కేవలము సహజానందమునను నవియెవ్వి! తెలియఁజెప్పవలసిన గుర్తుఁడిట్లనియె.

క. శక్తి మహా మాయయగున్

శక్తి పము స్థిపుండు నెఱుఁగుఁ సచరాచరిను

వ్యక్త జగజ్జలము శివ

శక్తి మయంబయ్యె చనఘ! సకలము నరయన్.

౨౧౪

తా. శిష్యా! శక్తియేమహామాయ. శక్తిపై వెలింగడి వాడు శివుండు. ఈచరాచర ప్రపంచమంతయు శివశక్తిశ్చైత్యకము.

క. వినుపుణ్యంబును స్వర్గం

బును మోక్షంబును శివుఁడు! మునుశుభము సుఖం

బును నిష్ప్రపంచ కంబును

ననునీయేడును శివాహ్వా! యములై యుండున్.

౨౧౫

తా. పుణ్యము- స్వర్గము- మోక్షము- శివుఁడు. శుభము- సుఖము- నిష్ప్రపంచము- ఈయేడును శివజ్ఞుని పేర్లుగలవి.

క. మునుకొని దురితము దుర్గతి

యునునెఱి బుధంబు శక్తి! యునున శుభముగ

న్ద్రాన దుఃఖంబు ప్రపంచము

సవంగాన య్యేషునయ్యె/ నశివాహ్మయముల్.

౨౧౭

తా. దురితము- దుఃఖంబు-అంధము-శక్తి-అశుభము- దుఃఖము ప్రపంచమునను నీయే  
డను- అవము- లనుపేర్చుగలవి.

తే. గీ. శక్తివీర్యము నెవనుయ్యె/ శక్తియశిన

మయ్యెనారెంటికిని పరం/ బైనదాది

కారణంబై నది యనామర కంబనంగ

సవిదితంబయ్యె విఘట విర చారవినుము.

౨౧౮

తా. శక్తి కంటె సతీతమైనది శివమని చెప్పబడును. శక్తియ శివస్వరూపము. ఈ  
కంటికిని బరంబై మాలకారణమై నామరహితమై శుభ్రస్థమై పాశితత్వంబు వెలుగు  
చుండును.

తే. గీ. ఇదియ కొండలు సప్తమర పదమయనియు

గరిమఁ గొండలు షష్ఠ్యంశర కంబనియును

వేతె కొండలు తత్త్వాధర విమలు నాలు

తొమ్మిదుల మీఁద సనిచెప్పుర దురు గ్రమమున.

౨౧౯

తా. దీనికొండలు సప్తమపదమనియు- షష్ఠ్యంశమనియు- షష్ఠ్యంశర త్వాత్మ  
కమనియు- క్రమముగా జెప్పదును.

ప. మఱియు నదియ పరతత్త్వంబును ధ్యానధ్యేయ వివర్జితంబును ని  
రాశ్రయంబును నిరాలంబును నిష్కలంకంబును కేవల సహ  
జా నందంబును, వినాశోత్పత్తి వివర్జితంబును, సప్రమాణంబు  
ను, ననాకారంబును, బరబ్రహ్మంబును సని బ్రహ్మవిమలైఘ్నంబు  
దురని గురుస్వామికి శిష్యుంజిట్లనియె. జగద్వ్యాపారంబు సత్పురు  
షులకైన సతి దుస్తరంబు తలంచెద. తత్పుణోపాయం భాసతీ వ  
లయు ననుటయు గురుప్రభం జిట్లనియె.

౨౨౦

తా. దీని నానంద స్వరూపంబుగను- వినాశోత్పత్తిహితముగను- పరశివ త

త్వంబుగను బ్రహ్మజేతలు గవీతుగన శిష్యురీడు గురువుని జూచి దేవా? తామువచించిన యమృతి వాక్కుల నాలించి యానందంబు నతిక్రిమింపతిరంబు నాదని పెద్దబువచింతురు. అందుకు సుఖో పాశంబేదియైన నుండిన వచించి యాభిక్తుని దర్శింప జేయుమని ప్రార్థింప నాతిండు కృపాశుండై యిట్లనియె.

క. వ్యాపారాంతరము స్వభా

వ్యాపరిమిత నిత్యసౌఖ్య ! మనిచెప్పగనే

లాపరసుఖము ప్రపంచ

వ్యాపార ప్రభవమెల్ల ! యనితలంపనగున్.

౨౨౧

తా. వత్సా! జగత్వ్యాపారమున సుఖంబు లేదనియు. వ్యాపారాంతరము గలదనియు వచింపనేల? ప్రపంచ వ్యాపార ప్రభవమైన దంతయు సుఖంబుగనే భావించుము.

ఆ. వె. తలంచి సుఖవిగమ్ము ! ధన్యాత్మ యనవుడు

శిష్యుండధిక వినయ ! శీలుండగుచు

సనియెగురుల వాక్య ! ముచకునుకొన్నాకి

గాదయియునను నది ౩ గింగి పరియు.

౨౨౨

తా. ఇట్లుండ దలంచి సుఖవంతుడవు గవ్వున శిష్యుండుగురూత్తుమా! ప్రపంచంబు కల్పితంబని చెప్పుచున్నారు గదా?

క. సిక్కిముగ బ్రపంచ సుఖ

బెక్కిడ సర్వంబు నతిశి ! యించిన బ్రహ్మ

బెక్కిడ యది మదిదలంచెద

నొక్కట నీసంశయంబు ! నుడిగింప దగున్.

౨౨౩

తా. నిజము విచారింపగా ప్రపంచ సుఖమెచ్చట! సమస్తమును నతి క్రమించినవెలుగుచున్న పరశ్రేణు డెక్కడ? కల్పిత ప్రపంచ సుఖంబునకు- పరశివా నందంబునకు బర్వత పరమాణువులంత భేదంబు గన్పించెడి. ఈసంశయమువిచ్ఛేదము చేయుమనగురుండిట్లనియె.

వ. అనిన విని గురు నాథుండు “ సర్వం కల్పితం బ్రహ్మ ” యను వాక్యంబు శృతి గతుంబగుటండేసి స్వభా వంబున బ్రహ్మ ప్రపంచం

బులకు భేదంబు లేదు. జీవాత్మ పరమాత్మ భేదంబుజ్ఞాన నశంబున  
గలిగిన యట్ల బ్రహ్మ ప్రపంచంబగుఁ గావున నది విద్యజ్ఞ నంబు  
లకు గలుగదు. దూర దృష్టికి నూత్రంబు నందు సర్వ భ్రమంబు  
ను నెండ మాపులయందు జలభ్రమంబును శుక్తియందు రజతభ్ర  
మంబును బుట్టిన యట్లకాదె పరబ్రహ్మంబునందు దృశ్య భావంబు  
నుటయు శిష్యుల డిట్లయె. ౨౨౪

తా. వత్సా! “సర్వం ఖర్జ్వలం బ్రహ్మ” యితి శ్రుతి వచించు చున్నది. వస్తుతః  
బ్రహ్మ ప్రపంచములకు భేదంబులేదు. జీవాత్మ భేదంబు నజ్ఞానంబున గలిగిన విధంబున  
బ్రహ్మ ప్రపంచ భేదంబునట్లాలకు గలుగు, పండితులకు జనింపదు. పరశివ స్వరూపంబునం  
దు బ్రహ్మచ భ్రాంతి క్షణస్వ భ్రాంతివలె వలెను గొందటికి జనించును. అంతయే గానియు  
ధాధముగా లేదన విషయం డిట్లయె.

————\* మృత్యు లక్షణ విచారము\*.————

సీ. సురలును దైత్యులుః నరులును మొదలైన  
సర్వశరీరులుః జగతి మృత్యు  
వశులన సదృశః నర్మలవలచ వి  
నగఃబడు నెట్టిచంః దంబు మృత్యు  
లక్షణగునిః బ్రహ్మ శ్వాతు వా పి శ్వాసః  
డాగురుండిట్లనుః నలెస శలమి  
మెఱయంగ నోతగడిః మేలెంతయును శోభ  
నము నీవడిగిన పః శ్చ ము మహోత్త

తే. గీ. రంబు పూర్వవిపశ్చినుః క్తంబు మోక్ష  
మిచ్ఛయించిన వారలః కెల్ల నెఱుంగః  
దగిన యదియోగవినుతాబుః దాని నెఱుంగః  
జ్ఞెప్పెదమునీకు నవధానః మొప్పవినము. ౨౨౫

తా. గురువరా! జీవతలు- రాక్షసులు- మానవులు మొదలగు సర్వ ప్రాణులును  
మృత్యువు నోటబడు దురని తమబోటి పెద్దలవచింతురు. ఆమృత్యు లక్షణమును గొంచె

ము వివరింపుడనిన, ప్రత్యక్ష మహేశ్వరునివోలె వెలుగు చున్న నాగురుండుఁడై! నీక  
డిగినవిషయ మత్యుత్త మము. మోక్షము నభిలషించిన వాఁలెల్లకు తెలిసికొనఁదగిన విషయ  
ము. దానినివచించెద వినుము.

క. మృత్యువనఁగ సుసారము

సత్యంబుగ దీనిఁగడవఁ శక్యముగాదే

కృత్యముల నెట్టివారికి

నత్యంతము దుఃఖ హేతుఁ వపు నెల్లప్పుడు.

౨౨౦

తా. అత్యంత దుఃఖ హేతువుల నీసంసారము గడువ నేటికి శక్యము గాదు. మృత్యు  
వనఁగా నీసంసారమే నుమా?

క. ఐవననూన శివజ్ఞా

నానందతె నిర్మలాత్మఁడైన కృతార్థుఁ

డేనాట్రునైన వెఱవ

డేనః పరిపూర్ణమై న్ని సాన్మహిణి.

౨౨౧

తా. పాపభూయిష్ట మగు నీసంసారమును జూచి శివజ్ఞానమున నిర్మలమైన మన  
స్సు గలవార లెన్నిటికిని భయ పడరు.

వ. బ్రహ్మజ్ఞుండు గానివాఁడు సరింతరంబు సుసారంబు వలననుండిసు  
సారంబునుంబొందుచుండు- “మృత్యోస్సమృత్యుమాప్నోతి” యను  
శ్రుతియధార్థంబుగాన మణియిట్టి సుసారులకుఁ గలుగుదుఃఖము  
ను జన్మప్రకృతివృత్తియు దోషంబును విధ్యాజ్ఞానంబును ధర్మాధ  
ర్మంబులుఁగూడ సంసారలక్షణంబగు తద్దుఃఖంబిరువదియొక్క భే  
దంబులుగలిగియుండు, స్థిరమ. శరీరంబు త్వక్చక్షుఃశ్రోత్రాదిహృ  
ప్రూణ మనంబులను యింద్రియంబు లాటును, శబ్దస్పర్శ రూపర  
స గంధమనంబులను విషయంబు లారును, తక్కుద్భులారును, సుఖం  
బును దుఃఖంబునని చెప్పంబడు నిదియుచుండుగాక.

౨౨౨

తా. బ్రహ్మను దెలియ నేరని వాడు “మృత్యోస్సమృత్యుమాప్నోతి” యను శ్రుతి  
చోప్పన నొకజన్మకుండి మరొక జన్మకు బొందు చుండును. వీరికి గలుగు దుఃఖము- మి

ధ్యాన్జ్ఞానము - ధర్మాధర్మములు-సంసార లక్షణము. ఈసంసార మందలి దుఃఖము- శరీరము-త్వక్చక్షు శ్రోత్ర జహ్వీక్షణ మనస్సు లాదును శబ్ద స్పర్శ రూపరసగంధ మనంబులు- ఆదును, తిట్టర్థు లాదును- సుఖదుఃఖములు రెండును కలిసి మొత్త మిరువది యొకవిధంబున గలుగు చుండును.

సీ. మొదలు మిథ్యాజ్ఞానః ముని సంభవించురా

గంబును ద్వేషంబుఁ గ్రమముతోడ

నారెంటివలన ధర్మాధర్మములు గల్గు

నందుజన్మ ప్రాప్తి యగురయమునఁ

దన్నిమిత్తము సం తతమును దేహిదుః

ఖము బొందునట్టి దుఃఖము వినాశ

మగుట యెట్లన్న విధ్యా జ్ఞానసంక్షయం

బున దేహులకు దోష ముక్తియగును

అ. వె. దోషముక్తియైనఁ దొలగు ధర్మాధర్మ

చయములని దొలంగ జన్మముదుగు

జన్మముడిగెనేని చచ్చిపనల్లేటి

నైన దుఃఖమిండురై నలేదు.

అ. ౨౯

తా. మొట్టమొదట మిథ్యాజ్ఞానము- అందువలన రాగద్వేషములును- దానివలన ధర్మాధర్మములును, దానిచే జన్మయు, దానిచేత దుఃఖములును ప్రాణులు బొందు చుండును. కాన మిథ్యా జ్ఞానము మొదట నశించినచో దాని వలన జనించిన సమస్త మును నశించును.

క. సమధిక శాఖాన్విత వృ

క్షము మూలము దెగినఁగూలు గతిమిథ్యా జ్ఞా

నము హతమైనను సంసార

ర మహాదుఃఖంబు దృఢత రంబుగఁ బొలియున్.

అ. ౩౦

తా. అనేక శాఖాఫల పుష్పదులచే నొప్పును మహా వృక్షము మూలము నరికినవలెయు నశించునటుల మిథ్యాజ్ఞానము నశించిన సర్వదుఃఖములు నశించును.

ఆ. వె అప్పుడుగాదె దేహి ! కపవర్గ సంప్రాప్తి

గల్గునీవు నీప్ర ! కార మెల్ల

సారముతి నెఱిగి ! సంసార వారిభ

యతుల మోక్షతీర ! మాశ్రయింపు.

౨౩౧

తా. అప్పుడుగాని దేహికి మోక్షము గలుగదు. కాన నీవిది యంతయు గుర్రతనీ  
యీసంసార మహాసముద్ర తీరమువాడై యింతయు.

వ. అనవుడు.

౨౩౨

తా. అదియేం గాక.

తే. గీ. హనియెద్ది మహాలాభ ! మనగ నెద్ది

కలిత సుగతి ప్రదంబైన ! కర్మమెద్ది

యొనర నెద్ది యుత్కృష్ట ప్ర ! యోజనంబు

దేవ యీశ్వరమును నాన ! తీవెనాకు.

౨౩౩

తా. అనభివ్యంతు మహాత్మా! ఏయగ్గమున లాభము గలుగును? ఏయగ్గము శాస్త్ర  
యించిన హానిగలుగును? ఏదిసుకృతి గలుగఁ జేయును? ఎయ్యది యన్నిటి యందునుకన్క  
ష్ట మైవది. దీనిసంతయు తెలియఁ జెప్పము.

వ. అనిన శిష్యునకు శ్రీగురుం డిట్లనియె.

౨౩౪

తా. అనభివ్యంతు గురుం డిట్లనియె.

క. యోగాభ్యాస మునకుచు

ద్యోగించు తలాపులేక ! దుస్సంసారే

చ్చాగతిఁ గాలము పుచ్చుటఁ

బోగురుతుగ హానియొద్రు ! బుధవరు లనఘా.

౨౩౫

తా. వత్సా! అన్నిటిలో యోగమాగ్గ మత్యుత్తమము. ఈయోగంబు నభ్యసించు  
క సంసారేచ్ఛాపర తంత్రుడై కాలంబును వెల్లించుటయే హాని యందును.

క. ప్రాణము లహర్నిశముసం

క్షీణములై వెడలు దేహి ! కిక్షణ మైనం



బ్రాహ్మ యోగుంబునఁ ద

త్రాప్తానా నిలరక్షణము గా దా లాభమగున్.

౨౩౬

తా. దేహులకు ప్రాణములు క్షీణించి జేహము నుండివెడలి పోవు నుండును. ఆ సమాజమున తుణకాలము నైనను బ్రాణమును నిలుపలేదు. ప్రాణాయామము నభ్యసించి నహో బ్రాణవాయువును లేవకుండ నిలుపుటకు సమర్థు లగుదురు. కావున బ్రాణవాత రక్షణమే లాభమని చెప్పఁ జూచును.

క. సంకల్ప వికల్పములే

మకం బొరయంగ నీకా వైరాగ్య నిరా

తంక మతిఁజేయు కర్మము

గొంకక సుగతి ప్రదంబ గున్ విమలాత్మా.

౨౩౭

తా. వైరాగ్యము గలిగి సంకల్ప వికల్పములు లేకజేయు కర్మమే సుగతిఁగార్హ మగును.

క. ఈజగతి నన్యములగు ప్ర

యోజనములు చూడ నప్ర యోజనములు వి

భ్రాజితముగఁ బ్రమోన ప్ర

యోజన మూహింపఁగా మ నోన్మని యయ్యెన్.

౨౩౮

తా. విచ్యాంపఁగా నితరప్రయోజనము లన్నియు నిర్ధృకములు. నీవములు. ఆనో న్మని యొకటిమాత్ర మన్నిటి కంటె నుత్కుష్ట మైవది.

వ. అట్టి మనోన్మని శౌఖ్యం బహర్నిశంబును, శినయోగా భ్యాస సా త్పవంబున జీవునకుం గలుగు, నందాఁక జన్మజరామరణ స్వర్గనరక దుఃఖాస్పదమైన బహువిధకర్మ బంధులు విరుగడ గాదనవుడుశి ష్యుం డిట్లనిఁచె, నద్వయుండును నతిస్వచ్ఛుండునునైన యాత్ముం డెట్లు దుఃఖయగు, నెట్లు సుఖయగు నేమిటా బద్ధుండగు నేమిట ముక్తుండగు నితైత్రుగు నాకెఱిగింప వలయునని విన్నవించిన నతనికి గురునాథు డిట్లనియె

౨౩౯

తా. ఆచనోన్మనీ సౌఖ్యము రాత్రింబవలు శివ యోగాభ్యాస మునఁ గానితే కూడను. అది చేకూరినగాని జన్మ శతామ రజామల వలన వచ్చునుఁబోయె ననిండును. శర్మబంధము తెగదన, తేజ్విండుస్వామీ! పరమాత్మ నిర్మలుఁడు గదా? ఆత నికే నుఁబోయె గాని, మఱియగాని, కలుగుటకుఁగారణమేమి? అతఁడు చేనివలన బంధుఁడగును? శనివలన ముక్తుఁడగును వచింపుమన గురుండిట్లయె.

క. విమల స్ఫూటిక మాణి

క్యము వివిధోపాధి వశతః సట్లన యగుచం

దమునం దితనూ పాధివ

శము సన్గణియయ్యె నాత్మః చచ్చింపంగఁ.

౧౪౦

తా. స్ఫటికమణితదగ్ధరవిష్టనికాంతిగలవస్తువుంచితనకాంతినివదిలియెట్లు కాంతినిస్వీకరిం చినటులనిర్మలుఁడగుపరమాత్మయుఁడనుత్రయవశముగ నాయాగుణంబులగ్రహించుచుండును.

\* తరుత్రయ విచారము. \*

వ. స్థూల సూక్ష్మకారణ భేదంబులుగల తనుత్రయ లక్షణం బెట్టిదనిన స్థూల శింఠంబు నానాగుణ భరిత పంచ మహాభూత సంభరితంబై భోగాగారంబై యుండు. సూక్ష్మోగంబ పంచీకృత గగన మొఖ సముద్భవమును పంచ ప్రాణ లింగాన్ని కంబును భోగపాత్రంబు నై యుండు. కారణతను వైన నవాచ్యమహానీయ యనాద్య విద్యయని చెప్పంబడు నీ యుపాధిత్రయంబునకు ననన్యంబై యెకంబైన పరబ్రహ్మంబును దలంపుచుండు తత్త్వజ్ఞుడు. ౨౪౧

తా. తనవులు స్థూలమని- సూక్ష్మమని-కారణమని-త్రివిధము. స్థూలశరీరముభూతపంచకమణోఁ గూడినని సర్వభోగంబు లనుభవించుటకు నిలయును. సూక్ష్మశరీరము- అకాశానులచ్ఛేద బంచీకృతమై పంచప్రాణ లింగస్వరూపమై భోగపాత్రమైవెలయును. కారణ శరీర మనిశ్చయ నీయమై యనాద్య విద్య యని చెప్పంబడును. తత్త్వజ్ఞఁ డీముపాధిత్రయాలితమగు పరమాత్మకు ధ్యానించు చుండును.

మ. పురస్రజ్ఞం బరఁగుం శరీరముః పురంబు య్యుండు నిభృంగినే

పురుషుం డైన నెఱింగి బహ్మః మయ సర్వోఽభోజ్యుల ద్వహించే

సరికగ్ధంబులుగా నొనర్చి విగతే ? చ్ఛాద్యేష యత్నాది వి  
స్ఫురితుండై త్రిపురాంతకుండగుఁ ? గదా పోలింప నాతండిలక.

తా. శరీరమునకు- పురమనిశేరు- మూడు శరీరములకు- త్రిపురములనిశేరు. ఈ  
రీతిగ నేపురుషుండైనను దెలిసికొని రాగద్యేషుల వదిలి శివజ్ఞానాన్ని చేవానిని దహింప  
జేసి త్రిపురాంత కుండను నామంబు వహింప వలయును.

ఉ. వేయును నేటికిన్వను వి ? వేకని ధీ! పురుషుండ నాద్య వి  
ద్యా యుతుండైన వాఁడుకుదాకడు బద్ధుఁడుఁబోలెదోఁచుఁదా  
నే యెడఁదద్వి ముక్తుఁడగు ? నేని స్వభావమునక విముక్తుఁ డి  
ట్లా యమల ప్రబోధ విధ ? మంతయు శీఘ్రము గల్గుయోగికిక.

తా. జేయుమాటలేల; వత్సా. వినుము- పురుషుండ నాది యగు నవిద్యచేఁ గూడి  
కొని బద్ధునివోలె దోచుచుండును. కానియధార్థముగా నాతఁడువిముక్తుఁ జేసుమా? దీని  
సంతయు శివయోగుల శీఘ్రముగఁ దెలిసి కొందును.

క. శంకరమగు పరశివయో

గాంకురిత సుఖామృతము న ? నాత్మన విద్యా

పంకముఁ బోగడిగిన యక

లంకాత్ముఁడు పొందు మోక్ష ? లక్ష్మీక వత్సా.

౨౪౪

తా. ఎవడు శివయోగ జ్ఞానా మృతమున, ఆత్మకల యవిద్యా పంకమును గడ్డి  
జేయునో, అతఁడు మోక్షంబు జెందును.

వ అని యివ్వధంబున.

౨౪౫

తా. ఈప్ర కారముగ.

ఉ. శ్రీగురుఁ డాన తిచ్చుటయు ? శిష్యుండ శేష రహస్యయోగ శా  
స్త్రాగమ నిర్ణయార్థ విదు ? యై చెలువొందె నపారచిత్సుఖా  
సాగర మగ్న మానసల ? సన్నినయోగ విచిత్ర సౌఖ్య సం  
జ్ఞాగ వినోద మోద పరి ? పూర్ణకళాసము దీర్ఘమూర్తి యై. ౨౪౬

తా. గురు వుపదేశించిన విధమున శిష్యుండు తెలిసి కొని యోగశాస్త్ర రహస్యముల గుర్తిచి చిదానందరస నిత్యుడై శివయోగియై ముక్తి నొందెను.

క. కావున సద్గురు వరపద  
సేవా నిరతులకు గలుగు | చిన్మయలీలం  
గేవల నిత్యానందము  
జీవన్ముక్తి ప్రదైక | శివయోగమునక.

౨౪౭

తా. కాననెవరు గురుపాదపద్మ సేవానిరతులై మెలంగుదురో, వారికి జీవన్ముక్తి నొసంగు శివయోగమున నిత్యానందము ప్రాప్తించును.

క. శివయోగ పరాయణులై  
ప్రవిమల చారిత్రులైన | భవ్యాత్మలకుఁ  
వివిధై శ్వర్య ప్రదుఁడా  
శివుఁడు వెనఁబ్ర సన్నుఁడౌట | సిద్ధంగుగదా.

౨౪౮

తా. ఎవరు శివయోగ మలవాసక్తులో, ఎవరు సచ్చిత్రులో వారి కందఱికి శివుండు ప్రసన్నుడై యైశ్వర్యంబు లొసంగును.

క. శివయోగము బోలంగా  
భువినే కృత్యములు లేవు | బుధులట్లగుటక  
శివయోగా భ్యాసముచే  
యవలయు సద్గురు కృపా | సమష్టితు లగుచుక.

౨౪౯

తా. భూమియందు శివయోగముతోఁ దుల్యమగునది మరొకటి లేదు. కావునగు రుక్మపా పాత్రులై శివయోగ మభ్యసించ వలయును.

—————♦ యోగ విచారము ♦—————

వ. అట్టి యోగాభ్యాస క్రమం బెట్టిదనిన యోగంబు న్నాల్గు విధంబులై మంత్ర లయ హఠరాజ యోగంబులనం బరంగుఁ దత్ప్రకారంబు సర్వంబును బూర్వంబున శివప్రబోధిత సిద్ధ ముపేంద్రసముదీరితంబై యొప్పుచుండు.

తా. ఆయోగ విధానం తెట్టులన. యోగంబులు మంత్ర యోగమని-లయయో

గమని. హతయోగమని. రాజయోగమని నాలుగు విధములు. లేదని ధాన మంతయుఁబూ  
ర్వకాలంబున శివుండు సిద్ధులకు వచించె. దానిని వచించెద.

ఆ. వ. ప్రణవమైన నక్షత్ర ద్వయంబైన ష  
డక్షురంబయైన శ్రీ నక్షరాష్ట్ర  
కంబయైన మోక్ష శ్రీ గరిమక్తై సతతంబు  
మదిజపించు నతఁడు శ్రీ మంత్రయోగి.

౨౧౧

తా ఒక్క ప్రణవము గాని, ఋషిక్షరముల మంత్రమును గాని, షడక్షరీయహారము  
త్రముగాని, అష్టాక్షరీ మంత్రమును. గాని మోక్ష మనకై యెవఁడు జపిం చెనో, వాఁడు  
మంత్రయోగి అన బడును. ఇదియే మనుయోగము.

మ. ఎనయన్వాయు మనోముతంబుగ నిజ ధ్యేయ స్థలంబందునై  
ననుగా దేవు ననాహతాహ్వయ మహా నాదంబు నందైన నె  
వ్వని చిత్తంబు ప్రపంచ నిర్తన మొగింక వర్తించి లీనంబగు  
వినుతింపక లయయోగి యాతఁడు గదా విశ్వోభరామండలిక.

తా. ఎవడు తనచిత్తమును ప్రపంచవ్యాపారము నుండిఁవదలించి, అనాహత మహా  
నాదంబు నందుగాని తానుభావించు దలచిన స్థలంబు నందుగాని వాయు మనోముతం  
బుగా నిల్పిలీనము చేయునో, ఆతఁడులయ యోగి అనబడును. ఇదియే లయయోగము.

సీ. అస్త్రాంగ మార్గము నందువాసన బంధ  
కిరణ ముద్రాభ్యాస విరతి నైన  
గేవల కుంభక క్రియనైన వాయువు  
వశిమగు చుండు నె న్నవికి సతఁడు  
హతయోగి యనఁదగు సటలక్ష్యములు మూట  
బ్రహ్మ సాక్షాత్కార భరితుడైన  
యుజ్జ్వలాత్మఁడు రాజ యోగియకా వెండియు  
జ్ఞానము నందైన మానసంబు

తే. గీ. వృత్తి రహితమై యుండు నే శ్రీ యుత్తమునకు  
నాతఁడును రాజయోగిజ్ఞ శ్రీ పినంగ వెలయు

నుత్తరోత్తర వైశిష్ట్యే మౌలయ నేపుషు  
యోగములు నాలుగై యుండు ర నోలిన్లు.

౨౫౩

తా. ఆసన బంధకరణ ముద్రాభ్యాస ములచే గాని, కేవల కుంభక మాగ్ధమనగా ని, ఎవనికి వాయువు స్వాధీకమగు చుండునో, వాడు హతయోగి యనబడును. లక్ష్య శ్రయము నందును నెవనికి బ్రహ్మ సాక్షాత్కారము గలుగుచుండునో, ఆతడురాజయోగి జ్ఞానము సంపాదన నెవనిమానము వృత్తి రహితము-ఆచారాజలింపక తదేక నిష్ఠతో నుండునో ఆతడును రాజ యోగజ్ఞుడననబడును. ఈయోగముల శాన్తింతిలో మంత్రయోగముకన్న లయయోగము, లయయోగము కన్న హతయోగమును- హత యోగము కన్న రాజయోగమును శ్రేష్ఠములు.

\* రాజయోగ మహిమ. \*

వ. చతుర్విధ యోగంబుల యందును ముఖ్యంబగు రాజయోగం బా  
క్కటియు నుత్తమోత్తమంబు.

౨౫౪

తా. అన్నిటిలో రాజయోగముత్త మోత్తమముగఁ జేర్చొన బడినది.

సీ. అతిరహస్యంబైన యీ యారాజ యోగంబు

మూడు విధంబులై యెందట సాంఖ్య

మునుమఱి తారకం యను నమ నస్కంబు

ననఁబెంపు మిగులునై యెందులైన

నిజతత్త్వ మెఱుంగంగ నేర్చిన సాంఖ్యయో

గంబగునది తారక యింబనంగ

బాహ్యముద్రాజ్ఞాన యభావమంతర్ముద్ర

నెఱుంగుట యమనస్కంబు యిద్దమహిమ

తే. గీ. సాంఖ్య యోగంబు కంటె శ్రేయస్థంబుతార

కంబు తారక యోగంబు కంటె బ్రవర

మగుచు నమనస్క మొప్పురు నంతకంటె

బరమ మెందును లేదందు యబ్రహ్మవినులు.

౨౫౫

తా. ఈరాజయోగము సాంఖ్యము- తారకము- అమనస్కము- అనిమాకు విధ

ములు. ఇవవదిమైదు తత్వముల దెలిసికొనుట సాంఖ్య యోగమును- బౌద్ధ్యముబ్రాహ్మ సము-తారకమనియు- ఆంశద్బుద్ధ యను వస్య-మనియు దెలిసికొన వలయును. సాంఖ్య ము కంటె (తారకమును- తారకముకంటె నమనస్క-మును శ్రేష్ఠము. దానికంటె సత్తమ మైనదిలేదని బ్రహ్మ వేత్తలందురు.

ఆ. వె. ఎల్లయోగములకు | నిదియ రాజగుటను

రాజయోగ మనఁగ | రమణ మెరియు

రాజయోగ మనఁగ | రాజత శివయోగ

మనఁగ భేదమిచ్చు | కై నలేదు.

౨౧౬

తా. సమస్త యోగములకునిది రాజగుటచే దీనికి రాజయోగ మనిపేరు. శివయోగమున కును- రాజయోగమున కును భేదమేమియులేదు.

క. ఇటఁగఱకుల పట్టె వా

కృటుతం బ్రసరించుటేమి | ఫలమది సిద్ధి

చుటగాదు యోగమితి దు

ర్ఘటమనికాకెవ్వరై నఁ | గడఁగక యుండే!

౨౧౭

తా. ధంకానా దమనోలె వాకృటుత్వమున సంభాషించుట యోగంబుకాదు. యోగమున కది ఫలంబుగాదు. అత్యంతకష్టమని ప్రయత్నింపక యుండఁగూడదు.

క. ఐనను యోగము తెగువుకు

రానోపని పానికద్ది | రాయన్నట్లై

గానియని పూనిసలిపెడి

యానరునకుఁ గొంగు పసిడి | యట్టిది తలఁచక.

౨౧౮

తా. యోగమనిన తలనొప్పిగల జారికది పాపాణమువలె నుండును. దానినిక్రమము గ నభ్యసించు వానికి నదికొంగు బుగారము పంటిది.

ప. గావున.

౨౧౯

తా. కాట్టి.

క. శివభక్తి రతని సుజనులు

శివయోగా భ్యాస మెప్పుడు | జేయంగ దగుక

శివకర సహజా నాదము

శివయోగ పరాయణులకు † సిద్ధిచువెనక.

౨౬౦

తా. శివభక్తిగలిగి సత్పురుషులు శివయోగా భ్యాసమును జేయ వలయును. అట్టి వారికి సహజానందము వెంటనే ప్రాప్తిండును.

న. షటియు శివయోగంగలైదు విధములై యుండు నెట్లనిన. శివజ్ఞానాబును శివభ్యాసంబును శివభక్తియు, శివవ్రతంబును, శివలింగార్చనము నని చెప్పం జనును. అట్లు గావునఁ దదీయ నిష్ఠాపరులను శివయోగీంద్రులనం బరఁగును రట్టి పంచవిధ శివయోగపూర్వకంబుగా జతుర్విధయోగా భ్యాసంబులు సేయు మహాత్ములు నిరంతరంబును నిరుపమాభ్యంతిక సుఖానుభవంబునఁ బరమానందంబునం బొందుచు గ్రమంబున నణి మాద్యక్షి లైశ్వర్య సౌఖ్యములై భవముక్తులును జీవన్ముక్తులునై సకలలోక పూజ్యులునై యథేచ్ఛాగతిం జరించిన మీఁదఁ బరశివసాయుజ్య సాప్రాప్తులగుచు బునరావృత్తిరహితులై యుడుదు రట్లగుటం జేసి సర్వప్రయత్నంబులను యోగాభ్యాసంబు కర్తవ్యంబు. ౨౬౧

తా. ఇంతియ గాక శివయోగము- శివజ్ఞానమని- శివభ్యాసమని, శివభక్తియని, శివవ్రతమని, శివలింగార్చన మని యైదు విధములు, కావున వీనియందు నిష్ఠ గలవారందఱు శివయోగు లనంబడుదురు. ఈయందు విధములగు శివయోగములు మొదట నొనరించుచు- న్నాలుగు యోగములు నభ్యసించు వారు మహానుభావులు. వారు, క్రమంబున పరమానందము నొందుచు- అపై లైశ్వర్యము గలిగి జీవన్ముక్తులై సర్వ జనులచేఁ బూజింపఁ బడుచు నంతంబునఁ బరశివ సాయుజ్యంబు నొందుదురు. కావున నన్నిటికి మూలంబు యోగంబుగాన, తదభ్యాస మావశ్యకంబు.

క. యోగము వలనను జ్ఞానము

వేగము జనియించు జ్ఞాన † విభవము వలనక

యోగంబు సంభవించును

యోగ జ్ఞానములకేల † యొందొంటికిలక.

౨౬౨

తా. యోగమున జ్ఞానము- జ్ఞానమున యోగము జనించును. ఈరెండఁను లభించిన



మరొకదానితోఁ జ్రయోజనమేమి?

క. ఆరెండును సిద్ధించుట

కై రక్షింపంగ వలయు ♦ నంగమ్ము వినే

కారూఢ జనులు తను వా

ధారంబు గదా నమస్త ♦ ధర్మంబు లకుఁ.

౨౬౩

తా. “శరీర మాద్యంఖలు ధర్మసాధన” మృని సగ్యధర్మములు సాధించుటకు శరీర ము మూల కారణము గదా? కావున నీశరీర మును యోగజ్ఞానముల సిద్ధికై రక్షింప వలయును.

క. నిలుచుశరీరముప్రాణా

నిల మభ్యంతరము నందు? నిశ్చంచలమై

నిలిచినమఱియే వెరవున

నిలువదు దేవతలకైన ? నిశ్చయమిదియఁ.

౨౬౪

తా. ప్రాణవాయును నిలిపినచో శరీరము నిలుచును, కాని దేవతలకైన మరొక విధంబున నిలుపకక్కము గాదు.

ఉ. ఇమ్మహి నల్ల నేలుచున ? హీనపరాక్రమ లీలనిష్ట పా

ఖ్యమ్ములనొందుచుండుచును ? జాధిపవద్యులకైనఁ బ్రాప్తకా

లమ్మునఁ బ్రాణవాయువుదొ ? లంగిననంగమునిల్వదట్ల స

ర్వమ్మును నప్రయోజనము ? వారికిఁ బ్రాణము లేనిపిమ్మటఁ

తా. చక్రపట్టకై చతుస్సముద్ర కేష్ఠిత భూమండలమును బరిపాలించు రాజాధి-  
రాజులకైనను మరణకాలము ప్రాప్తించి నపుడు ప్రాణములు పోయినవెంటనే శరీరము నిలువదు. కానప్రాణము లేనిసర్వవార సకలము నిర్భకము.

తే. గీ. ఎంతవిశ్రాంతిగల్గిన ? నెంతవారి

౨౬౫

కైనప్రాణంబుకాలావ ? సానవేళ

నిలువరాకుండు తెఱిగిమ ? నీషినరులు

తెలియ వలయును ప్రాణంబు ? నిలుపువెరవు.

౨౬౬

తా. ఎంతటి విశ్రాంతియున్న- ఎంతటి వారి కైనను- అవసానవేళఁ బ్రాణంబు ని

లువకు గతుక- ప్రాణింబు నిలుపు విధ మును బంది తులుకు- బామ రులును విచారింక  
పలమును.

క. అనిలంబెందాక నిలుచు

దనువును సందాకజీవి శ తంబకు నిధనం

బనఁబడు నదివెడలుతఱిం

బనుపడనట్లట నాయు శ బంధన మొప్పుక.

౨౬౭

తా. ప్రాణము శరీర చందుత్తుల కాలము బ్రతి యన్నాడనితను- అదిపో  
యినచో మరణించి నాడనియలలోపలందురు. కావున ప్రాణవాయుని రోధము మానవ  
మాత్రుని కవసరము.

క. వాయువుచంచలమైవం

గాయముచంచలతఁబొందు శ గ్రమమారఁగవ

వ్యాయువు నిశ్చలమైనం

గాయము నిశ్చలతఁ బొందు శ గరిమ మెఱయఁగక.

౨౬౮

తా. వాయువుచాంచల్యము నొందిన శరీర చాంచల్యము గలుగును. వాయువు చల  
నభిహితమై యుండిన శరీరము కూడ చలన రహితమై యుండును.

————\* హతయోగప్రభావము \*————

ఉ. పాయక ప్రాణ వాయువుల శ పాయము బొందక నుస్థిరంబులొ

గాయమునందు నిర్మలము శ గాఁగఘ నాశనమైన దత్కఁగం

బీయెడనైన నుండనిర శ వేమియులేక నశిచిపోవునో

హా! యమియోగ్యమైన హత శ యోగమునంగడు నడ్చులంబుగాక.

తా. శరీరము నందుగాని, యేయావదము నొందక ప్రాణ వాయు వుండ నేరదు.  
అటులఁ బ్రాణ వాయువు స్థిరముగా నుండుటకు కఘము వశించు నుపాయముకను గొనవల  
యును. ఏలయన కఘముహృద యము నందును- కంఠము నందును- ఇది యది యనఁగల?  
సర్వాంగము నందును వ్యాపించి ఘనీభవించుట చేతనే మానవులు చని పోవు చున్నాడు.  
కావుననట్టి కఘము వశింపఁ జేసిన ప్రాణములు స్వస్థానములలో నుండును. ప్రాణములువిరిచి  
న రేనాము నిలుచును అట్టి కఘనాశమునకు, ముఖ్యోపాయము యునీంద్ర నీనిరమగు హ  
తయోగాభ్యాసమే.

క. అభ్యుదయ హేతువగు యో

గా భ్యాసము చేయవలయు శ నాత్మజయముతో

నభ్యంతరమున వాయువు

లభ్యంబగు నేనియదియ శ యలవడుఁ బేర్చి.

౨౭౦

తా. యోగాభ్యాస మభి వృద్ధికి హేతువు. ఎప్పుడు వాయువును నిలుపు శక్తి గలుగునో అప్పుడు గాని యోగము సిద్ధింపదు.

వ. ఆయుష్మాభి వృద్ధిః గారణంబు హత యోగంబయగు నదియునుం గాక.

౨౭౧

తా. ఆయుష్మాభి వృద్ధిః గారణ మీహత యోగమేయని దెలియ వలెను.

ఉ. ఉన్నత రాజయోగ లలి శ తోజ్జ్వల సాధమునెక్క గోరు వి ద్యన్నత సచ్చర్మితులగు శ వారికి నిచ్చెన వోలె నెంతయుం జెన్నోలయన్ విశిష్టజన శ సేవ్యమునన్ హతయోగ విద్య ము న్మున్నరయంబునగా విభవ శ ముల్ దొరకించుటఁ దాహతంబగున్.

తా. రాజయోగ సాధము నెక్క గోరువారికి హతయోగము నిచ్చెన వంటిది. దీని నభ్యసించు వారికి నిదివరలో నున్న సాధ్యంబు నకించు గావున హతంబనిపేర్లు గాంచెను.

ము. హతశూన్యం బయినన్ ఫలించదమలం బా రాజ యోగంబొగిన్ హతయోగంబును రాజయోగ రహితం బా నేనిసిద్ధిపదీ హతరాజంబులు రెండు గూడ సతతా భ్యాసంబు గావించు ని శ్చత సస్సంశయ భవ్యమానసునకున్ సాధ్యంబగున్ స ర్వమున్.

తా. హతయోగము లేనిది రాజయోగమును, రాజయోగము లేనిది హతయోగము ను, పరస్పరము సిద్ధింప నేరవు. ఈరెంటిని నభ్యసించు వారికి నిస్సంశయముగ సర్వంబు ను సాధ్యం బగును.

ఉ. కావున రాజయోగ సుఖం గౌరవ మొందుటకై హతంబున ద్భావన నభ్యసించఁదగుఁ బానన కాదె శరీర శుద్ధియున్ దేవతలై నఁబొందనియు దీర్ఘతరప్రథిత ప్రభావముం గేవల చిన్మయత్వమును శీఘ్రముకల్గుదు నుండుయోగికి. ౨౭౨

తా. కాబట్టి రాజయోగ సౌఖ్యమొందుటకు పాఠయోగా భ్యాస వన సము-  
ద్దీనివలననే యోగీశ్వరులు మహాప్రభావమును- చిన్మయత్వమును- శీఘ్రముగా నొందుదురు.

వ. హఠయోగ ప్రభావంబునఁ గదా శ్రీయూది నాథమత్స్యేంద్రగో-  
రక్షాది మహాసిద్ధి వరులు కాలదండంబు ఖండించి యఖండ జ్ఞా-  
నమండితులై బ్రహ్మాండ భాండంబున నభీష్ట గతిం జరింపు చుండు-  
దురు. వెండియు. ౨౭౫

తా. ఈహఠ యోగాభ్యాసముననే యాదినాథ- మత్స్యేంద్ర గోరక్షాదిమహాసిద్ధి-  
లు మహాజ్ఞాన సంపన్నులై స్వేచ్ఛగా సంచరించు చుండురు.

సీ. సంసార సంతోష / సంతిస్తులకున స  
మానస మాశ్రయ / మఠము హఠము  
యోగి జనంబుల / కోలినన్నింటికి  
మండితా ధారక / మృదు మఠము  
కామాది శత్రు సు / ఘాతంబు బెదరించు  
మహితనాదంబు త / మృదుము హఠము  
పరమ సాధకుల క / పార సౌఖ్యంబులు  
సమకొల్పు నెడల ని / శ్వరము హఠము

తే. గీ. చంద్ర సూర్యాగ్ని సంగమ / స్థల నిబద్ధ  
గంధవహ విస్ఫురి ద్వహ్ని / ఘనశృంగార  
కీర్ణ నిర్మలాంత స్పృధా / కిరణ విగళ  
ది మృతి ధారానిపాత స / ధృటుము హఠము. ౨౭౬

తా. ఈహఠయోగము సంసారము నెడల నుండినచ్చిన వారికిఁజల్లనినీడనొనగు-  
మఠము నంటిది. యోగుల పాలిటికిది యాధారము. కామాదిశత్రువుల భయపెట్టుటకునిది  
భేరినాదమువంటిది. తననుసాధించిన వారికంత సౌఖ్యములొసంగునది. చంద్రసూర్యాగ్ని  
మండముల చెంగట దహరాకాశంబున మహాజ్యోతిమై మొంగు వహ్నిశిఖ యొక్క-లో-  
ని యచ్చతకిరణ ముల నుండి వెడలిన సుధాధారలు పడునట్టి ఘటమునంటిది సుమా! ఈ  
హఠయోగము.

వ. మంత్రలయ హఠరాజ యోగంబులోవ మంత్ర యోగంబు మంబడి యనుష్ఠించు వాఁడును సధ మాత్ముడ నంబడు. లయయోగంబునుధ్యయంబగునది మధ్యమ సత్త్వం డనుష్ఠించు. హఠయోగంబుత్తమంబది యాచరించు వాఁడుత్తముఁ డనంబడు, నిట్టి హఠయోగంబునంగాని యత్యుత్తమ రాజయోగంబునులభంబుగాను, గావున, వేదశాస్త్రార్థ పరిజ్ఞాతయు నిర్మలపరిజ్ఞాన వైరాగ్య మానసుఁడును బ్రహ్మలభైర్య సంపన్నుండును నగు మానవుఁడు హఠయోగా భ్యాసంబున కధికారియగు డెదను సంధాన మార్గం బెట్టి దనిన.

౨౭౭

తా. నాఁడు యోగములతో మంత్రయోగమధమము. అదియాచరించెడి వారు ప్రాథమికులు. లయయోగమునుధ్యమము. దీనిననుసరించెడివారుమధ్యమములు. హఠయోగముత్తమము. దీనిని మత్తము లాచరించుదురు. ఇట్టి హఠయోగమున గాని రాజయోగములభింపదుగాన, వేదశాస్త్రములు తెలిసికొని. మనోవైరాగ్యము గలిగియుండై హఠయోగా భ్యాసమునకును పుకమించ వలెను.

క. శివయోగము సాధకునకు

నవశ్యమును సాధ్యమగు గాన సాధనమం

త్ర విరళగతి హఠయోగము

రవిశశి సంఘటన మిది విరాజిత మహిమకా.

౨౭౮

తా. సాధనమంత్రముల శివయోగము సాధకునకు సిద్ధింపును. హఠయోగమునూ ర్యచంద్ర సంఘటనమునగాని గలంగదు.

క. అది హఠార తకారము

లాదివవతి చంద్ర సంజ్ఞ లగుఁ దద్యోగ

శ్రీచారకొనిన హఠంబగు

నాదట నిరునాలుగయ్యె నయ్యంగ ములుకా.

౨౭౯

తా. హఠార తకారములనూర్యచంద్రులకు సంజ్ఞలు. ఆరెండును గలిపినహఠమృదు బడును. అనంతర మీరెండ వయములును నిరునది నాలుగయ్యెను.

—\* ఆస్త్రాగ విచారము \*

ప. ఆస్త్రాగంబుల యందు బాహ్యములు నాలుగును, సభ్యతరం  
ములు నాలుగును నై యుండును. ౨౮౦

తా. ఎనిమిది యంగ ములలో నాలుగు బాహ్యములనియు నాలుగు ఆభ్యంతర  
ములనియువచింపఁ బడను.

క. యమనియ మాసనములు బ్రా  
ణ మారుతౌ యామము నునఁ నంగా బాహ్యం  
గములగు బ్రత్యాహృతి ధ్యా  
నము ధారిణయట సమాధిఁ నానాంతరముల్. ౨౮౧

తా. యమము- నియమము- ఆసనము ప్రాణాయామము ఆహారము బాహ్యం  
గములు. ప్రత్యాహర ధ్యానధారణ సహా గులు నాలుగును ఆభ్యంతర రములు.

ఆ వె. యమము మొదలుగా మఁ ఁ హాస్యం లస్త్రాగ యో  
గముల శివుని బ్రూజఁ ఁ యమరఁ జేసి  
సకల సిద్ధులును నిఁ జంబుగా బొందును  
భవ విముక్తులగుదుఁ గ విరళముగ. ౨౮౨

తా. మహాత్ములే యస్త్రాగ యోగముల శివుని బ్రూజించి సర్వ సిద్ధుల నొంది సు  
పారము నుండి తరింతురు.

క. వినుతాస్త్రాగ విధానం  
బున సంతః పద్మనిలయఁ మునయంద శివా  
ర్చనఁ జేసినఁ గాక కలనె  
యనూన భద్రమ్ము లిందుఁ నందును నెప్పుడున్. ౨౮౩

తా. హత్పండు రీతింబున స్త్రాగ విధానమున శివపూజఁ జేసిన గాని యైహికా  
ముష్టికభోగముల మానవులు పొంద నేరరు.

## ఆశ్వాసాంతము

మ. రశిజహ్ను ప్రభవ ప్రసిద్ధతటి నీ శ్ర రంగ ప్రదేశోరువై  
భవభాత్రీ జలవహ్ని వాయుగగన శ్ర ప్రవృత్త వర్ణస్థలీ  
నివసత్వావక మండలాగ్ర నిలయ శ్ర స్నిగ్ధార్క మధ్యస్థితైం  
దవ బింబస్ఫురదాత్మ లింగసతతః ధ్యానావ ధానాత్మకా. ౨౮౮

తా. కాలిందీ జాహ్నువీ నదీమ తల్లి కలతే వ్యాప్తమై పృథ్వీ పస్తేతో వా  
య్వాకాశ వృత్తమగువర్ణప్రదేశములందున్న నూర్యచక్రాన్ని మండలములయందు ప్రతి  
బింబించు నాత్మ లింగ ధ్యానము నందునిశ్చల చిత్తముగలవాడ౯.

క. ఆధారాదిక మట్కమ

లాధార నితాంత సుఖ క శ్ర రాంతర్నాడీ

శోధక మరున్నిరోధ మ

హఠారం ధర్యనిరుప శ్ర మాద్భుత చర్యా.

౨౮౯

తా. ఆధారాది మట్కమ లంబుల నమంబముగ గలిగినిత్యంబు సుఖంబు లాసం  
గి లోనినాడులను పరిశోధించి వారసువుల నిరోధించుట యందు నిరు పమాన సామర్థ్య  
ము గలవాడ౯.

మాలిన్సీ.

అతులిత సువి చాతా శ్ర వ్యాప్తమాయా విచారా

హతషడరి వికారా శ్ర హఠకాక్షీంద్రీ ధీరా

శ్రితజల ధిగభీరా శ్ర శిష్యచేతో విహారా

సితభసిత శరీరా శ్ర సేవితా హీశహారా.

౨౯౦

తా. అనుపమానమైన జ్ఞాన విచారముగలవాడ౯! మాయాతీతుడ౯! అరిషడ్వ్యర్థము  
ను జయించిన కుహీను భావుడ౯! సాగరముబోలు గ్రాంభీర్యమును హేరువుబోలు ధైర్య  
మును గలవాడ౯! శిష్యుని మనంబున విహరించు వాడ౯! భస్మలిప్త శరీరుడవై యీశ్వరు  
ని సేవించు పవత్యా నూకవార ధ్యా! [స్వీకరింపుము]

గద్య

ఇది శ్రీగురు చెన్ననదాశివ యోగీంద్ర పదార వింద మధుక రా  
యమాన నిరంతర శిష్యభక్తి సమాఖాన కొలనియాది మూల  
నామాత్యపుత్ర యన్యస్తుతి పరాజ్ఞుఖ శివస్తుతిసుముఖ  
కవిజన మిత్ర సరస కవిత్వ విరచిత పృథావ గ  
ణపతి దేవ ప్రణీతం బైన శ్రీశివ యో  
గ సారమునం దుత్తర భాగంబున  
ద్వితీయాశ్వాసము  
స మా ప్త ము.





పేజి	పక్షి.	తపస్.	ఒకప్పు.
౨	౧౬	డ్వర్వ	డ్వర్గ
౩	౨౧	నరక	నరికం
"	౨౨	దృవ	ధృవం
౪	౧౯	విలివ	దలివ
౧౫	౧౩	దాతృ	ధాతృ
౧౬	౧౩	భావన	బావన
౨౧	౧౧	గాఢం	గాఢం
౨౩	౧౨	పాశా	పాశ
౨౪	౨౬	బల	చిల
౩౦	౧౭	నది	నధి
౩౫	౨౦	బురుంద	బురద
౪౯	౧౯	యొనురు	యెనురు
౫౩	౨౬	నెందుగకు	నెందుకు
౫౯	౬	లంచ	దలంచ
౬౦	౧౭	శియో	శివయో
"	"	జేకూరు	జేకూర
"	౨౬	మఱిన	మఱియున
౬౪	౨౬	రానారుతత్వ	రుతత్వ
౪౨	౧౧	గఱిమల	గఱవల

సమాప్తము.



## అను బంధము



అరిష్టద్యోముల గూర్చి యాగ్రంథమునఁ జక్కగాఁ వచింపఁ బడినది. అరిష్టద్యోగమున- కామ క్రోధ లాభ మోహ మద మాత్సర్యములు. వీటిస్వరూపమిందు విస్తారముగ గలదు.

లోకమున “వాఁడాస్త్రీత్వమును గామించి నాడు. అకాంతామణియా పురుషుని మోహించినది.” అనివ్యవహరింపఁ బడఁట యనుభవ సిద్ధము. అట్టితరీ యారెండు వాఁడ్యములనుగల భేదము స్థూలదృష్టికి బోధపడక యేకాభిప్రాయము నేవ్యక్త పరచుచున్నది.

కామ క్రోధాదుల లక్షణమిందఁజెప్పఁబడిననుసాహస్యలకు సులభముగా నందుల నవచ్చేడి కుఱుగుఱుములు దెలియుటకై చిన్నికథల వ్రాయఁటయు- ముఖ్యమని తోచుచున్నది. అరిష్టద్యోగ పరస్పర తారతమ్య మొకచో నిరూపించిన, పాత్రకులకు సులభముగా బోధపడవచ్చునను నాహమొకటి కుర్పించుచున్నది.

రాగ- ద్వేష- ఈర్ష్యానూన దంభ దర్పా హంకారములను వాటితోఁ జూపియ- రిష్టద్యోగము పదమూడు విధములుగ గొందరిచే నుడువబడినది. కామ మోహములకు వ- రా- నీర్ష్యానూనములకును భేదము గన్పించుటలేదు. కావున వీటిస్వరూప మంతయు నిచ్చుట వ్రాయుట అవసరమేయగుచున్నది. అందువలననే యీయనుబంధ మారంభింపబడినది.

### కామము.

కామము- అనగా “గోరిక” యనియర్థము. ఈగోరికకు సంతము లేదు. స్వహములు- తోటలా- ధనధాన్యములు స్త్రీలు- మొదలగునవి-యెక్కువగ నుపాసించ వలయుననుచిత్ర వృత్తియే కామమని కొందరి యాశ యము “స్త్రీలిప్త” యక మగు ననురాగ మే- కామమని మఱి కొందరు- “కందకోప్ప దర్పకోనంగా కామ- పంచ కరస్మృతి” అను వచనమున బట్టికామోదేక మనగ- సున్మితోదేక మనివేరొక కొండలు, వదించిరి.

చతుర్విధ పురుషార్థములతో- కామమొక పురుషార్థముగాఁ జేర్కొనఁ బడి నది ఎవరెన్ని విధముల వ్యవహరించినా- కామమును నూటకు ఐదొక రుని యర్థము చెప్పుటయే సమంజ సముగా నోరుచున్నది. అగోరిక- స్త్రీనిష్ఠయై మై యగు గాక- తేజురొ- విషయమై యగు గాక- అన్నిటికిని సమన్వయింపవచ్చును.

అగోరిక- స్త్రీకంటె నితరములగు వస్తువుల విషయమై యున్నచో- నది యాత

యనియు- మిక్కిలు మైనాహ- సత్య కరునియు వ్యవహరింపఁ బడుచున్నది. స్త్రీల వి  
ముక్తియై-యనియు- కామమని లోకంబున వ్యవహరింపఁ బడుచున్నది. ఇట్టి స్త్రీని-కా  
యంతి-నామ- అనగ "ఆస్త్రీని-కోర్కె వాడు" అనియన వచ్చును. గృహ దుల విషయమై  
కామించి నపుడు- నటులనఁ గూడను.

గృహదులను సంపాదించ వలయునని తలంచి నపుడు- వాటి విషయమై "కోర్కె" యనియేకవ్రన వార్జించుచును. పరస్త్రీవిషయక ముఖ్యపువసు రాగము గలిగి యున్నాడని యు- (కామించి వాడనియు- ననఁదగును. ఇంతకుఁ దేనిన సారాంశమే నః కామయ మగా- "కోర్కె" యనియే యధ్యపనియు- ధవాదులను గోరిన- కోర్కె యనియు- స్త్రీని వయమై నపుడు కామ పునియు- లోకవ్యవ హారముగలదనియుభావము.

ఇట్టి కామమును నిరాకరించిన గాని, ముక్తి కాములకు- ముక్తి లభింపను. కోర్కెలు నశించుటయు- స్త్రీలను కామింపక యుండుటయు ముక్తి హస్తమునకు సోపాన ము.

స్త్రీలను గామించి- విశ్వామిత్రాది మహర్షులుగవలెనగుచు గోల్పోయిరి. నీరతుగా మించి గదా! రాకదా సురుడు రామునిచే మడిసెను. అచాల్యును గామించి క్షేత్రేంద్రుడు కోడిమై నూని గౌతము మహర్షి చేకవీలపఁ బడెను. కపిలేనిని గామించినహుమందు పద్మద్రుష్టుఁ డయ్యెను. శర కామను డనేక స్త్రీలనుజెట్టి బట్టికెమ్మనిచేమడిసెను. ఈవిధము గన్త్రీలనుగోరివిప్రులబొందినవారికిమిలిలేదు కావునబర స్త్రీలను గోర్వటంకహేతువు.

తనకున్న దానితోద్బస్తిని బొందలేక రాజు లనేకులు చక్రవర్తిత్వ వశిలసిగిది తనిపోయిరి.

భవమును గోరి- పలువురు ప్రాణత్యాగము చేసిరి. గృహములను- తోటలను- నెక్కువగా సంపాదించ వలయునని యునేకులు- వాటిచిత్త ముల నందులోనే గపి మరణిం చిరి. కావున ఇట్టి కామమును నిగ్రహించిన గాని, మోక్షము లభింప నేరదు.

### క్రోధము

తాడులేయుపనులకు- నెవఁడువిఘ్నములుగలుగఁజేయునో- తానుపలుకుచున్న పలుకు లనువివక్షముగ నెవఁడుమాటలాడునో- అట్టివానినిశిక్షింపవలయుననుగ్రహకుచిత్త వ్యాపా కమే క్రోధమునఁబడును. ఈక్రోధమునలన లోకమున ఎనేకులనివాసమును బొందిరి. క్రో ధమును బరిత్యజించినవాడు ముక్తికర్తృఁడని కాస్త్రములు నదించుచున్నవి. ముముక్షువు లు- క్రోధములేక కాంతిసంపాదించిన గాని, ముక్తి హస్తమును గమగోసఁ జాలకు. క్రోధా విఘ్నము- ఉన్మత్తునికి భేదములేదు. క్రోధపరనకులై వీరసాధికేకమున రణరంగమున మ డిపినవారికి తక్కువేదు. క్రోధము వహించినవాఁ డెంతటి దురుక్తులైనను బల్యులుకు కె

నాకంటే బేరము. కానివలసిన గూతనికి మరణము సంభవించును. ఇందుకొక చిన్ని కథ వాల్చివుడు.

—బానసుర వధ—

ఏక చక్ర పురమున బానసురడను నొక రాక్షసుడుగలడు. అతడు గ్రామమునందలి మనవ్యులను, సుంతులను, తనకోసం వలసినవగుట భక్షించి ప్రజలను మహాభయభరితముచేసెను. అతనిచే గొన్ని కుటుంబములు మొదలంట గూలిపోయినవి. కొన్ని గృహములందు భక్తులందైన భార్యలులేకయు భార్యలుండిన భర్తలులేకయు భార్య భర్తలుండిన పిల్లలులేకయు వనేకులు కోక పాగరమున మునిగిరి. ఇట్టి నీతి గలుగుటకు గారణము ఈ రాక్షసుడు తనయుష్టు మచ్చికలు భక్షించుటయే.

అతనిమఱ వాబాధల నసహించ జాలక గ్రామస్థులరనితో రాజీ కుమార్తె కొనిరమ్మాను పుట్టలిచ్చును. నందుకుదగిన వ్యంజన సామగ్రియు, నొకమానవుని, చిలకనుగూడ పంపునుచు. అతడొప్పుకొని గ్రామమునకు రెండు మైళ్ల దూరముననున్న తాళవృక్షరసమున నిశించెను.

పొండవు లాకాలమున నొక బ్రాహ్మణుని యింటియందు మారువేషమున నుండిరి. ఆ బ్రాహ్మణునిగఁగొనవచ్చినది అతడు నేక చనిపోయినవరే నీవు మాత్రమే పిల్లలను నెలుటో గాపాడ గలవు కావున, నేనే మా హరముగ బోవుదునని భార్యతో ననెను. “మీరుపోయిన వాబ్రతు కెందుకు? సంపాదించువారెవరు? నేనుజని పోయినను మీరు సంపాదించి పిల్లలను చోషించ వచ్చును. కావున నేనే చనిపోవునును.” అని భార్యయనెను. వారికుమార్తె యొకతె యీవారితొలికి కల్గి దండ్రులారా! నేనెప్పుడైనను నొకనియింటికి పోవలసినదే గదా! నేనే యీ రాక్షసుని కాహరముగ బోవుదును దుఃఖింప కుడనెను. అంత వారని వాలు గొండ బొలకుఁ జొక గడ్డి పరకనుగైకొని నేనీ గడ్డిపరకతో వానిగొంతుకోతుననెను. అబలకుని పట్టు లాలకించి తరిద్రులను భంపసాగిరి.

అప్పుడు కుంటిదేవి తనపుత్రుని పంపెద ననియు— అతఁ డాతని వధింప సమర్థుడనియు ఒకవేళ నాకొమరుడై చనిపోయినను వాకలుదుగురు కొడుకులుగలరనియు— వచ్చిచి తనకుమారునితోఁ జెప్పెను.

అంత గ్రామస్థులందఱు రాక్షసువాడ నేటితోఁ దీరునని దలంచి సంతసించి మూడుపుట్ల బియ్యమున్నమును దానికేదగిన సామగ్రి యొసంగి యొకడున్న పోతులబండి నొసంగి ఘనముడ దానినిగైకొని వెంటనే బానురుని చెంత కేగి అతడు మామ మండగ నేదిన మంచెను.

కాసురుడు చుండిపడి యాతని యొద్దకువచ్చి యొక్కగ్రద్దు గ్రద్దెను. భీముడు చిరువత్సన వత్సముఁ దెచ్చినపద్మామునంతయు దినునంతవఱకు మాటులాడలేదు ఎన్నియో దినుములనుండి భీముని హారము తప్పి గలేను. నేటికినుభంగించినందుల కారణంతయు సంతసించెను.

ఇకాసురుఁ డాహారములేక చుండి పడుచున్న వాడగుటచే ద్వ్యశయముగా ననేక దుర్భాషల నాడుచు నొకతాళవృక్షమునుబ్రీకి ముద్దమునకు స్వద్దుఁడాయెను. భీముడు ను తానుదెచ్చిన పద్మామునంతయు సమాప్త మగుటచే సుపరిమునకు దిగెను. ఇరువురికిఁగూర్తయుద్ధము జరిగినది. చివరకు భీరునేనుడు బకాసురుని జువీ వేసెను. అతని కళ్ళెబగమును బండివీడవేసికొని యొకచక్రపురము ప్రవేశించెను. అందరాతని బరాక్రమమును గొనియూడిరి. రాక్షసవీడ పోయెనని వారుసంతసించిరి.

చూచితిరా! బకాసురుని పల్కులకు విరుద్ధముగా బల్కుటయగాక అతనికి సమర్థించ వలసిన యాహారము సగుర్నింపక పోవుటచేనాశంకగ్రుడ్డ మండిపడుచు దుగుర్తులపల్కుచు భీనునేనునితోయుద్ధమారంభించి మడిగముటకు నీ క్రోధమేగదా! కారణము.

ఏకచక్రపురవాసులగు బ్రాహ్మణుల వధవశ్రీనాగలిడిచుటచే వారిందగు బకాసురు నెటుల క్షేపించెదమ? యని యాలోచించి యాతనినిరాగికి భీముఁడంపుటకు గారణము క్రోధమేకదా? కావున నట్టిక్రోధమును విడుచుట ముఖ్యము.

### లోభము

లోభము మానవుల కపకీర్తిహేతువు. లోభచరణ దుష్కలంబించి సవాధకంబుల నితరుల కిహ్యగూడదను జిత్ర వ్యాపారము. వీనిచేతనునుష్కల ప్రతిష్టకు బాల్పడు చున్నారు. “వీనికెంతధనముండినను లోభినురూ” యని లోభగణముగలవారలు లోకులపరిహాసములకుఁ బాత్రులగు చున్నారు.

పొండవులకు భగ్యము లేదనయు నూది మోపునంత భూమి యయివను నీయనని యుపరిచిదుర్మోఘమందులకున్న రాజ్యమునీయాకపట్టుబట్టుటకీలోభిగుణంబేగదా కారణము.

అతఁడే లోభంబునఁ దుఃఖాతులనుఁ బంచిపెట్టక పుత్రమిత్ర సోదర బంధువులతో గూడ వుండించెను. లోభంబునఁ బాపం బాతయించును. కావున నట్టిలోభగుణము జయించినగాని మానవులు ముక్తి నొందజాలరు. లోభికెప్పుడు కుభయగులగుడు. అతఁడెంతవరకు లోకవాగ్దబ్బున గూడ నగునో, అంతవర క్కాతనిని నుభ మెక్కడినో అతనిగణించు జాలవరకు? అతనిభార్యాపుత్రాదులు గూడ నశని జక్కఁ గాఁ జూచుటకు నంగీకరింపరు. కాన నట్టిలోభమును విడుచుట ముక్తి హేతువు.

### మోహము

మోహమనగా- దశకశత్రు పుత్ర మిత్రాదు లందుఁజి న్నయమైన ప్రేమగలిగి యుత్తరాయక్త కృత్యముల నెఱుంగనిచిత్త వ్యాపాగము. దీనిఁజితరంప్రేమ-యనిగానిభ్రమయనిగా నియనవచ్చును. మోహమున మగ్నుడగు వాడు- ప్రపంచమునే మరచి యుండును. ఆ పృథ్వీతండేమి చేయ వలయునో, యెఱుంగఁడు. పిదప నేడ్చినను లాభము లేదు.

శ్రీరామునికి దశరథుఁడు పట్టాభిషేకము జేయనిగ్గ యుంచెను. సుమహార్తము పెట్టిరి. పట్టణమలంకరింపఁబడెను. మంధోయనదాసి దశరథుని భార్యయగుకైకకు దుశోభిధ గఱపెను. నీకుమారుడగు భరతునికి రాజ్యములేదనెను. కైక యదియంతయుఁమ్మి భర్తవీర యరిగినటుల పరుండెను.

దశరథుఁడు శ్రీరాముని పట్టాభిషేక మహోత్సవమునదశకత్యంత ప్రేమసర్వస్వ మగు కైకకు జెప్పసేలేంచెను. కైకను వెదకికనుగొని కోపమునకు గారణ మడిగెను. కైక చెప్పలేదు. దశరథుఁడు శ్రుతిమాలను. నాకు నెనుక తామెసంగుదు మనిన వరద్వయము నిపు డొసంగుట కభయ మియునునికైకదశరథుని నడిగెను. అతఁడొప్పు కొనెను.

రామునికిఁ బదునాలుగు వత్సరము లరణ్యవాసమును- భరతునికి రాజ్యపట్టాభిషేకమును ననువరద్వయమును నభిషేచించెను. ఈవారణము వినుట తోడనే దశరథుఁడు మూలము నరికినవృక్షము గూర్చిటుల నేఁగూలెను. రాముఁ డాసమయఁబున లక్ష్మణ సమేతముగా వచ్చి తండ్రీఁగ బలంకరించెను. కాని, యతఁడు మూర్ఖునిఁడై పడియుండెను. మాట తాడలేదు. అవారణసంలేయు డెరిగికోని రాముఁడెప్పుడో సీతాత్మకంఠ పేతుఁడై యదవికేగెను. దశరథుఁడ కొంతకడి స్మృతిదెలిసి రాముఁడదవి కేగిన వారణను విని విచారపాగగమున మునింగెను. అదిమొదలుకొని పుత్రప్రేమచే మహాదుఃఖము ననుభవించుచు, పుత్ర ముఖమును తాడకనే యతఁడు మరణించెను. కావున పుత్రాదుల ప్రేమముక్తి విరోధము.

దశరథునివంటి ఓడఁడు- పుత్రికఁతుఁడు- కైకయందలిప్రేమచే, దుఃఖయవభంగమును పడజాలక- వరద్వయమొసంగినను- పుత్రిమోహమున మరణించ వలసిన దుర్దశసంభవించినది. కావున నిట్లమోహము నడుచుట యుక్తము.

### మదము

మదము మానవునకు పలువిధముల సంభవించును. విద్యా వంతునికి విద్యావదనము- భగవంతునికి భగవదము మోహవంతుకు యశావదమదము, బల వంతునికి- బలవదము. ఈతీతి

గ నాశక మదములు పోవురకు.

మనవనఁగా సకల సంపదలు గలిగి గర్వాంధుడై నేనేమి చేసినను క్షిణవనెడిది త్రస్త్యాపారము. దీనినిబోలగించినగాని ముక్తిమాగఁగాను బోధపడదు.

జనుగిన్ని మహాపిఠహోమము చేయుచుండెను. ఆతనివద్ద హోమ భేషము గలదు. కారణవీ క్ష్యాప్తునకు మహామ టాభేషపును మదంబున నపహరించిరి. అపహరిండును నా కపరకురామునితో యుద్ధమునకు బ్రార్థించిరి. పరకు రాముఁడు మహాశ్రోధంబునవా రలతో యుద్ధముచేసి యమశ్రద్ధ కంపెను. వారు రణరంగమునఁ గూలగనే కారణవీ క్ష్యాప్తు నుండెననిచె. ఆతఁడును పరకురామునిచేత జనిపోయెను. కావున మదింది ముందుగా నె క్కరి మీదికి పోరాడు. అట్లుపోయినచో నాశము తప్పక గల్గెను. కాబట్టి మాంపులు నంద మును విడిచినగాని, ముక్తి మార్గమున కన్దులు గారు.

### \* మూర్ఖత్వము. \*

మూర్ఖత్వము- ఇతరుల కుభమును జూచి ద్వేషించుట. ఇతరులు తనకంటె నధిక మగు విద్య- సంపత్తి- చక్కదనము- భోగము- పులుకు బడి- మొదలగు వాటిని గలిగి యున్నారని యోర్పు జాలక మండిపడు చిత్త వ్యాపారమే మూర్ఖత్వ మనబడును. దీని చేత చాలను ది నశించితి.

ఒక బాలకుండుట మందిది కాదు. ఇండు కలన ననేక ములకు కీమలు మూడు చున్నది.

ధర్మరక్షణ కొరత నూనుమాగమును జేయుచుండెను. ఆసభ యందగ్ర తాంబూ ల మొనఁ కియవలయునని సభాస్థానుల బ్రశ్నించి తదభి ప్రాయము సారముగా నతఁ డుత్తరమునకుఁ బ్రకృష్టమునకుఁ జూపెను. అట్లునే కుపాంబుడు లేచి తనకు కుమ్రవకు కృష్ణునకు జాంబూల మిచ్చుటకు నోవ్వలాలక- కృష్ణుని మూతులిట్లు తీర్చెను. కృష్ణుఁడు సహించె ను. నూటొకక్క టిట్లు వినిపపగానే నరఁ డిదివరలో విచ్చిన వరము చెల్లినది గనుక చ క్రిమును బ్రతికొనింది జాతని కశతముచుండి వేసెను. సామ్రాజ మూర్ఖత్వము జూడెను. మర్త్తిక గ్రస్తు లందరికి నేదోయొక విధమున హాని సంభవించుట యగుభవ సిద్ధము. కా వున నట్టి మూర్ఖత్వ కణమును దూఱుముగా దొలగింది వేయవలెను. తేలిపో నది మోక్ష పురి నుంజక మగును.

ఇతరమాకు- గామశ్రోధాదుల విషయము సంక్లిష్టముగా వదిలించుచుండి. ఇక తాగాది సుప్త క విషయమును నుడివేదను.

## అనుబంధము.

### —\*రాగాది సప్తకము.\*—

రాగమనగ- పరశ్రామి విషయ కముగఁ గలిగెను చిత్త వ్యాపారము. దీనిచేత రా మును నీర యందను రాగము గలిగి మగఁగించెను.

రాగాది సప్తక విభాగము చేసినపుడు- కాకు మనఁగా- గృహ ధాన్యాదు లె క్కనగ గోయకుయే యని యర్థము చెప్ప వలయును.

శ్రేయము- తనకొక దేవతారము చేసినపుడు తిరిగి వాని కపకారము చేయవలయు న నెడి చిత్త వ్యాపారము.

హిరణ్య కశ్యపుడు- తన యనుజాని నిష్ఠువు చంపి నాడని తిరిగి యతని కపకార ము చేయఁ దలఁచి యాతనిచే మరణించెను.

కృషి తనకు వచ్చిన శ్రేయము లికరులకు రావలయు ననెడి చిత్త వ్యాపారము.

అనుజాత్యుడను వాడు తనకు వచ్చిన దుఃఖము తనతోఁ దుబ్బుడగు కాన్పుని రాగోచి తుడ కాతనిచేతఁ బ్రాణములు గోలుపోయెను.

అమాను- వాకు వచ్చిన యుఖ మితరునికి రానాడదను చిత్త వ్యాపారము.

పుండ్రక దేశపు రాజును వాసుదేవుడు- తనకున్న మే తరునికి నుండ కూడదని యెంచి వాసుదేవునితోఁ బోగి- యాతని వలన మరణించెను.

దంధము నేను చేసినదని నితరులు దూచి మెచ్చు కొన వలయునను చిత్త వ్యాపారము.

అపూర్వ్యుడను వాడొక యాగమును జేయు చుండెను. అతనికి వచ్చిన దూ ర్వాసునితో "నేను జేయు యాగమును జూచు మనెయి. దూర్వాను డెటుల పలుకుట దధి ననెను. అందు వలన, నపూర్వ్యుడనిగి గూర్వాసుని నిందించి యాతని వలన యా గ్రైఫల్యము వొందెను.

దగ్ధము నేను సర్వవిషయము లందు సమర్థుడను నాతో సమానులు లేరని గర్వించెడి చిత్తవృత్తియే దగ్ధమనఁ బడుచున్నది

భిష్మాసురుడేశ్వరుని వలన పరంబు బొంది తనతో సమాను డెవ్వడు లేడని గర్వించి తుద క్కాతని వలననే మృతి జెందెను.

అహంకారము- ఓరి వాసంగతి గూర్తెరువుదా? నేను పట్టిన పట్టును బ్రక్కా దిగి వచ్చినను తుద యట్టింపక విడువను. అని యితిరుల భయపెట్టు చిత్త వ్యాపారమే యహం కార మనఁబడును. త్రిపురాసురులు- కంకరునితో గలహించి యాతని చేతనే మడిసిరి.



ఈరాగాడు లేడును- కామాదు లారును గలసి పదుమూడు దుర్గుణములని వచింప జడినవి. సజ్జనులగు వారలీ దుర్గుణముల పాంతః బోక షెద్దలగు గురువుల నేమిచి తరించ వలయును.

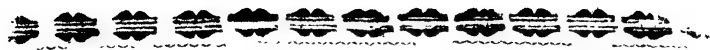
అరిషడ్వర్గమున నంతర్భాగము చేసినను- వీనిని జేయవచ్చును. ఎట్లులనగ- కామమునందు, రాగమును- కోరికమునందు, ద్వేషమును- దంభము, దర్పహంకారములు, వడము నందును- ఈగ్రాహ నూలు మత్స్యకము నందును నంతర్భాగము చేయ వచ్చును అట్లు చేసి యేప్రాచీనులు కొడతఱిషడ్వర్గమును వీడిన మోక్షాధి కారికా వచ్చునని కాన నరిషడ్వర్గమున పేరును- సమరజనముగ నే దోచు చున్నది. అందు వలననే గ్రంథ ర్తయు నరిషడ్వర్గ విచారము నారంభించెను.

ఈయరి షడ్వర్గమును జయించిన గాని- మానవులు బ్రహ్మవిచారమున కర్హులు గాకాలరు. అట్టి యరిషడ్వర్గమును వదిలి- అట్లు వదలుట దగిన నుపాయముల గురువుల యొద్ద గ్రహించి మానవు లందరియోగా భ్యాసమున కుపక్రమించి తరింతురు గాత.

సర్వేజనా స్సుఖినో భవంతు.

సమాప్తము.

శివయోగ  
సారము



గంధమాల యందు ముందు ప్రకటింపఁ

గ్రంథ రత్నములు

అనగల

యోగ సారము 3 వ సంపుటము గణపతి దేవవిరచితము.

" ౪ వ సంపుటము "

హస్య ఖండము. యుద్ధకాండము కోడూరు వెంక

టాచలకివి ప్రణీతము.

విజయము ... తుమ్మలకల్లి నాగభూషణ కవి

ధారణ దీపిక ... మల్లికార్జున పండితారాధ్యులు

... భవానీ శంకరాధ్యులు.

వజ్రాన శేఖరము ... ఘంటనా మాత్యుడు

కాళహస్తీశ విలాసము ... కాళహస్తీశ్వరుడు

మల్లికార్జున పండితారాధ్య చరిత్ర సంస్కృతము

ది కేశ్వర పురాణము

వరహస్య ఖండము సంస్కృతము అనున కాండ, వీర మహాద్ర

వి, యుద్ధ కాండ, దేవ కాండ, దక్ష కాండ, ఉపదేశ కాండలు

వ్యాస మహర్షిప్రణీతము

ద్ధారత దర్శిని ౨వ సంపుటము 3వ సంపుటము

శ్లోత మహిమ్న స్తోత్రము సవ్యాఖ్యానము మల్లికార్జున పండి

తారాధ్యుల వీరనారాధ్యులు.

బసవ పురాణము సంస్కృతము వ్యాస ప్రణీతము

శివాధిక్య శిఖామణి ... రేణుకారాధ్యులు

శ్వేతాశ్వతర కల్పసూత్రము శ్వేతాశ్వతరుడు

ఈ గ్రంథము లచ్చు బడుటకు శైవు లందరు తప్పక చండా

నులుగఁ జేరియు తమమిత్రులను జేర్చియు మాకు ప్రోత్సాహ మొ

గుమ రని నమ్ము చున్నారము. ఇట్లు

సంపాదకులు.



## శైవప్రచారిణీ గ్రంథమాల

ఇందు అమృదితిములు, అనుకమానములు, అమృతమయములు, అనంద ప్రదములు నగునామిగు గ్రంథరత్నములు మూడుమాసముల కొక్కటి చొప్పున ప్రకటింపబడును.

గ్రంథమాల సం॥ చందా రు 4-0-0

## శైవప్రచారిణీ పక్షపత్రిక

ఇది ప్రతిపక్షమున ప్రకటింపబడు యొక పత్రికారాజము. ఇందు నీతిబోధకములు, కథలు ఆరోగ్యదాయకములుగు శ్రేయోవిధానములు, లాభకరములుగు వర్తకవిషయములు, విజ్ఞానమును పెదబల్ల భాషాపద్ధతులు, వివేకమును గలిగించు చక్కని వివరములు, మతధర్మములు, న్యాయాయతీతులు స్వదేశవిదేశ వృత్తాంతములు సప్తపుష్కరిణి హాస్యములు, తలనూగించు చమత్కారములు వేదోబ! సర్వవిషయములు ప్రకటింపబడును.

చందా సం॥ రు2-0-0

గ్రంథమాల చందా దారులకు సం॥ రు0-8-0 మాత్రమే

వలయువారు.

శైవప్రచారిణీ పత్రికా కార్యాలయం

విరంగల్

అనివ్రాయవలయును.









